

I.
1—76. TÉRKÉP

MAGYAR NÉPRAJZI ATLASZ
ATLAS DER UNGARISCHEN VOLKSKULTUR
ATLAS OF HUNGARIAN FOLK CULTURE

ISBN 963 05 4076 2 (összkiadás)
ISBN 963 05 4077 0 (I. kötet)

I—III. kötet ára: 1200,— Ft

MTAK

9630540762

3

504939

MAGYAR NÉPRAJZI ATLASZ
ATLAS DER UNGARISCHEN VOLKSKULTUR
ATLAS OF HUNGARIAN FOLK CULTURE

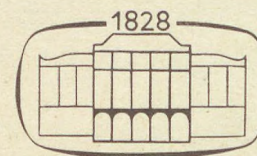
MAGYAR
AKADÉMIAI
KÖNYVTÁR

SZERKESZTETTE

BARABÁS JENŐ

I.

1—76. TÉRKÉP

AKADÉMIAI KIADÓ · BUDAPEST 1987

504939

KÉSZÜLT A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA TÁMOGATÁSÁVAL A NÉPRAJZI MÚZEUM,
AZ ELTE TÁRGYI NÉPRAJZI TANSZÉK, A KLTE NÉPRAJZI TANSZÉK ÉS AZ MTA NÉPRAJZI KUTATÓ CSOPORT
MUNKATÁRSAINAK KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL AZ MTA NÉPRAJZI KUTATÓ CSOPORT TERVMUNKÁJAKÉNT

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

BARABÁS JENŐ, †DIÓSZEGI VILMOS, GUNDA BÉLA, MORVAY JUDIT, SZOLNOKY LAJOS

SZERZŐK

BARABÁS JENŐ 1—10, 42—43

PALÁDI-KOVÁCS ATTILA 11—18, 21—24, 29—34, 38—41, 52—75

SZOLNOKY LAJOS 19—20, 25—28, 35—37, 44—51, 76

A NÉMET FORDÍTÁST KÉSZÍTETTE

INOTAI ANDRÁS—KISBÁN ESZTER

A FORDÍTÁST ELLENŐRIZTE

OLAF BOCKHORN, WIEN

GÜNTER WIEGELMANN, MÜNSTER

LEKTOR

†ORTUTAY GYULA

†VINCZE ISTVÁN

RAJZOLTA

HORVÁTH ERNŐ

AZ ADATGYŰJTŐK NÉVSORÁT A IX. KÖTETBEN KÖZÖLJÜK

ISBN 963 05 4076 2 (összkiadás)

ISBN 963 05 4077 0 (I. kötet)

A KIADÁSÉRT FELELŐS AZ AKADÉMIAI KIADÓ ÉS NYOMDA FŐIGAZGATÓJA

FELELŐS SZERKESZTŐ: KORMÁNYOS JÓZSEF

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: CSÁKVÁRI ANDRÁS

A SZEDÉS AZ AKADÉMIAI NYOMDÁBAN, A NYOMÁS A NÓGRÁDSÁPI „MÁJUS 1” MGTSZ NYOMDÁJÁBAN KÉSZÜLT

© AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST 1987

PRINTED IN HUNGARY

M. TUD. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA
Könyvtár 5687/1988 sz.

TARTALOM

INHALT

TABLE OF CONTENTS

I.

1—76.

Településkép 1—5

Description of settlement 1—5

1. Településszerkezet 1900 körül
Siedlungsstruktur um 1900
 2. A lakóház és utca viszonya az 1900 körüli településrészekben
Verhältnis von Wohngebäude und Straße um 1900
 3. Az épületek egymáshoz kapcsolódása a XIX. század végén
Verbindung der Bauten gegen Ende des 19. Jahrhunderts
 4. A lakótelek neve
Bezeichnung des Hofgrundes
 5. Lakótelken kívüli gazdasági épületek 1900 körül, a szőlészet és borászat épületei nélkül
Wirtschaftsgebäude außerhalb des Hofgrundes um 1900 (ohne die Bauten des Weinbaus)
- #### Ugarolás és trágyázás 6—8
- #### Fallowing and fertilizing 6—8
6. A feketeugaros forgórendszer megszűnése
Abkommen der Zwei-, Drei- oder Mehrfelder-Wirtschaft mit Brache
 7. Az ugarolás rendszere a paraszti szántóföldeken a XIX. század végén
Die Brache auf bäuerlichen Äckern gegen Ende des 19. Jahrhunderts
 8. A szántó föld trágyázása 1900 körül
Düngung der Acker um 1900

Szántásnál használt igaerő 9—10

Draught animals used for ploughing 9—10

9. Szántásnál használt igaerő a parasztgazdaságban 1900 körül
Beim Pflügen benutzte Zugkraft in der Bauernwirtschaft um 1900
10. Három ló befogása szántásnál 1900 körül
Das Einspannen von drei Pferden beim Pflügen um 1900

Boronálás 11—18

Harrowing 11—18

11. A favázás fogasborona formái
Formen der hölzernen Egge mit Eisenzähnen
12. A favázás fogasborona neve
Bezeichnung der hölzernen Egge mit Eisenzähnen
13. A favázás fogasborona kiszorulásának ideje
Hölzerne Egge mit Eisenzähnen: Zeit des Abkommens
14. A tövisborona formái
Formen der Strauchegge
15. A tövisborona neve
Bezeichnung der Strauchegge
16. A tövisborona kiszorulásának ideje
Strauchegge: Zeit des Abkommens
17. A tövisborona beszerzése
Herkunft der Strauchegge
18. A tövisborona helyettesítése
Ersatz der Strauchegge

Vetés 19—20

Sowing 19—20

19. A kézi gabonavetés eszközei 1900 körül
Handgeräte zur Getreideaussaat um 1900
20. A vetőlepel neve: gyakoribb előfordulások
Häufige Bezeichnungen für das Saattuch

Aratás 21—43

Grain harvest 21—43

21. Az aratószarló éle
Getreidesichel: Form der Schneide
22. Az aratószarló kiszorulásának ideje
Getreidesichel: Zeit des Abkommens
23. Az aratószarló neve
Bezeichnung für die Getreidesichel
24. A fogazott aratószarló típusai
Typen der gezähnten Sichel
25. Az aratásnál használt kasza nyele a XX. század közepén
Stiel der Getreidesense um die Mitte des 20. Jahrhunderts
26. A kaszanyél fogószarvának neve
Sensenstiel: Bezeichnung für den Handgriff
27. Vesszős kaszacsapók
Getreidesense: einfache Umlegevorrichtungen
28. Villás és gereblyés kaszacsapók
Getreidesense: zusammengesetzte Umlegevorrichtungen
29. Az aratóművellet neve 1900 körül
Bezeichnung für den Getreideschnitt um 1900
30. A búza kézi aratásmódja 1900 körül
Weizenschnitt in Handarbeit um 1900
31. A búza kézi aratásmódja a XX. század közepén
Weizenschnitt in Handarbeit um die Mitte des 20. Jahrhunderts
32. Az árpa kézi aratásmódja 1900 körül
Gerstenschnitt in Handarbeit um 1900
33. Az árpa kézi aratásmódja a XX. század közepén
Gerstenschnitt in Handarbeit um die Mitte des 20. Jahrhunderts
34. A rendrevágott árpa összegyűjtése 1900 körül
Bearbeitung der abgemähten Gerste um 1900

35. Az aratóegyüttesek létszáma 1. Az alapvető kooperációs rendszerek

*Personen der Schnittergruppe:
Die grundlegenden Kooperationssysteme*

36. Az aratóegyüttesek létszáma 2. Legcéluszerűbbnek tartott és gyakran alkalmazott kooperációs rendszerek

*Personen der Schnittergruppe
Für zweckmäßig gehaltene und häufig angewandte Kooperationssysteme*

37. A marokszedő személy neve

Bezeichnung für den Halmaufheber

38. A marokszedés módja

Arten des Halmaufhebens

39. A marokszedő fakampó formái

Formen der Holzhaken zum Halmaufheben

40. A marokszedő fakampó neve

Bezeichnung für den Holzhaken zum Halmaufheben

41. Aratómunkások karvédőjének gyakoribb elnevezései

Häufige Bezeichnungen für den Armschutz der Erntearbeiter

42. A kévekötés eszközei

Geräte zum Garbenbinden

43. A kévekötő eszközök neve

Bezeichnung für die Geräte zum Garbenbinden

A gabona összerakása a mezőn 44—52

Method of stacking grain in the field 44—52

44. A szálás gabona tarlón összerakott alapegységében a kévék száma

Grundeinheit des auf dem Feld zusammengelegten Halmgetreides: Garbenanzahl

45. A gabonakereszték kéverakási rendszerei Általánosító illusztráció

*Systeme beim Legen der Garben
Schematische Darstellung*

46. A szálás gabona tarlón összerakott alapegységének neve

Bezeichnung für die auf dem Feld zusammengelegte Grundeinheit der Getreidegarben

47. A szálás gabona tarlón összerakott alapegységének kétszerese mint önálló számolási (és néha formai) egység

Erweiterte (Doppel-) Einheit des gebundenen, zusammengelegten Halmgetreides als selbständige Rechnungs- und manchmal Formeinheit

48. A szálás gabona tarlón összerakott alapegységének kétszerese mint önálló terminológiai egység

Die erweiterte (Doppel-) Einheit des gebundenen, zusammengelegten Halmgetreides als selbständige terminologische Einheit

49. A gabonakereszték legfelső (fedő) kévéjének neve

Bezeichnung für die oberste Garbe des Getreidehaufens

50. A gabonakereszték legalsó kévéjének gyakoribb nevei

Häufige Bezeichnungen für die unterste Garbe des Getreidehaufens

51. A gabonakévké karózása

Anpfählen der Getreidegarben

52. A szálásgabona alkalmi szárítása a mezőn

Gelegentliche Trocknung des Halmgetreides auf dem Feld

Cséplés és nyomtatás 53—76

Threshing and treading out with animals 53—76

53. Kezdetleges gabonacséplés

Einfacher Getreidedrusch

54. A kendermag cséplése

Drusch des Hanfsamens

55. A búza nyomtatása és cséplése 1900 körül

Austreten und Flegeldrusch des Weizens um 1900

56. A rozs nyomtatása és cséplése 1900 körül

Austreten und Flegeldrusch des Roggens um 1900

57. Az árpa nyomtatása és cséplése 1900 körül

Austreten und Flegeldrusch der Gerste um 1900

58. A búza nyomtatásának megszűnése

Austreten des Weizens durch Tiere: Zeit des Abkommens

59. Az árpa nyomtatásának megszűnése

Austreten der Gerste durch Tiere: Zeit des Abkommens

60. A rozs kézi cséplésének megszűnése

Handdrusch des Roggens: Zeit des Abkommens

61. A nyomtatás helye 1900 körül

Platz für das Austreten von Getreide durch Tiere um 1900

62. Milyen állattal vagy eszközzel nyomtattak?

Vieh und Zugerät zum Entkörnen des Getreides

63. A nyomtatószerű készítése

Errichtung des Dreschplatzes

64. A nyomtató ágyás

Die Dreschlage

65. Járatás a nyomtató ágyáson

Viehgang beim Dreschen

66. A kézicsép. A hadaró és nyél összeerősítése

Der Dreschflegel: Verbindung von Schlagholz und Handstab

67. A kézicsép neve

Bezeichnung für den Dreschflegel

68. A cséphadaró formái

Schlagholz des Dreschflegels

69. A cséphadaró hossza

Länge des Schlagholzes

70. A cséphadaró faanyaga

Material des Schlagholzes

71. A cséphadaró neve

Bezeichnung für das Schlagholz

72. A csépnnyél hossza

Länge des Handstabes

73. A csépnnyél faanyaga

Material des Handstabes

74. A csépfaj neve

Bezeichnung für den Kopf von Schlagholz und Handstab

75. A kézicsép közsíjának neve

Bezeichnung für den Bänderriemen des Dreschflegels

76. A szalma kazalba hordásának eszközei

Geräte zu Transport und Schoberung des Strohs

II.

77—153.

Gabonatórolás 77—85

Grain storage 77—85

Burgonyaültetés és kapák 86—94

Planting of potatoes and hoes 86—94

Szőlészet és borászat 95—98

Vineyards and winemaking 95—98

Szénamunka 99—109

Haymaking 99—109

Tehénfejés 110—114

Milking 110—114

Fogatolás 115—123

Harnessing of draught animals 115—123

Kasztrálás 124—127

Gelding and spaying 124—127

Háziszárnyasok 128—133

Poultry 128—133

Az állatok irányító szavai 134—153

Words of command used with animals 134—153

III.

154—220.

A juhászat építményei 154—160

Buildings for sheep breeding 154—160

Kosarazás 161—165

Use of mobile pens for fertilizing 161—165

A juhnyájak és a fejés 166—173

Flocks of sheep and milking 166—173

A juhtej feldolgozása 174—190

Processing of ewe's milk 174—190

Szekér és kocsi 191—205

Farm vehicles 191—205

Emberi erővel történő szállítás 206—220

Methods of land transport by human force 206—220

**A Magyar Néprajzi Atlasz
kutatópontjai**

Forschungspunkte

Points of research

A kutatópontok megjelölésére általában az 1913. évi helységnévtárban rögzített falu-nevet használtuk. Amennyiben a magyarországi kutatópont újonnan létesült község, illetve összevonás vagy más ok miatt neve megváltozott, listánkban mai hivatalos nevével soroltuk be, és zárójelben feltüntettük az 1913. évi helységnévtár szerinti nevét vagy neveit.

Ha a kutatópont az 1920 utáni országhatáron kívül fekszik, zárójelben feltüntettük mai hivatalos nevét és az ország rövidítését: A. = Ausztria, CS. = Csehszlovákia, J. = Jugoszlávia, R. = Románia, SZU = Szovjetunió.

Abara (Oborin, Cs.) 22.d/10
 Abaújvecser 19.f/7
 Acsád 3.1
 Aha (Horný Ohaj, CS.) 9.g/3
 Ákos (Acîș, R.) 26.i/13
 Alpár 15.n
 Alsócernáton
 (Cernatul de Jos, R.) 39.p/8
 Alsóittebe (Novi Ittebej, J.) 19.t
 Alsóór (Unterwart, A.) 1.m
 Andrásfalva (Măneuți, R.) 37.f
 Apagy 22.h
 Apátfalva 18.g/7
 Ártánd 22.l
 Aszaló 19.f/13
 Atyha (Atia, R.) 35.n/12

Bácsborsód 12.q/16
 Bácsfeketehegy (Feketić, J.) 15.t/5
 Bácskertes (Kupusina, J.) 12.s
 Bágy (Bădeni, R.) 36.ö
 Bajna 10.j
 Baks 16.ö/7
 Balázsfalva (Bălușești, R.) 42.k
 Balmazújváros 20.j
 Bálványos 8.o
 Bana 8.j
 Baracs 11.n
 Bárna 15.g
 Bátorkeszi (Vojnice, CS.) 9.i
 Battonya 20.p
 Becefa 8.r

Becske 13.h/14
 Bejcgertyános
 (Bejc + Hegyhátgertyános) 4.m
 Békéssámson 18.ö/11
 Beregrákó (Rakošin, SZU) 24.e
 Bernecebaráti (Bernece + Baráti) 11.h/7
 Berzéte (Brzotin, CS.) 17.d
 Besenyőtelek 17.i/14
 Biatorbágy (Bia) 11.k
 Bodony 15.h/11
 Bogdánd (Bogdand, R.) 27.j
 Bogdánfalva (Valea Seacă, R.) 42.m
 Bogyisló 11.p/7
 Bolyk (Bol'kovce, CS.) 14.f
 Bőcs (Belsőbőcs + Külsőbőcs) 19.g
 Bős (Gabčikovo, CS.) 6.i/8
 Bugyi 12.l/11

Cakó (Cakov, CS.) 16.f
 Cigánd (Kiscigánd + Nagy-cigánd) 22.f
 Cun 8.s/16
 Csáb (Čebovce, CS.) 12.g
 Csákberény 9.l
 Csantavér (Čantavir, J.) 15.r
 Csány 15.j/5
 Császló 25.g/16
 Cséfalva (Čechová, CS.) 6.h/9
 Csehi 4.n/3
 Cserkút 9.r/5
 Csernakeresztúr (Cristur, R.) 27.r/7
 Csíkménaság (Armășeni, R.) 38.n
 Csíkszentdomokos
 (Sîndominic, R.) 38.m/9
 Csitár 13.h/2
 Csorvás 19.o

Damak 18.f/11
 Dávod 12.r
 Debrecen 21.j
 Decs 11.q/2
 Deményháza (Dămieni, R.) 34.m
 Dercen (Drišina, SZU) 25.e
 Désakna (Ocna-Dej, R.) 30.k
 Désháza (Deja, R.) 27.k
 Dévaványa 19.m
 Ditró (Ditrău, R.) 36.l
 Doboz 20.n
 Domaháza 16.g/5
 Domokos (Dămăcușeni, R.) 30.i
 Doroszló (Doroslovo, J.) 13.t
 Drávagárdony 7.r/13
 Drávaszentes 6.r
 Dudar 8.l
 Dunakiliti 5.h/15
 Dunapataj 12.ö/2

Ecseg 14.h/14
 Egri (Agriș, R.) 26.g/15
 Ekel (Okoličná na Ostrove, CS.) 7.i/16
 Erdőhorváti 20.f/4
 Erdőkövesd 15.h/4
 Érsekvadkert 12.h
 Érszöllős (Vișoara, R.) 25.k/1
 Értarcsa (Târcea, R.) 24.j
 Esztelnek (Estelnic, R.) 40.ö

Fábiánsebestyén 17.o
 Farnos 15.k
 Feketelak (Lacu, R.) 31.m
 Felsőnyék 9.o/7
 Felsőtárkány 17.h
 Fony 20.f/2
 Fót 12.j
 Földes 20.k/15
 Furta 21.l
 Füzeggyarmat 20.m
 Gajcsána (Găiceana, R.) 43.n
 Galgamácsa 13.i
 Garabonc 5.ö
 Géres (Ghirisa, R.) 26.i/6
 Gernyeszeg (Gornești, R.) 33.m/16
 Geszt 21.n/4
 Gölle 8.p/3

Gyanta (Ghintă, R.) 24.n
 Gyepükaján 6.n
 Gyergyócsomafalva
 (Ciumani, R.) 36.m
 Gyergyótölgyes (Thulgeș, R.) 37.l
 Gyimesközéplek
 (Lunca de Jos, R.) 38.m/14
 Gyoma 19.n/1
 Gyöngyöspata 14.i/4
 Györe 10.p
 Györgyfalva (Gheorgheni, R.) 29.n/2
 Gyulaj 9.ö
 Hajdúnánás 20.h
 Halmágy (Hălmeag, R.) 35.q
 Hánta 8.k
 Hegyháthodász 3.4
 Hejőpapi 19.h/5
 Heréd 14.i/14
 Hernádszurdok 19.e
 Hertelendyfalva (Vojlovica, J.) 19.w
 Hídalmás (Hida, R.) 28.l
 Hidaskürt (Mostová, CS.) 7.g/13
 Hódmezővásárhely 17.p
 Homokmégy 12.ö/15
 Hontfüzeggyarmat
 (Hontianska Vrbica, CS.) 10.g

Ibrány 21.g/4
 Igazfalva (Dumbrava, R.) 24.r
 Ipolytölgyes 11.h/13
 Iriny (Irina, R.) 24.i
 Istensegits (Țibeni, R.) 38.f
 Izsák 13.n/15
 Jákóhodos (Hodoșa, R.) 23.k/14
 Jászsószentgyörgy 16.k/9
 Jászdózsa 15.j/12
 Jászkisér 16.k/3
 Józsefszállás (Jebel, R.) 21.t

Kajdacs 10.ö
 Kálmáncsa 7.r/1
 Kálnok (Cîlnic, R.) 38.p
 Kaposkeresztúr 8.p/14
 Karancskeszzi 14.g
 Karcag 19.k
 Kászonimpér (Imper, R.) 39.o
 Kecskemét 14.n
 Kék 22.g
 Kémer (Camăr, R.) 25.k/3
 Kenéz 3.m/4
 Kenyeri 5.l
 Kérő (Băița, R.) 30.l/3
 Kéthely 6.ö
 Kide (Chidea, R.) 29.l
 Kisbarcsa (Bîrcea-Mică, R.) 27.r/8

Kisgalambfalva
 (Porumbenii Mici, R.) 35.o/15
 Kishegyes (Mali Idjoș, J.) 15.t/1
 Kiskapus (Copșa Mică, R.) 32.p
 Kiskunfélegyháza 15.o
 Kiskunhalas 14.p
 Kiskunmajsa 15.ö
 Kisoroszi 12.i/9
 Kisújszállás 18.l
 Kocsord 24.h
 Kokad 23.k/1
 Koltó (Colțău, R.) 29.i
 Komjáti 18.e/2
 Kóny 6.j
 Konyár 22.k
 Koppányszántó 8.ö/8
 Kórógy (Korodj, J.) 11.u
 Kosd 12.i/12
 Kót (Kot, J.) 2.ö
 Kovácsszénája 8.q
 Kovászna (Covasna, R.) 40.p
 Kozmás (Cosmeni, R.) 38.o
 Köcsk (Kisköcsk + Nagyköcsk) 5.m
 Kőhidgyarmat
 (Kammenný Most, CS.) 11.i/5
 Kölked 11.r
 Körösnagyharsány 22.m

Köröstarcsa 19.n/8
 Köröstárkány (Târcaia, R.) 25.o
 Kőszegremete
 (Remetea-Oașului, R.) 27.g
 Kötegyán 21.n/15
 Kövend (Plăești, R.) 30.o
 Köveskál 6.o/4
 Kraszna (Crasna, R.) 26.k
 Krizba (Crizbav, R.) 37.g
 Kunhegyes 18.k
 Kunszentmiklós 12.m
 Kustánszeg 3.o
 Kutas 6.p
 Külsőrekecsin
 (Fundu-Răcăciuni, R.) 42.n

Lácacséke (Láca + Cséke) 23.e/13
 Ladánybene 13.m
 Lédec (Ladice, CS.) 9.f
 Lelesz (Leles, CS.) 23.e/1
 Lészped (Lespezi, R.) 41.l
 Lévért (Strelnica, CS.) 16.e/7
 Lipót 6.i/10
 Lónya (Kislónya + Nagylónya) 24.f
 Lozsád (Jeledinți, R.) 28.r
 Lukafalva (Gheorghe Doja, R.) 33.n

Maconka 15.h/9
 Madocsa 12.o
 Magosliget 26.g/5
 Magyarbánhegyes 19.ö
 Magyarböd (Bidovce, CS.) 20.c
 Magyardécs (Cireșoiaia, R.) 31.k
 Magyarlapád (Lopadea Noua, R.) 30.ö
 Magyarléta (Litenii de Sus, R.) 29.n/15
 Magyarnemegye
 (Nimigea de Jos, R.) 32.j
 Magyaró (Măgheruș, R.) 34.l
 Magyarózd (Ozd, R.) 32.o
 Magyarpécska (Rovine, R.) 20.q/2
 Magyarpéterfalva (Petrișat, R.) 31.ö
 Magyarsáros (Delenii, R.) 33.ö
 Magyarszentmárton
 (Sînmartinul Maghiar, R.) 19.s
 Magyarszovát (Suatu, R.) 30.m
 Magyarvalkó (Văleni, R.) 27.n
 Magyarvista (Viștea, R.) 28.m
 Majláthfalva (Mailat, R.) 20.q/15
 Makád 11.m
 Makó 18.q/1
 Martonos (Martonoș, J.) 16.q
 Martos (Martovce, CS.) 8.i
 Meszes 18.e/15
 Mezőkövesd 17.i/8
 Mezőtúr 18.m/9
 Mikebuda 14.m

Mikekarácsonyfa (Mikefa + Karácsonyfa)	3.ö	Ócsárd	9.s	Rohod	23.g	Szilvásszentmárton	7.q	Újfehértó	21.i
Mikófalva	16.q/16	Okány	21.n/1	Romonya	9.r/4	Szögliget	18.e/1	Újszentes (Dumbrăvița, R.)	21.s/3
Mindszent	16.ö/8	Okorág	8.s/1	Salánk (Šalanki, SZU)	26.f	Szöllősgyula (Julibci, SZU)	26.g/4	Újvarsánd (Olari, R.)	22.ö
Miszla	10.o	Olthévíz (Hoghiz, R.)	36.p	Sándorfalva	16.p	Szuhogy	18.f/1	Uppony	17.g
Mohol (Mol, J.)	16.s	Oltszakadát (Săcădate, R.)	33.q	Sárosd	10.m	Tác	9.m	Uri	14.k
Mokcsakerész (Mokcsa + Kerész, Križovska Lieskova, CS.)	22.d/8	Omor (Omor, R.)	21.u	Sárszentmiklós	10.n	Tardoskedd (Tvrdošovce, CS.)	8.h/2	Uszód	12.ö/9
Móricgát	14.ö/12	Ond	20.f/13	Sepse (Kotlina, J.)	11.s	Tarnaméra	16.j	Üllő	13.k
Nádudvar	20.k/5	Ordacsehi (Balatoncsehi + Orda)	7.o	Siklósnagyfalva	10.s	Tarpa	24.g/4	Ürményháza (Jermenovci, J.)	20.ü
Nagybajcs	7.i/13	Orosháza	18.ö/3	Sióagárd	11.p/5	Tataháza	13.q	Vadász (Vínători, R.)	22.o
Nagybalog (Alsóbalog + Felső- balog, Vel'ký Blh, CS.)	16.e/9	Oroszi	6.m	Soltvadkert	13.ö	Tatros (Tîrgu Trotuș, R.)	41.n	Vága (Váhovce, CS.)	7.g/6
Nagycétény (Vel'ký Cetin, CS.)	9.g/9	Osztopán	7.ö	Som	9.o/5	Temerin (Temerin, J.)	16.u	Vágás (Tăetura, R.)	35.o/12
Nagygejőc (Velikie Geevcy, SZU)	24.d	Óvár (Olovárý, CS.)	13.q	Somogyacsa	8.ö/10	Temesrékas (Rekaș, R.)	22.s	Vágfarkasd (VIčany, CS.)	8.h/9
Nagygeresd	4.l/2	Öcsöd	17.n	Somogyudvarhely	5.q	Temesság (Șag, R.)	21.s/13	Vajasd (Oiejdeia, R.)	30.p
Nagyida (Vel'ka Ida, CS.)	19.d	Örvénd (Urvind, R.)	24.l	Sósvertike	8.s/9	Tibolddaróc	18.h	Vajdácaska	21.f/3
Nagykamarás	20.ö	Pacsér (Pačir, J.)	14.s/1	Sóvárad (Sărățeni, R.)	35.n/5	Tihany	8.n	Vál	10.l
Nagykend (Chendul Mare, R.)	34.o	Palást (Plăștovce, CS.)	11.g	Surd	4.q	Tinnye	11.j	Vanyola	6.k/16
Nagykölked	3.m/13	Pányok	20.e/2	Sükösd	12.q/2	Tiszacsécse	25.g/3	Váralmás (Almașul, R.)	27.m
Nagylóc	14.h/2	Panyola	24.g/7	Szabadszállás	13.n/9	Tiszacsege	19.i/11	Várdaróc (Vardarac, J.)	11.t
Nagymoha (Grînari, R.)	35.p	Parasznya	18.g	Szabéd (Săbed, R.)	33.m/13	Tiszadorogma	19.i/13	Varga	9.q
Nagypáli	4.n/13	Pat	5.p	Szabófalva (Săbăoani, R.)	41.j	Tiszaeszlar	21.g/13	Vargyas (Vîrghiș, R.)	37.ö
Nagyszalonta (Salonta, R.)	22.n	Peresztteg	3.k/3	Szádelő (Zádielské Dvorníky, CS.)	18.d	Tiszafüred	18.j	Végvár (Tormac, R.)	22.t
Nemesborzova	25.g/10	Peterd	10.r	Szaján (Sajan, J.)	17.s	Tizakécske (Ókécske)	16.n/2	Velem	2.l
Nemesgörzsöny (Alsógörzsöny + Felsőgörzsöny)	6.k/13	Pilismarót	11.i/11	Szakadát	17.s	Tizanána	17.j	Verpelét	16.h
Nemeshetés	4.o/6	Piros (Rumenka, J.)	15.ü	(Oltszakadát, Săcădate, R.)	33.q	Tizapüspöki	17.l	Vezseny	16.m
Nemesvita	6.o/1	Ploszkucén (Ploscuțeni, R.)	44.o	Szakony (Alsószakony + Fel- sőszakony)	3.k/15	Tizsasas	16.n/14	Vilonya	8.m/11
Neszmély	9.j	Pódafa (Kútniky, CS.)	6.h/16	Szalfő	2.n	Tizsasüly	17.k	Visk (Vyškovo, SZU)	28.g
Nyírbéltek	23.i	Polgár	19.h/12	Szank	14.ö/8	Tizasziget (Ószentiván)	17.q	Visonta	15.i
Nyírgyulaj	23.h	Potyond	5.k	Szászfa	18.e/8	Tompa	14.q	Viss	21.f/10
Nyíri	20.e/4	Pozsonyboldogfa (Boldog, CS.)	5.g	Szebény	10.q/15	Tornyalás	14.s/12	Vitnyéd	4.k
Nyírlövő	23.f	Pozsonypüspöki (Podunajské Biskupice, CS.)	5.h/6	Szék (Sic, R.)	30.l/16	Tornyiszentmiklós (Kerkaszentmiklós)	3.p	Zagyvarékas	16.l
Nyírmártonfalva	22.j	Pötréte	4.ö	Székelykeve (Skorenovac, J.)	20.z	Torockó (Rimetea, R.)	29.o	Zákányszék	15.p
Nyírmihálydi	22.i	Pusztasomorja	5.i	Szend	9.k	Torontáltorda (Torda, J.)	18.t	Zalakoppány	4.o/4
Nyúl (Nyúlfalu + Nyúlhegy)	7.j	Rábapaty (Alsópaty + Rábabogyzsló)	4.l/10	Szentegyházsfalu (Vlăhița, R.)	37.o	Torontálvásárhely (Debeljača, J.)	18.v	Zengővárkony	10.q/9
		Réty (Reci, R.)	39.p/10	Szentgál	7.m	Tóti (Tăuteu, R.)	24.k	Zétény (Zatin, CS.)	22.e
		Rév (Vadul Crișului, R.)	25.m	Szentgyörgyvölgy	2.o	Törtel	15.m	Zsámbok	14.j
		Rigyác	4.p	Szentkirályszabadja	8.m/14	Trizs	17.e	Zseliz (Želiezovce, CS.)	10.h
		Rinyaszentkirály	6.q	Szeremle	11.q/16	Túrkeve	18.m/3	Zselyk (Jeica, R.)	33.l
				Szigetszentmiklós	12.l/2	Türkös (Turcheș, R.)	38.r	Zsére (Žirany, CS.)	8.f
						Tyukod	25.h	Zsitvabesenýó (Besenov, CS.)	9.h
								Zsurk	23.e/11

A Magyar Néprajzi Atlasz
koordinátái

Koordinaten

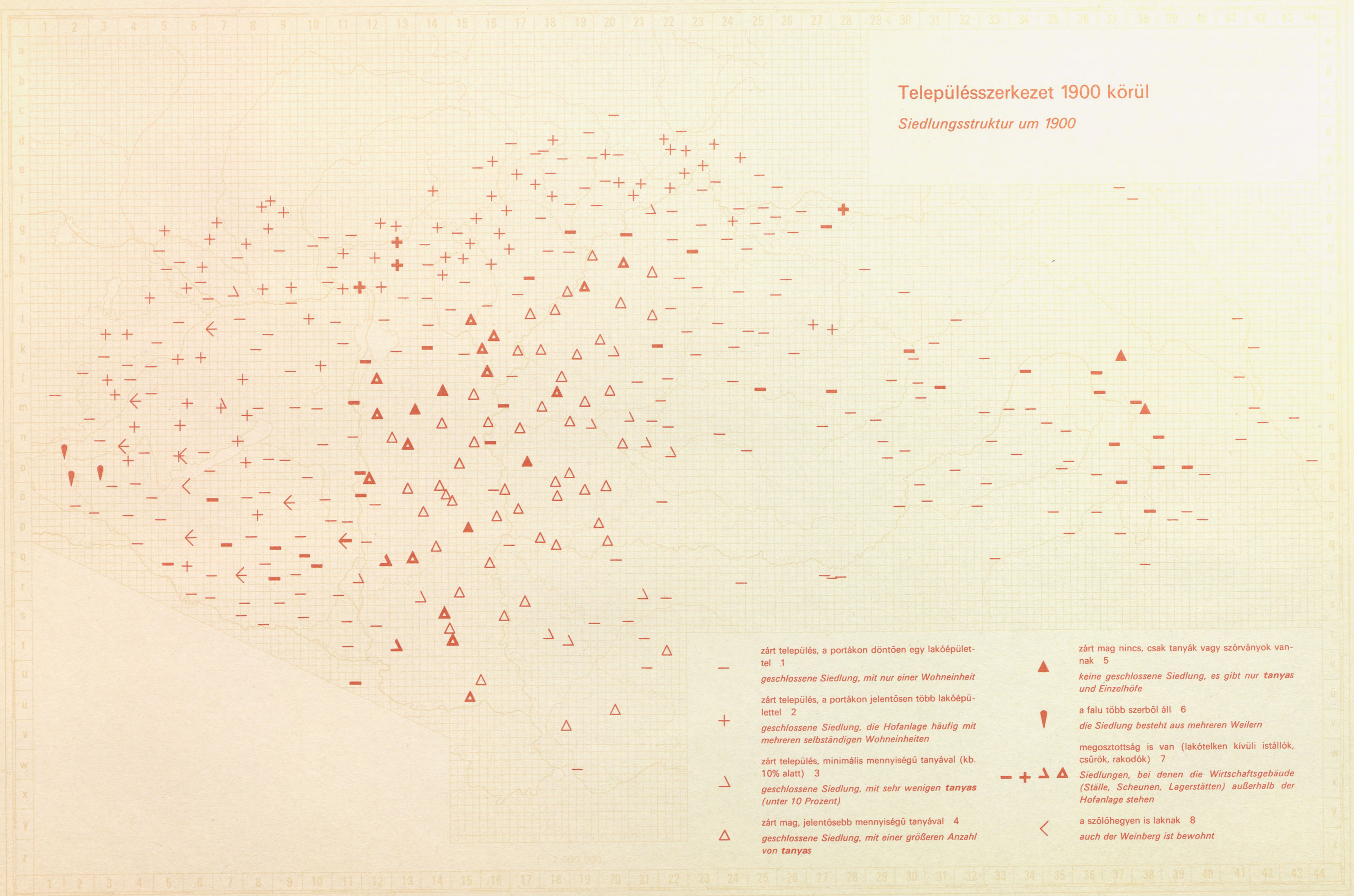
Points of co-ordinates

1.m	Alsóór (Unterwart, A.)	6.n	Gyepükaján	10.j	Bajna	14.g	Karancskeszzi	17.i/14	Besenyőtelek
2.l	Velem	6.o/1	Nemesvita	10.l	Vál	14.h/2	Nagylóc	17.j	Tizanána
2.n	Szalafő	6.o/4	Köveskál	10.m	Sárosd	14.h/14	Ecseg	17.k	Tizasúly
2.o	Szentgyörgyvölgy	6.ö	Kéthely	10.n	Sárszentmiklós	14.i/4	Gyöngyöspata	17.l	Tizapüspöki
2.ö	Kót (Kot, J.)	6.p	Kutas	10.o	Miszla	14.i/14	Heréd	17.n	Öcsöd
3.k/3	Pereszteg	6.q	Rinyaszentkirály	10.ö	Kajdacs	14.j	Zsámbok	17.o	Fábiánsebestyén
3.k/15	Szakony (Alsószakony + Felsőszakony)	6.r	Drávaszentes	10.p	Györe	14.k	Úri	17.p	Hódmezővásárhely
3.l	Acsád	7.g/6	Vága (Váhovce, CS.)	10.q/9	Zengővárkony	14.m	Mikebuda	17.q	Tizásziget (Ószentiván)
3.m/4	Kenéz	7.g/13	Hidaskürt (Mostová, CS.)	10.q/15	Szebény	14.n	Kecskemét	17.s	Szaján (Sajan, J.)
3.m/13	Nagykölked	7.i/13	Nagybajcs	10.r	Peterd	14.ö/8	Szank	18.d	Szádelő (Zádielské Dvorníky, CS.)
3.n	Hegyháthodász	7.i/16	Ekel (Okoličná na Ostrove, CS.)	10.s	Siklósnagyfalu	14.ö/12	Móricgát	18.e/1	Szögliget
3.o	Kustánszeg	7.j	Nyúl (Nyúlfalu + Nyúlhegy)	11.g	Palást (Pláštovce, CS.)	14.p	Kiskunhalas	18.e/2	Komjáti
3.ö	Mikekarácsonyfa (Mikefa + Karácsonyfa)	7.m	Szentgál	11.h/7	Bernecebaráti (Bernece + Baráti)	14.q	Tompa	18.e/8	Szászfa
3.p	Tornyiszentmiklós (Kerkaszentmiklós)	7.o	Ordacsehi (Balatoncsehi + Orda)	11.h/13	Ipolytölgyes	14.s/1	Pacsér (Pačir, J.)	18.e/15	Meszés
4.k	Vitnyéd	7.ö	Osztopán	11.i/5	Kőhidgyarmat (Kammenný Most, CS.)	14.s/12	Topolya (Bačka Topola, J.)	18.f/1	Szuhogy
4.l/2	Nagygeresd	7.q	Szilvásszentmárton	11.i/11	Pilismarót	15.g	Bárna	18.f/11	Damak
4.l/10	Rábapaty (Alsópaty + Rábabogyoszló)	7.r/1	Kálmánca	11.j	Tinnye	15.h/4	Erdőkövesd	18.g	Parasznya
4.m	Bejcgartyános (Bejc + Hegyhátgartyános)	7.r/13	Drávagárdony	11.k	Biatorbágy (Bia)	15.h/9	Maconka	18.h	Tibolddaróc
4.n/3	Csehi	8.f	Zsére (Žirany, CS.)	11.m	Makád	15.h/11	Bodony	18.j	Tiszafüred
4.n/13	Nagypáli	8.h/2	Tardoskedd (Tvrdošovce, CS.)	11.n	Baracs	15.i	Visonta	18.k	Kunhegyes
4.o/4	Zalakoppány	8.h/9	Vágfarkasd (Vlčany, CS.)	11.p/5	Sióagárd	15.j/5	Csány	18.l	Kisújszállás
4.o/6	Nemeshetés	8.i	Martos (Martovce, CS.)	11.p/7	Bogyiszló	15.j/12	Jászdózsza	18.m/3	Túrkeve
4.ö	Pötréte	8.j	Bana	11.q/2	Decs	15.k	Farmos	18.m/9	Mezőtúr
4.p	Rigyác	8.k	Hánta	11.q/2	Decs	15.m	Törtel	18.ö/3	Orosháza
4.q	Surd	8.l	Dudar	11.q/16	Szeremle	15.n	Alpár	18.ö/11	Békéssámson
5.g	Pozsonyboldogfa (Boldog, CS.)	8.m/11	Vilonya	11.r	Kölked	15.o	Kiskunfélegyháza	18.q/1	Makó
5.h/6	Pozsonypüspöki (Podunajské Biskupice, CS.)	8.m/14	Szentkirályszabadja	11.s	Sepse (Kotlina, J.)	15.ö	Kiskunmajsa	18.q/7	Apátfalva
5.h/15	Dunakiliti	8.n	Tihany	11.t	Várdaróc (Vardarac, J.)	15.p	Zákányszék	18.t	Torontáltorda (Torda, J.)
5.i	Pusztasomorja	8.o	Bálványos	11.u	Kórógy (Korodj, J.)	15.r	Csantavér (Čantavir, J.)	18.v	Torontálvásárhely (Debeljača, J.)
5.k	Potyond	8.ö/8	Koppányszántó	12.g	Csáb (Čebovce, CS.)	15.t/1	Kishegyes (Mali Idjoš, J.)	19.d	Nagyida (Vel'ka Ida, CS.)
5.l	Kenyeri	8.ö/10	Somogyacsa	12.h	Érsekvadkert	15.t/5	Bácsfeketehegy (Feketić, J.)	19.e	Hernádszurdok
5.m	Köcsk (Kisköcsk + Nagyköcsk)	8.p/3	Gölle	12.i/9	Kisoroszi	15.ü	Piros (Rumenka, J.)	19.f/7	Abaújdevcester
5.ö	Garabonc	8.p/14	Kaposkeresztúr	12.i/12	Kosd	16.e/7	Lévárt (Strelnica, CS.)	19.f/13	Aszaló
5.p	Pat	8.q	Kovácsszénája	12.j	Fót	16.e/9	Nagybalog (Alsóbalog + Felsőbalog, Vel'ký Blh, CS.)	19.g	Böcs (Belsőböcs + Külsőböcs)
5.q	Somogyudvarhely	8.r	Becefa	12.l/2	Szigetszentmiklós	16.f	Cakó (Cakov, CS.)	19.h/5	Hejőpapi
6.h/9	Cséfalva (Čechová, CS.)	8.s/1	Okorág	12.l/11	Bugyi	16.g/5	Dómaháza	19.h/12	Polgár
6.h/16	Pódafa (Kútniky, CS.)	8.s/9	Sósvertike	12.m	Kunszentmiklós	16.g/16	Mikófalva	19.i/11	Tizacsege
6.i/8	Bős (Gabčíkovo, CS.)	8.s/16	Cun	12.o	Madocsa	16.h	Verpelét	19.i/13	Tizadorogma
6.i/10	Lipót	9.f	Lédec (Ladice, CS.)	12.ö/2	Dunapataj	16.j	Tarnaméra	19.k	Karcag
6.j	Kóny	9.g/3	Aha (Horný Ohaj, CS.)	12.ö/9	Uszód	16.k/3	Jászakisér	19.m	Dévaványa
6.k/13	Nemesgörzsöny (Alsógörzsöny + Felsőgörzsöny)	9.g/9	Nagycétény (Vel'ký Cetín, CS.)	12.ö/15	Homokmégy	16.k/9	Jászsószentgyörgy	19.n/1	Gyoma
6.k/16	Vanyola	9.h	Zsitvabesenő (Besenov, CS.)	12.q/2	Sükösd	16.l	Zagyvarékas	19.n/8	Köröstarcsa
6.m	Oroszi	9.i	Bátorkeszi (Vojnice, CS.)	12.q/16	Bácsborsód	16.m	Vezseny	19.o	Csorvás
		9.j	Neszmély	12.r	Dávod	16.n/2	Tizakécske (Ókéske)	19.ö	Magyarbánhegyes
		9.k	Szend	12.s	Bácskertes (Kupusina, J.)	16.n/14	Tizasas	19.s	Magyarszentmárton (Sínmartinul Maghiar, R.)
		9.l	Csákberény	13.g	Óvár (Olovárý, CS.)	16.ö/7	Baks	19.t	Alsóittebe (Novi Ittebej, J.)
		9.m	Tác	13.h/2	Csitár	16.ö/8	Mindszent	19.w	Hertelendyfalva (Vojlovica, J.)
		9.o/5	Som	13.h/14	Becske	16.p	Sándorfalva	20.c	Magyarböd (Bidovce, CS.)
		9.o/7	Felsőnyék	13.i	Galgamácsa	16.q	Martonos (Martonoš, J.)	20.e/2	Pányok
		9.ö	Gyulaj	13.k	Üllő	16.q	Martonos (Martonoš, J.)	20.e/4	Nyíri
		9.q	Varga	13.m	Ladánybene	16.s	Mohol (Mol, J.)	20.f/2	Fony
		9.r/4	Romonya	13.n/9	Szabadszállás	16.u	Temerin (Temerin, J.)	20.f/4	Erdőhorváti
		9.r/5	Cserkút	13.n/15	Izsák	17.d	Berzéte (Brzotín, CS.)	20.f/13	Ond
		9.s	Ócsárd	13.ö	Soltvadkert	17.e	Trizs	20.h	Hajdúnánás
		10.g	Hontfűzesgyarmat (Hontianska Vrbica, CS.)	13.q	Tataháza	17.g	Uppony		
		10.h	Zseliz (Želiezovce, CS.)	13.t	Doroszló (Doroslovo, J.)	17.h	Felsőtárkány		
				14.f	Bolyk (Bol'kovce, CS.)	17.i/8	Mezőkövesd		

20.j	Balmazújváros	22.h	Apagy	25.g/3	Tizsacsécse	30.k	Désakna (Ocna-Dej, R.)	36.ö	Bágy (Bădeni, R.)
20.k/5	Nádudvar	22.i	Nyírmihálydi	25.g/10	Nemesborzova	30.l/3	Kérő (Băița, R.)	36.p	Olthévíz (Hoghiz, R.)
20.k/15	Földes	22.j	Nyírmártonfalva	25.g/16	Császló	30.l/16	Szék (Sic, R.)	37.f	Andrásfalva (Măneuți, R.)
20.m	Füzesgyarmat	22.k	Konyár	25.h	Tyukod	30.m	Magyarszovát (Suatu, R.)	37.l	Gyergyótölgyes (Thulgeș, R.)
20.n	Doboz	22.l	Ártánd	25.k/1	Érszöllős (Viișoara, R.)	30.o	Kövend (Plăești, R.)	37.o	Szentegyházfalva (Vlăhița, R.)
20.ö	Nagykamarás	22.m	Körösnagyharsány	25.k/3	Kémer (Camăr, R.)	30.ö	Magyarlapád (Lopadea Noua, R.)	37.ö	Vargyas (Virghiș, R.)
20.p	Battonya	22.n	Nagyszalonta (Salonta, R.)	25.m	Rév (Crișului, R.)	30.p	Vajasd (Oiejdeea, R.)	37.q	Krizba (Crizbav, R.)
20.q/2	Magyarpécská (Rovine, R.)	22.o	Vadász (Vinători, R.)	25.o	Köröstárkány (Târcaia, R.)	31.k	Magyardécse (Cireșoia, R.)	38.f	Istensegíts (Țibeni, R.)
20.q/15	Majláthfalva (Mailat, R.)	22.ö	Újvarsánd (Olari, R.)	26.f	Salánk (Șalanki, SZU)	31.m	Feketelak (Lacu, R.)	38.m/9	Csikszentdomokos (Sîndominic, R.)
20.ü	Ürményháza (Jermenovci, J.)	22.s	Temesrékas (Recaș, R.)	26.g/4	Szöllősgyula (Julibci, SZU)	31.ö	Magyarpéterfalva (Petrișat, R.)	38.m/14	Gyimesközéplek (Lunca de Jos, R.)
20.z	Székelykeve (Skorenovac, J.)	22.t	Végyvár (Tormac, R.)	26.g/5	Magosliget	32.j	Magyarnemegye (Nimigea de Jos, R.)	38.n	Csikménaóság (Armășeni, R.)
21.f/3	Vajdácská	23.e/1	Lelesz (Leles, CS.)	26.g/15	Egri (Agriș, R.)	32.o	Magyarózd (Ozd, R.)	38.o	Kozmás (Cosmeni, R.)
21.f/10	Viss	23.e/11	Zsurk	26.i/6	Géres (Ghirisa, R.)	32.p	Kiskapus (Copșa Mică, R.)	38.p	Kálnok (Cîlnic, R.)
21.g/4	Ibrány	23.e/13	Lácacséke (Láca + Cséke)	26.i/13	Ákos (Acîș, R.)	33.l	Zselyk (Jeica, R.)	38.r	Türkös (Turcheș, R.)
21.g/13	Tiszaeszlár	23.f	Nyírlövő	26.k	Kraszna (Crasna, R.)	33.m/13	Szabéd (Săbed, R.)	39.o	Kászonimpér (Imper, R.)
21.i	Újfehértó	23.g	Rohod	27.g	Közsegremete (Remetea-Oașului, R.)	33.m/16	Gernyeszeg (Gornești, R.)	39.p/8	Alsócsernáton (Cernatul de Jos, R.)
21.j	Debrecen	23.h	Nyírgyulaj	27.j	Bogdánd (Bogdand, R.)	33.n	Lukafalva (Gheorghe Doja, R.)	39.p/10	Réty (Reci, R.)
21.l	Furta	23.i	Nyírbéltek	27.k	Désháza (Deja, R.)	33.ö	Magyarsáros (Delenii, R.)	40.ö	Esztelnek (Estelnic, R.)
21.n/1	Okány	23.k/1	Kokad	27.m	Váralmás (Almașul, R.)	33.q	Oltszakadát (Săcădate, R.)	40.p	Kovászna (Covasna, R.)
21.n/4	Geszt	23.k/14	Jákóhodos (Hodoșa, R.)	27.n	Magyarvalkó (Văleni, R.)	34.l	Magyaró (Măgheruș, R.)	41.j	Szabófalva (Săbăoani, R.)
21.n/15	Kötegyán	24.d	Nagygejőc (Velikie Geevcy, SZU)	27.r/7	Csernakeresztúr (Cristur, R.)	34.m	Deményháza (Dămieni, R.)	41.l	Lészped (Lespezi, R.)
21.s/3	Újszentes (Dumbrăvița, R.)	24.e	Beregrákos (Rakošin, SZU)	27.r/8	Kisbarcsa (Bîrcea-Mică, R.)	34.o	Nagykend (Chendul Mare, R.)	41.n	Tatros (Țirgu Trotuș, R.)
21.s/13	Temesség (Șag, R.)	24.f	Lónya (Kislónya + Nagylónya)	28.g	Visk (Vyškovo, SZU)	35.n/5	Sóvárád (Sărățeni, R.)	41.p	Balázsfalva (Bălușești, R.)
21.t	Józsefszállás (Jebel, R.)	24.g/4	Tarpa	28.l	Hídalmás (Hida, R.)	35.n/12	Atyha (Atia, R.)	42.k	Bogdánfalva (Valea Seacă, R.)
21.u	Omor (Omor, R.)	24.g/7	Panyola	28.m	Magyarvista (Viștea, R.)	35.o/12	Vágás (Tăetura, R.)	42.m	Külsőrekecsin
22.d/8	Mokcsakerész (Mokcsa + Kerész, Križovska Lieskova, CS.)	24.h	Kocsord	28.r	Lozsád (Jeledinți, R.)	35.o/15	Kisgalambfalva (Porumbenii Mici, R.)	42.n	(Fundu-Răcăciuni, R.)
22.d/10	Abara (Oborin, CS.)	24.i	Iriny (Irina, R.)	29.i	Koltó (Colțau, R.)	35.p	Nagymoha (Grînari, R.)	43.n	Gajcsána (Găiceana, R.)
22.e	Zétény (Zatin, CS.)	24.j	Értarcsa (Târcea, R.)	29.l	Kide (Chidea, R.)	35.q	Halmágy (Hălmeag, R.)	44.o	Ploszkucén (Ploscuțeni, R.)
22.f	Cigánd (Kiscigánd + Nagy- cigánd)	24.k	Tóti (Tăuteu, R.)	29.n/2	Györgyfalva (Gheorgheni, R.)	36.l	Ditró (Ditrău, R.)		
22.g	Kék	24.l	Örvénd (Urvind, R.)	29.n/15	Magyarléta (Litenii de Sus, R.)	36.m	Gyergyócsomafalva (Ciumani, R.)		
		24.n	Gyanta (Ghinta, R.)	29.o	Torockó (Rimetea, R.)				
		24.r	Igazfalva (Dumbrava, R.)	30.i	Domokos (Dămăcușeni, R.)				
		25.e	Dercen (Drișina, SZU)						

Településszerkezet 1900 körül

Siedlungsstruktur um 1900

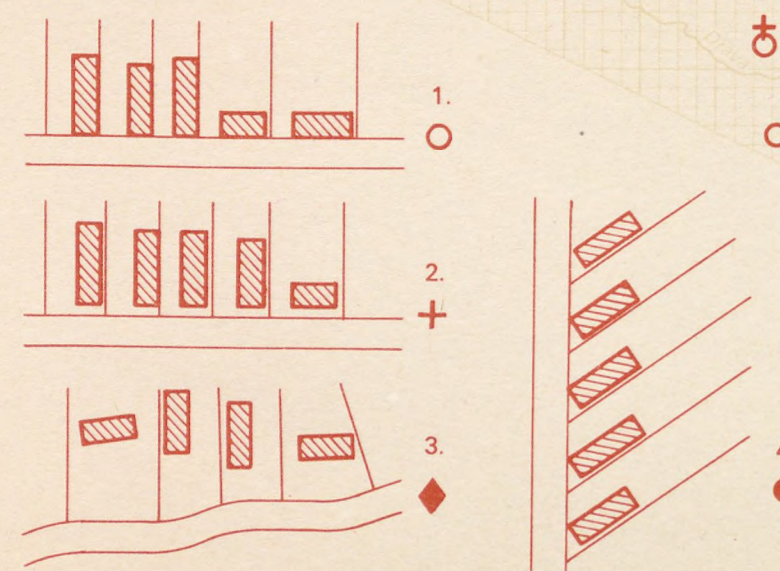
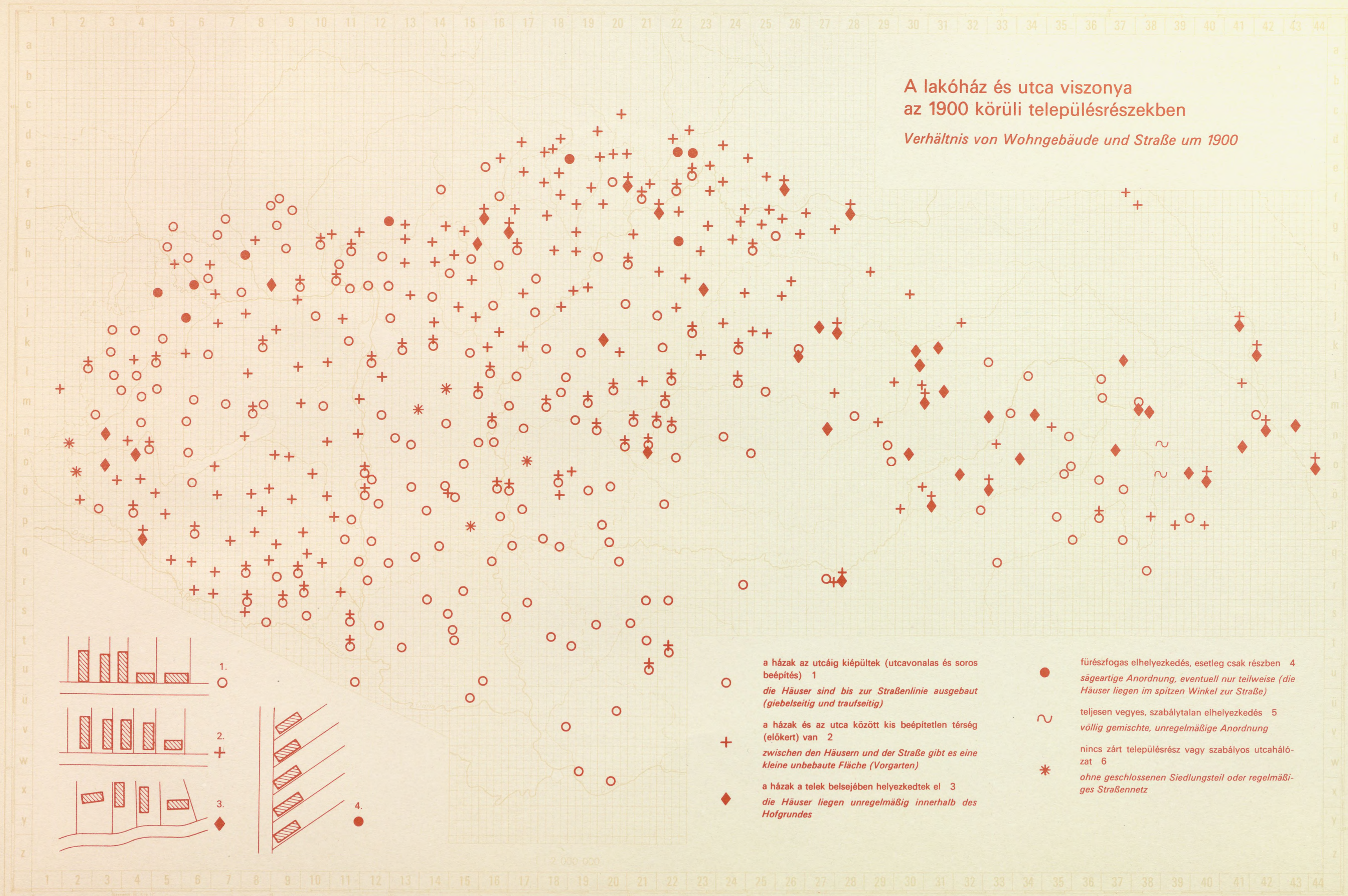

- zárt település, a portákon döntően egy lakóépülettel 1
geschlossene Siedlung, mit nur einer Wohneinheit
- + zárt település, a portákon jelentősen több lakóépülettel 2
geschlossene Siedlung, die Hofanlage häufig mit mehreren selbständigen Wohneinheiten
- △ zárt település, minimális mennyiségű tanyával (kb. 10% alatt) 3
geschlossene Siedlung, mit sehr wenigen tanyas (unter 10 Prozent)
- △ zárt mag, jelentősebb mennyiségű tanyával 4
geschlossene Siedlung, mit einer größeren Anzahl von tanyas
- △ zárt mag nincs, csak tanyák vagy szórványok vannak 5
keine geschlossene Siedlung, es gibt nur tanyas und Einzelhöfe
- ! a falu több szerből áll 6
die Siedlung besteht aus mehreren Weilern
- + △ megosztottság is van (lakótelken kívüli istállók, csűrök, rakodók) 7
Siedlungen, bei denen die Wirtschaftsgebäude (Ställe, Scheunen, Lagerstätten) außerhalb der Hofanlage stehen
- < a szőlőhegyen is laknak 8
auch der Weinberg ist bewohnt

1 : 2 000 000

A lakóház és utca viszonya
az 1900 körüli településrészekben

Verhältnis von Wohngebäude und Straße um 1900

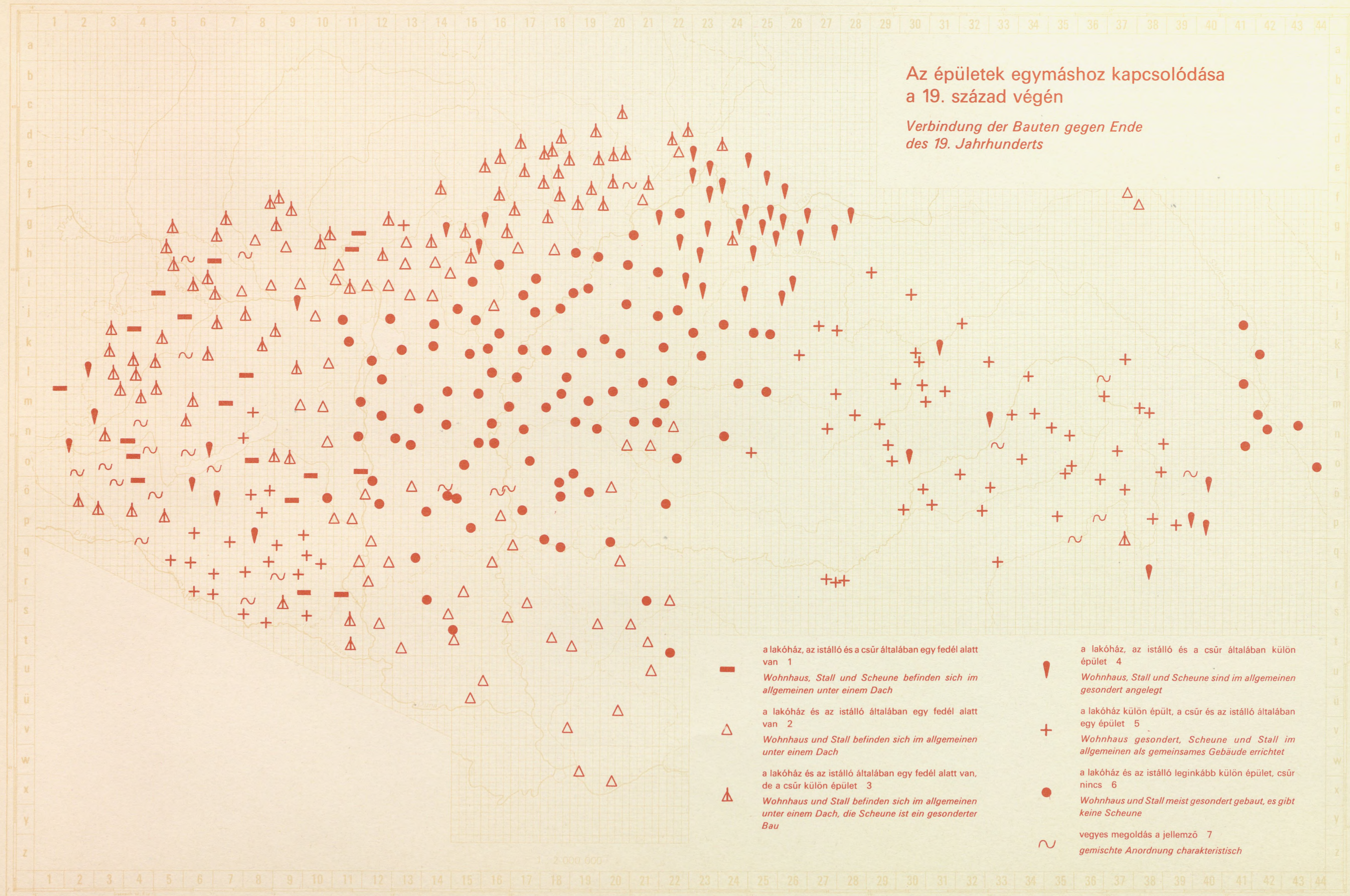

- a házak az utcáig kiépültek (utcavonalas és soros beépítés) 1
die Häuser sind bis zur Straßenlinie ausgebaut (giebelseitig und traufseitig)
- ⊕ a házak és az utca között kis beépítetlen térség (előkert) van 2
zwischen den Häusern und der Straße gibt es eine kleine unbebaute Fläche (Vorgarten)
- ◆ a házak a telek belsejében helyezkedtek el 3
die Häuser liegen unregelmäßig innerhalb des Hofgrundes
- fűrészfogas elhelyezkedés, esetleg csak részben 4
sägeartige Anordnung, eventuell nur teilweise (die Häuser liegen im spitzen Winkel zur Straße)
- ~ teljesen vegyes, szabálytalan elhelyezkedés 5
völlig gemischte, unregelmäßige Anordnung
- * nincs zárt településrész vagy szabályos utcahálózat 6
ohne geschlossenen Siedlungsteil oder regelmäßiges Straßennetz

1 : 2 000 000

Az épületek egymáshoz kapcsolódása
a 19. század végén

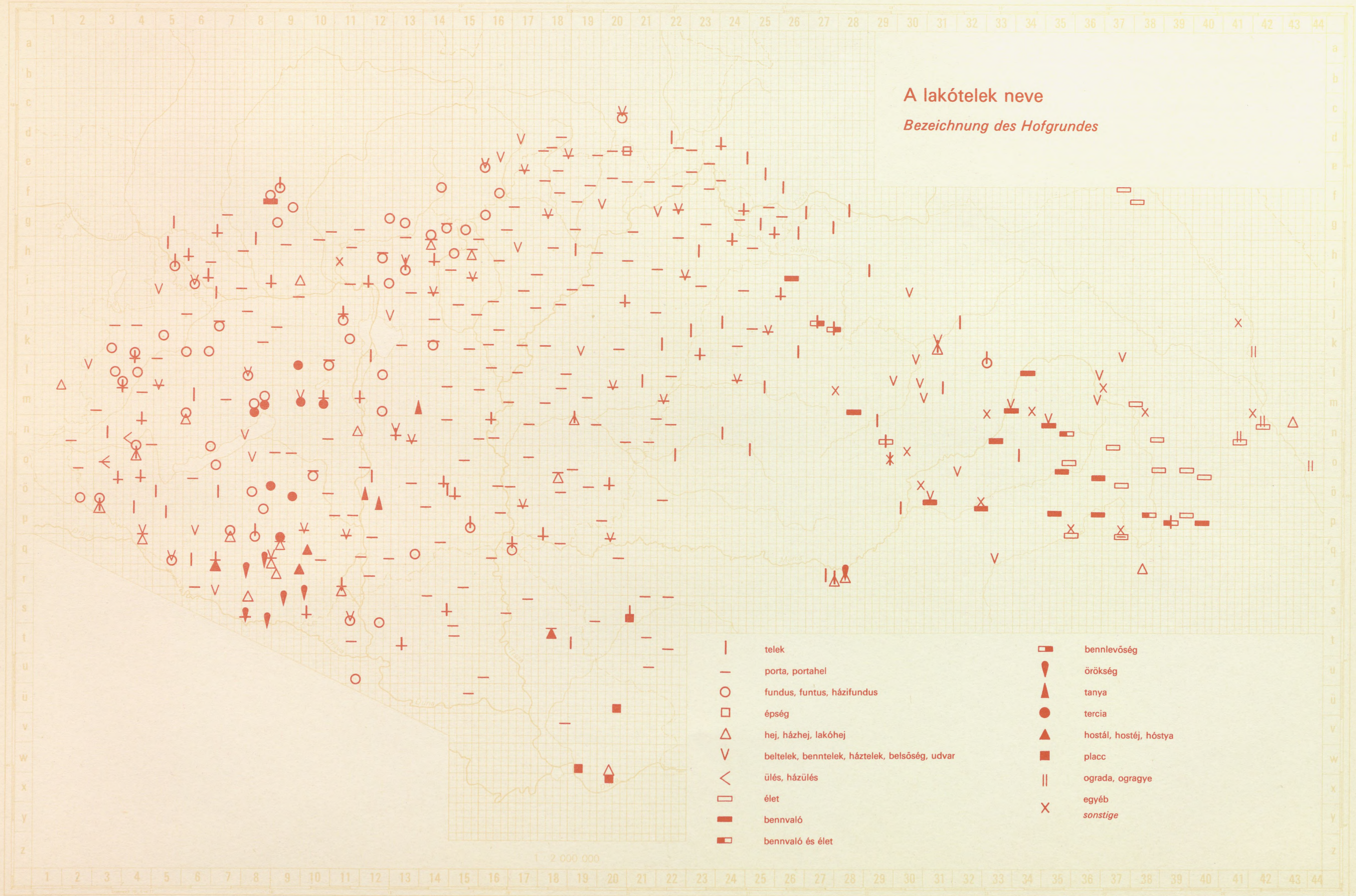
Verbindung der Bauten gegen Ende
des 19. Jahrhunderts

- a lakóház, az istálló és a csűr általában egy fedél alatt van 1
Wohnhaus, Stall und Scheune befinden sich im allgemeinen unter einem Dach
- △ a lakóház és az istálló általában egy fedél alatt van 2
Wohnhaus und Stall befinden sich im allgemeinen unter einem Dach
- ▽ a lakóház és az istálló általában egy fedél alatt van, de a csűr külön épület 3
Wohnhaus und Stall befinden sich im allgemeinen unter einem Dach, die Scheune ist ein gesonderter Bau

- ▽ a lakóház, az istálló és a csűr általában külön épület 4
Wohnhaus, Stall und Scheune sind im allgemeinen gesondert angelegt
- △ a lakóház külön épült, a csűr és az istálló általában egy épület 5
Wohnhaus gesondert, Scheune und Stall im allgemeinen als gemeinsames Gebäude errichtet
- a lakóház és az istálló leginkább külön épület, csűr nincs 6
Wohnhaus und Stall meist gesondert gebaut, es gibt keine Scheune
- ~ vegyes megoldás a jellemző 7
gemischte Anordnung charakteristisch

1 : 2 000 000

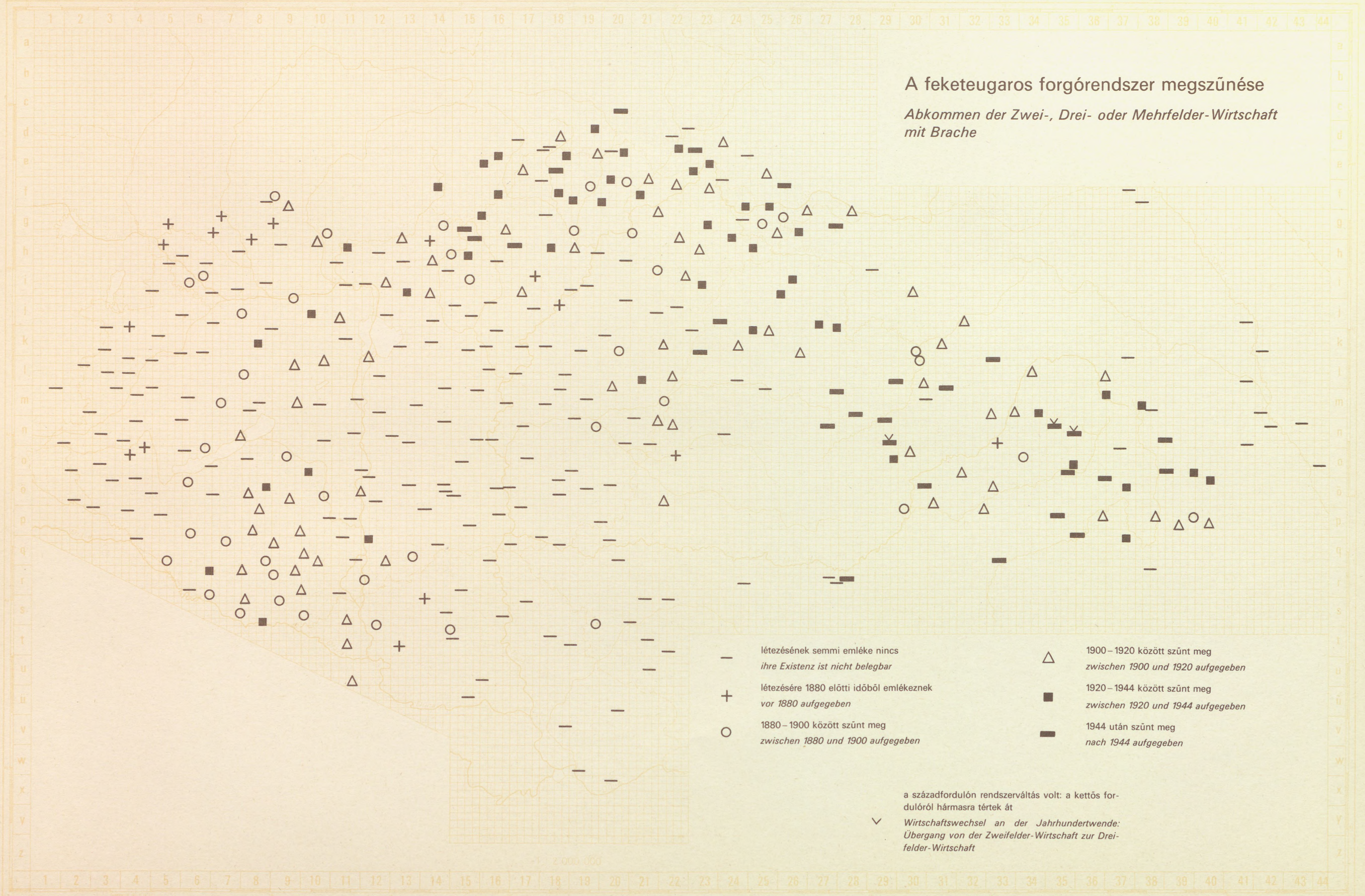
A lakótelek neve

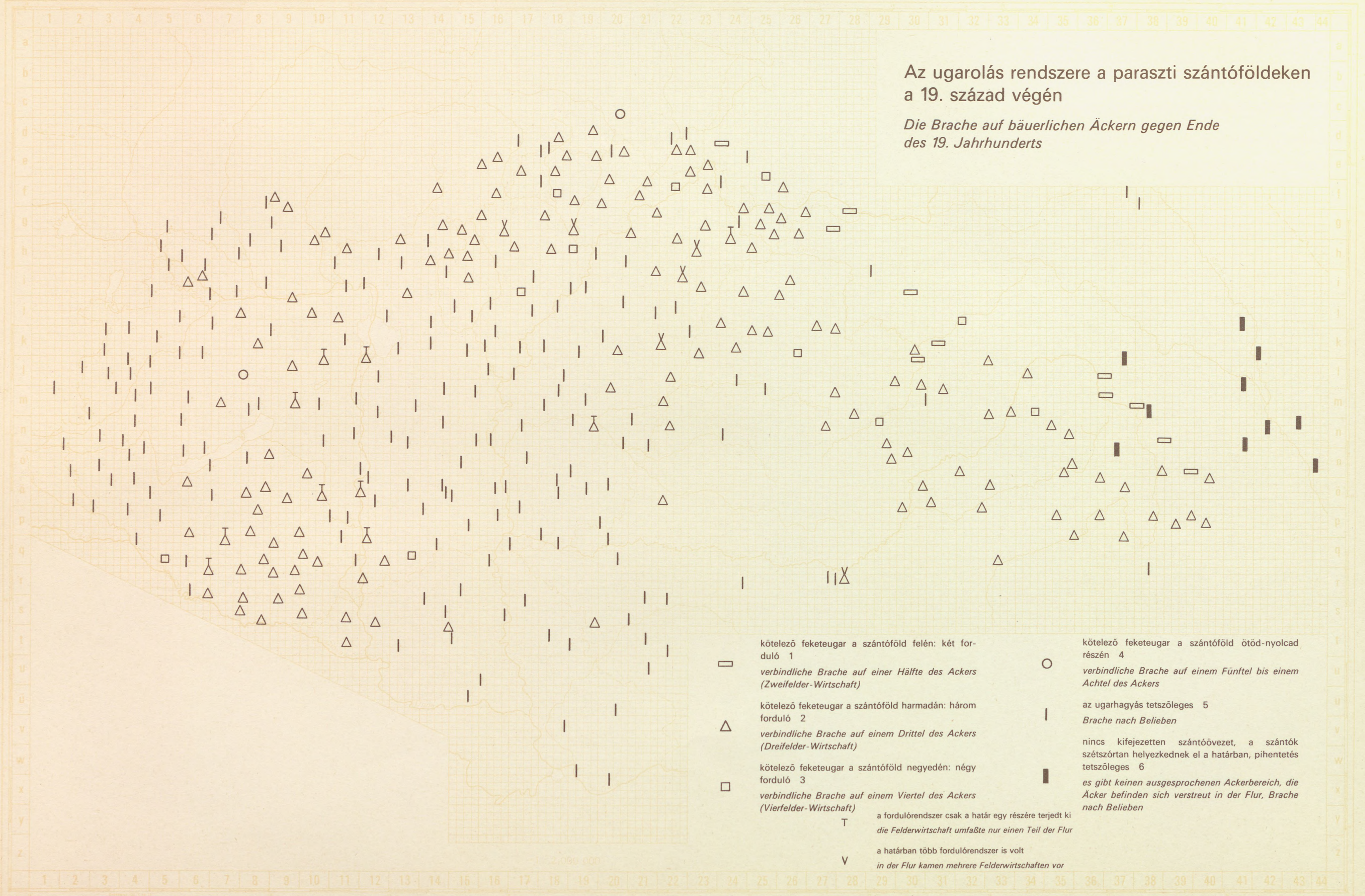
Bezeichnung des Hofgrundes

	telek	□	bennlevőség
-	porta, portahel	∇	örökség
○	fundus, funtus, házifundus	▲	tanya
□	épség	●	tercia
△	hej, házhej, lakóhej	▲	hostál, hostélj, hóstya
V	beltelek, benntelek, háztelek, belsőség, udvar	■	placc
<	ülés, házülés		ograda, ogragye
□	élet	X	egyéb
sonstige
■	bennvaló		
■□	bennvaló és élet		

1 : 2 000 000

Az ugarolás rendszere a paraszti szántóföldeken a 19. század végén

Die Brache auf bäuerlichen Äckern gegen Ende des 19. Jahrhunderts

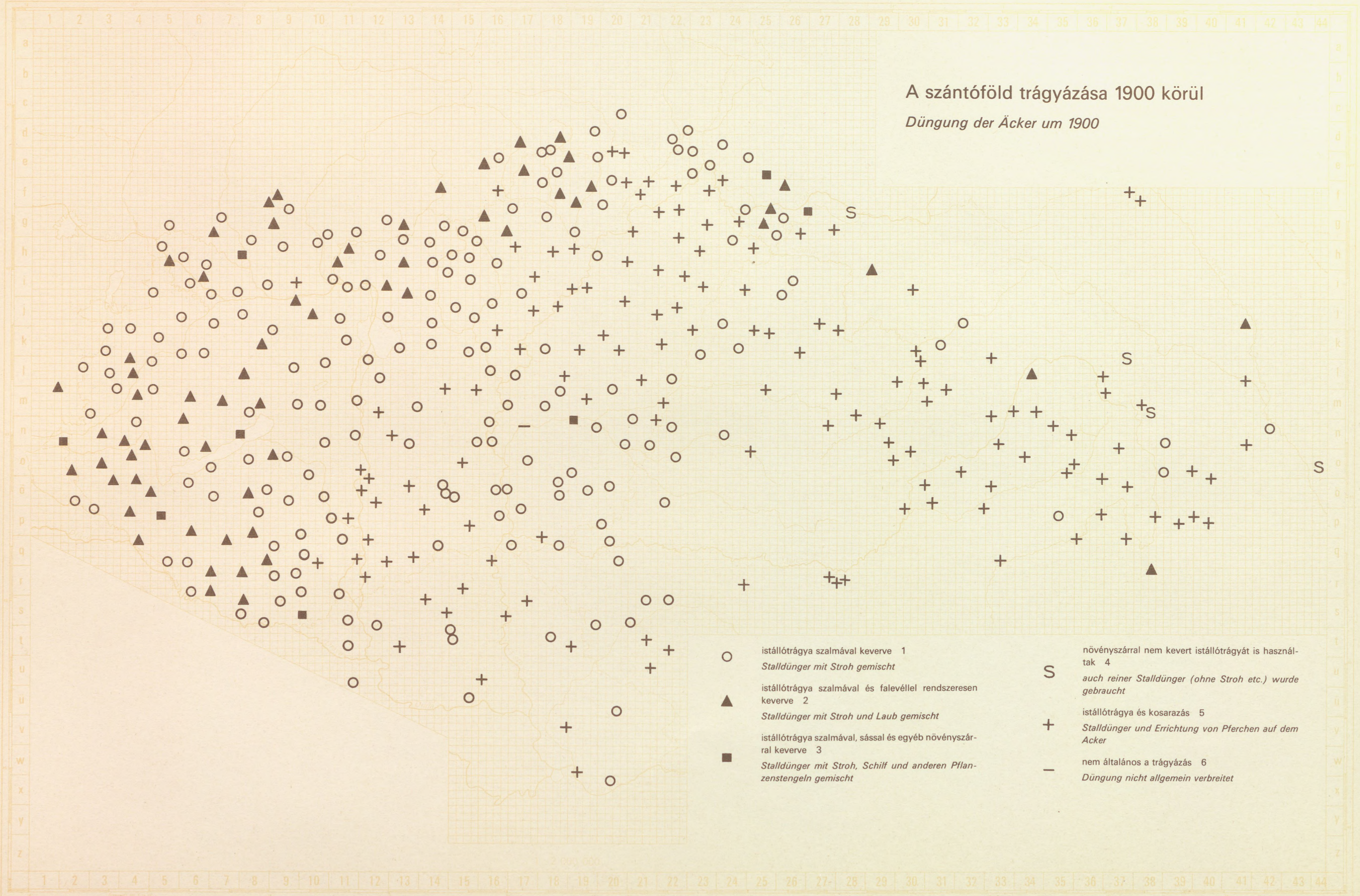
- kötelező feketeugar a szántóföld felén: két forduló 1
verbindliche Brache auf einer Hälfte des Ackers (Zweifelder-Wirtschaft)
- △ kötelező feketeugar a szántóföld harmadán: három forduló 2
verbindliche Brache auf einem Drittel des Ackers (Dreifelder-Wirtschaft)
- kötelező feketeugar a szántóföld negyedén: négy forduló 3
verbindliche Brache auf einem Viertel des Ackers (Vierfelder-Wirtschaft)

- kötelező feketeugar a szántóföld ötöd-nyolcad részén 4
verbindliche Brache auf einem Fünftel bis einem Achtel des Ackers
- | az ugarhagyás tetszőleges 5
Brache nach Belieben
- nincs kifejezetten szántóövezet, a szántók szétszórtan helyezkednek el a határban, pihentetés tetszőleges 6
es gibt keinen ausgesprochenen Ackerbereich, die Äcker befinden sich verstreut in der Flur, Brache nach Belieben

T a fordulórendszer csak a határ egy részére terjedt ki
die Felderwirtschaft umfaßte nur einen Teil der Flur

V a határban több fordulórendszer is volt
in der Flur kamen mehrere Felderwirtschaften vor

1:2000 000

A szántóföld trágyázása 1900 körül

Düngung der Äcker um 1900

- istállótrágya szalmával keverve 1
Stalldünger mit Stroh gemischt
- ▲ istállótrágya szalmával és falevéllal rendszeresen keverve 2
Stalldünger mit Stroh und Laub gemischt
- istállótrágya szalmával, sással és egyéb növényzár-
ral keverve 3
*Stalldünger mit Stroh, Schilf und anderen Pflan-
zenstengeln gemischt*
- növényzárrel nem kevert istállótrágyát is használ-
tak 4
*auch reiner Stalldünger (ohne Stroh etc.) wurde
gebraucht*
- S istállótrágya és kosarazás 5
*Stalldünger und Errichtung von Pferchen auf dem
Acker*
- + istállótrágya és kosarazás 5
*Stalldünger und Errichtung von Pferchen auf dem
Acker*
- nem általános a trágyázás 6
Düngung nicht allgemein verbreitet

1 : 2 000 000

Szántásnál használt igaerő a parasztgazdaságban
1900 körül

Beim Pflügen benutzte Zugkraft in der Bauernwirtschaft
um 1900

- tehén a legjelentősebb 1
Kuh überwiegt
- ökör a legjelentősebb 2
Ochse überwiegt
- ló a legjelentősebb 3
Pferd überwiegt
- mindhárom jelentős 4
alle drei sind wichtig
- tehén és ökör a legjelentősebb 5
Kuh und Ochse überwiegen

- tehén és ló a legjelentősebb 6
Kuh und Pferd überwiegen
- ökör és ló a legjelentősebb 7
Ochse und Pferd überwiegen
- a bivaly is jelentős 8
auch Büffel wichtig
- csak a bivaly jelentős 9
nur Büffel wichtig

2 000 000

Három ló befogása szántásnál 1900 körül

Das Einspannen von drei Pferden beim Pflügen um 1900

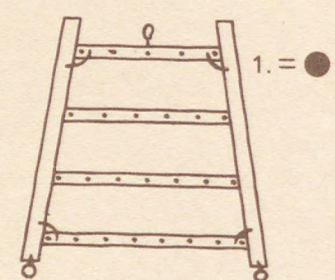
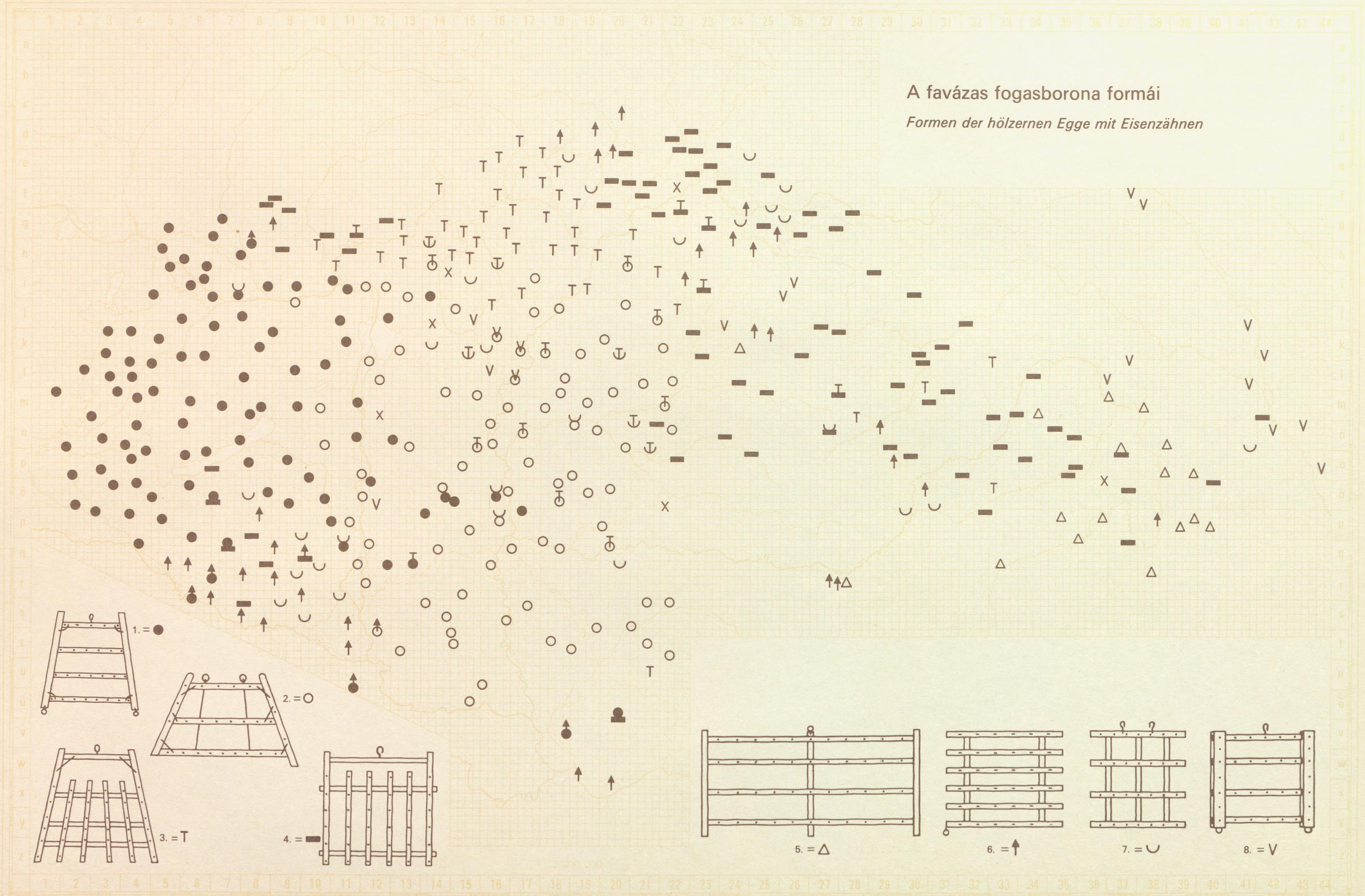
- ▽ egy ló hátul, kettő elől 1
ein Pferd hinten, zwei vorne
- △ két ló hátul, egy elől 2
zwei Pferde hinten, eins vorne
- három ló egymás mellett 3
drei Pferde nebeneinander
- mindegyik megoldás ismeretes 4
alle obigen Varianten sind bekannt
- V hármassogat ismeretlen befogási móddal 5
Dreigespann mit unbekannter Spannungsart

- | a három ló befogása ritka 6
Einspannen von drei Pferden selten
- X egyéb módon fogják be 7
andere Spannarten
- ▲ ● ■ a három ló közül az egyiket nyergelik, illetve megülik 8
von den drei Pferden ist ein Pferd gesattelt oder beritten

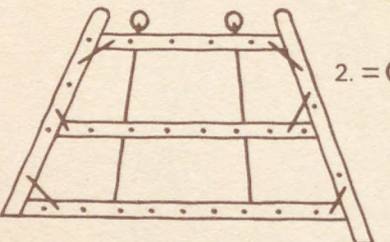
1 : 2 000 000

A favázás fogasborona formái

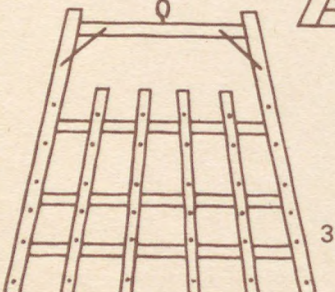
Formen der hölzernen Egge mit Eisenzähnen

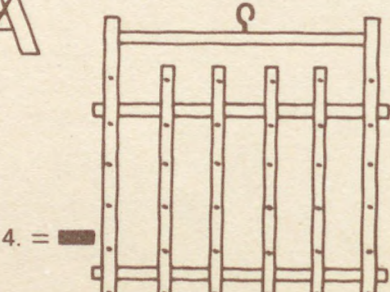
1. = ●

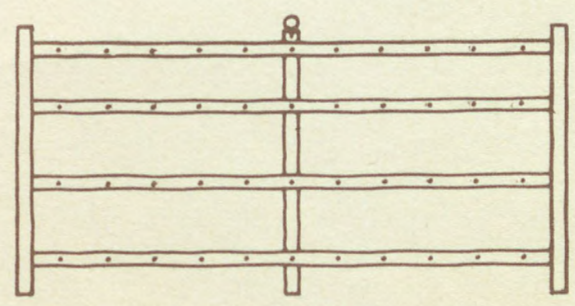
2. = ○

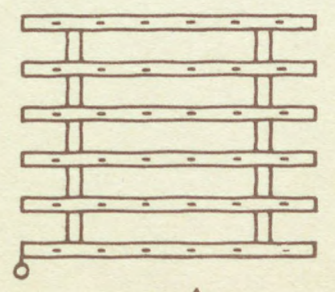
3. = T

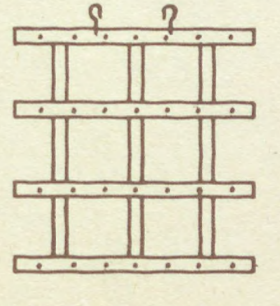
4. = ▬

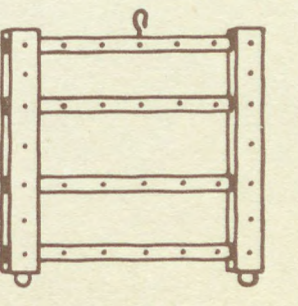
5. = △

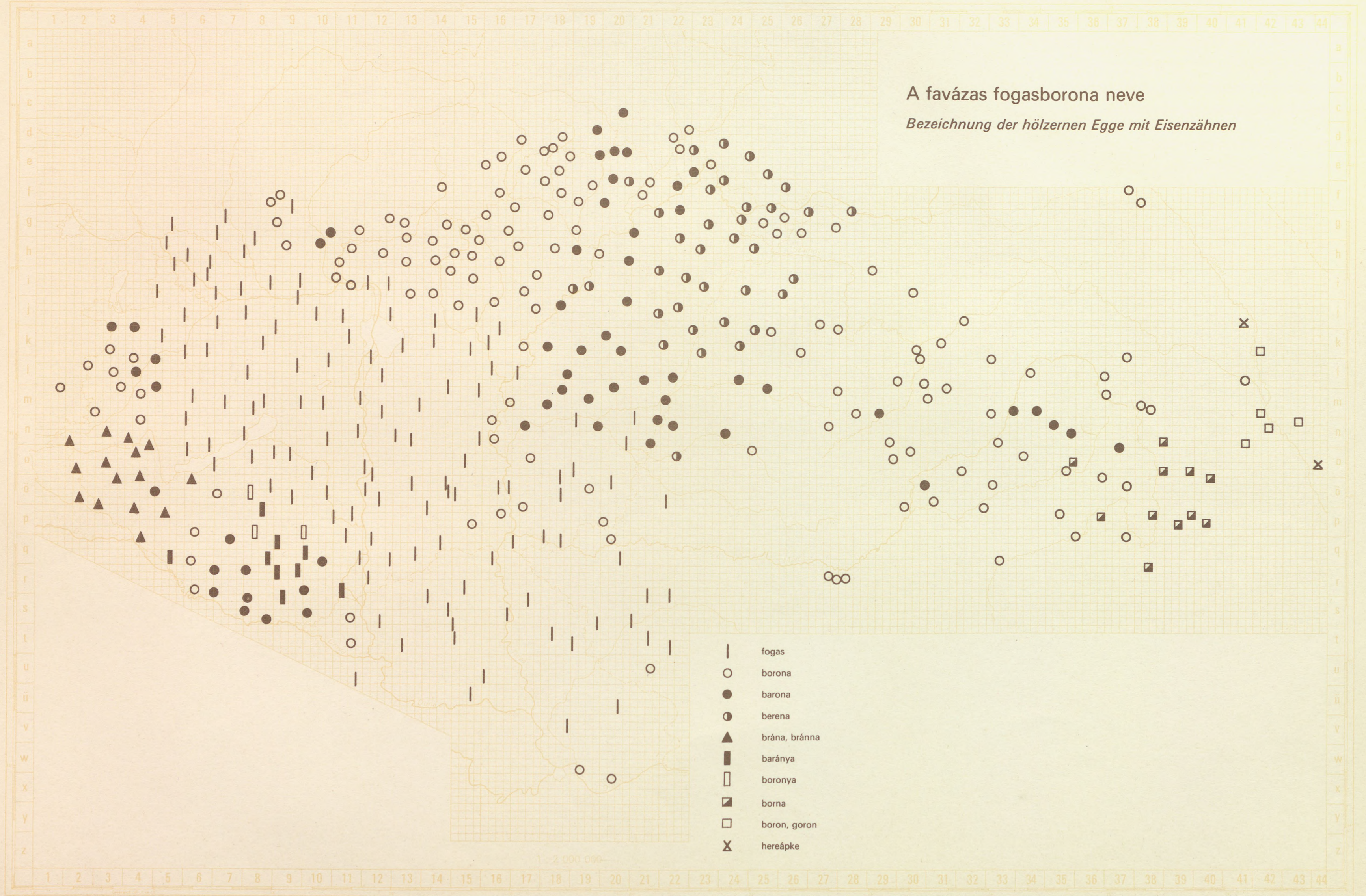
6. = ↑

7. = ∪

8. = V

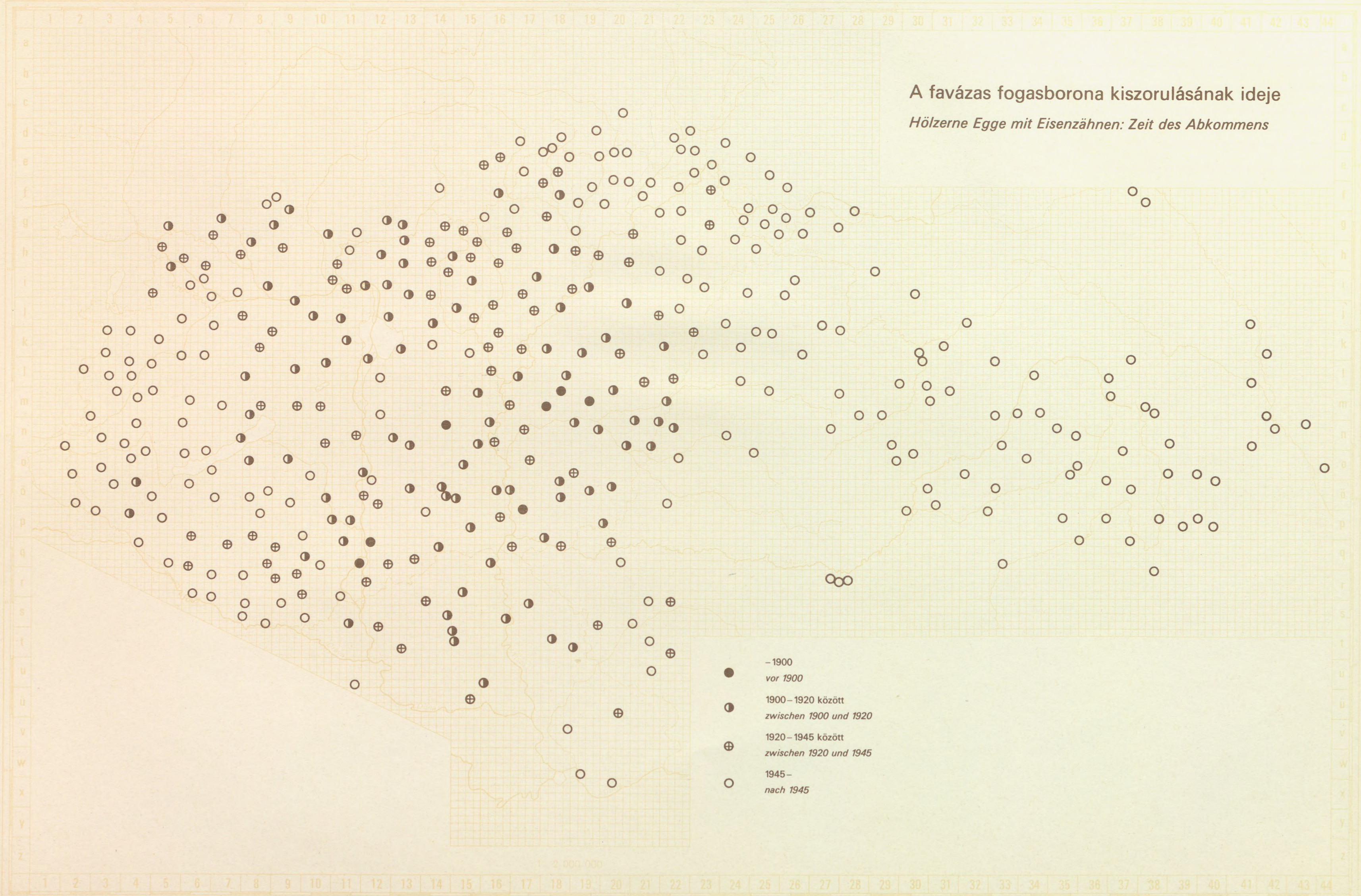

A favázás fogasborona neve

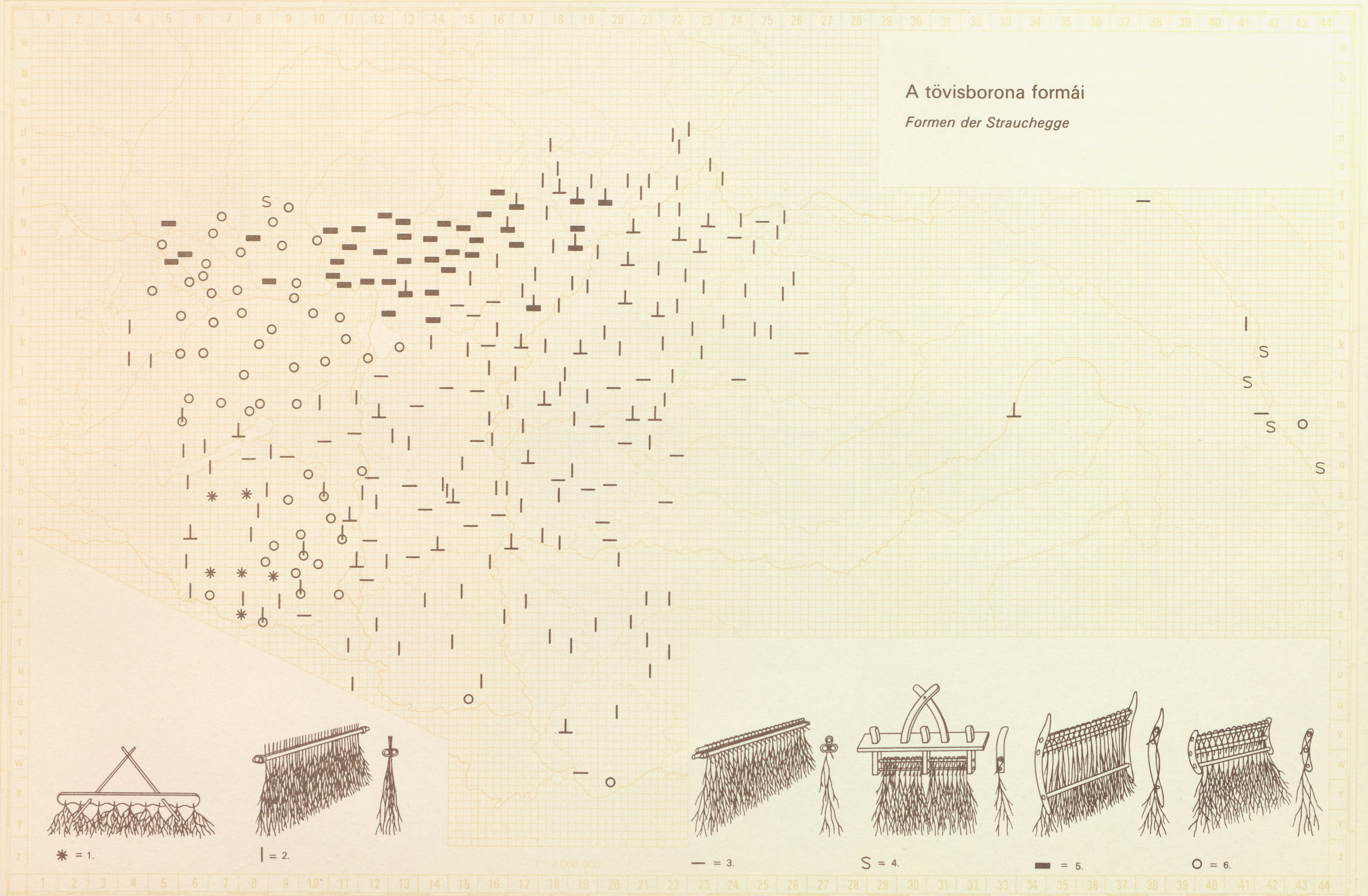
Bezeichnung der hölzernen Egge mit Eisenzähnen

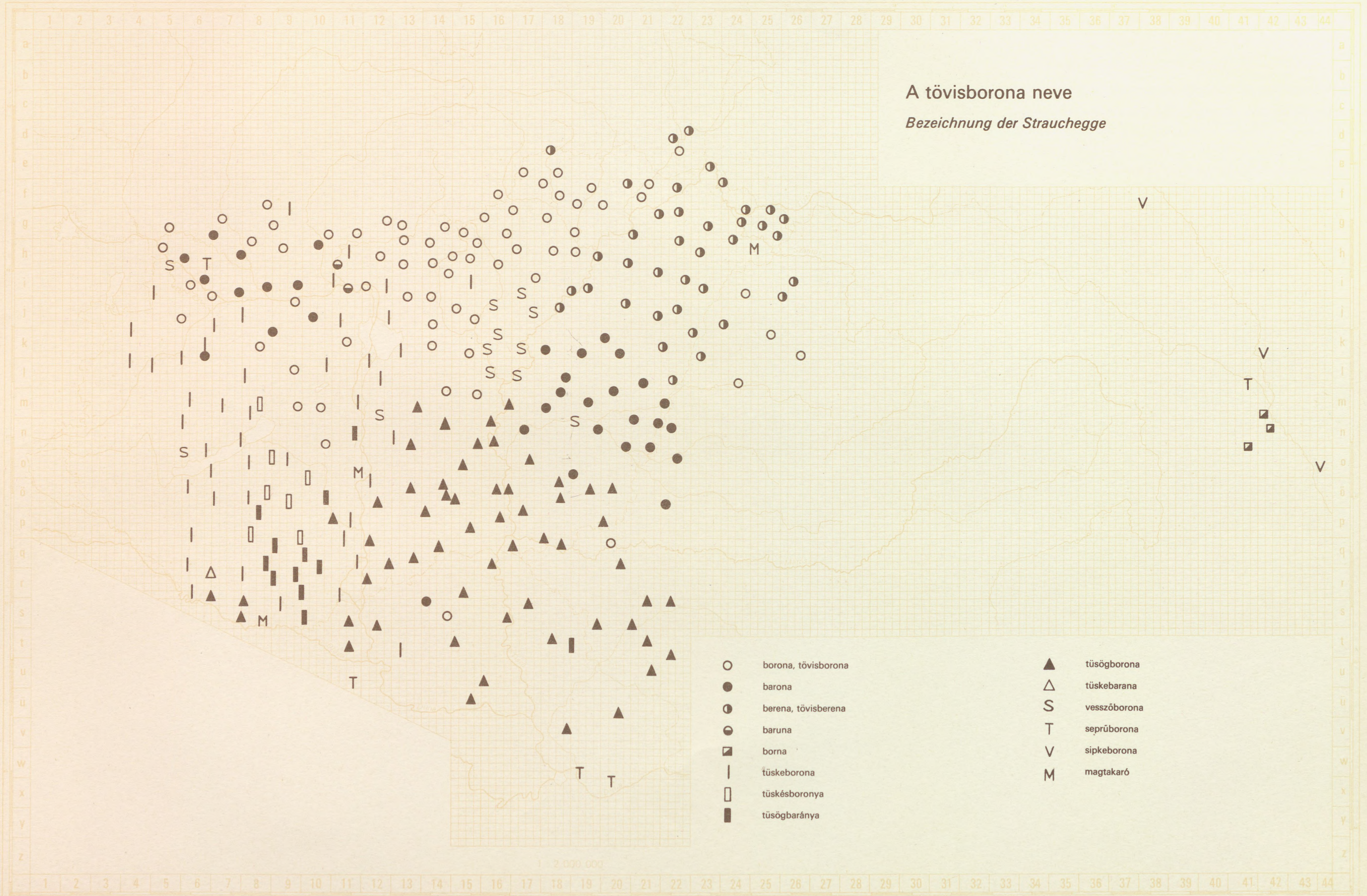
- | fogas
- borona
- barona
- ◐ berena
- ▲ brána, bránna
- baránya
- boronya
- borna
- boron, goron
- × hereápké

1 : 2 000 000

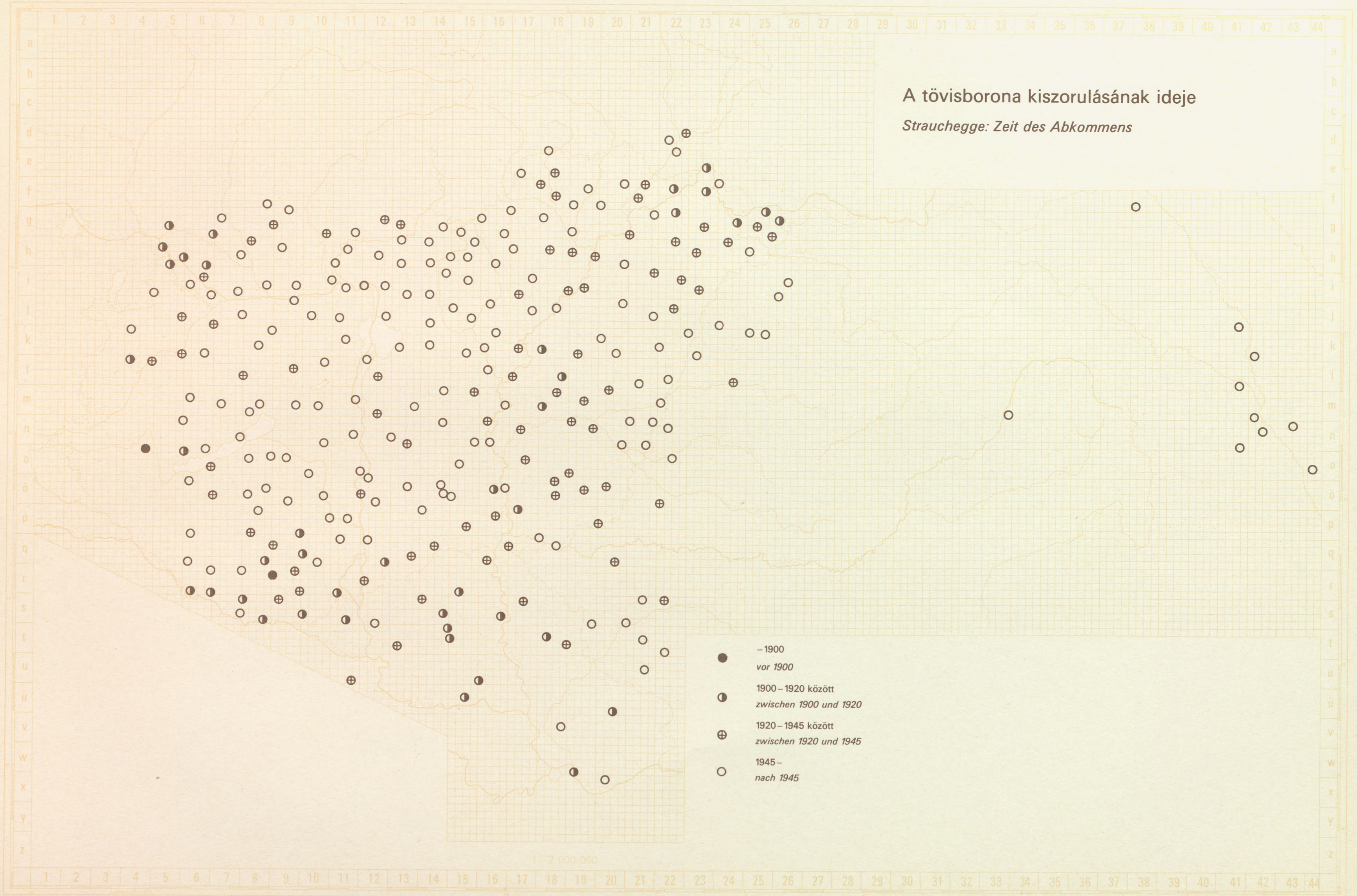

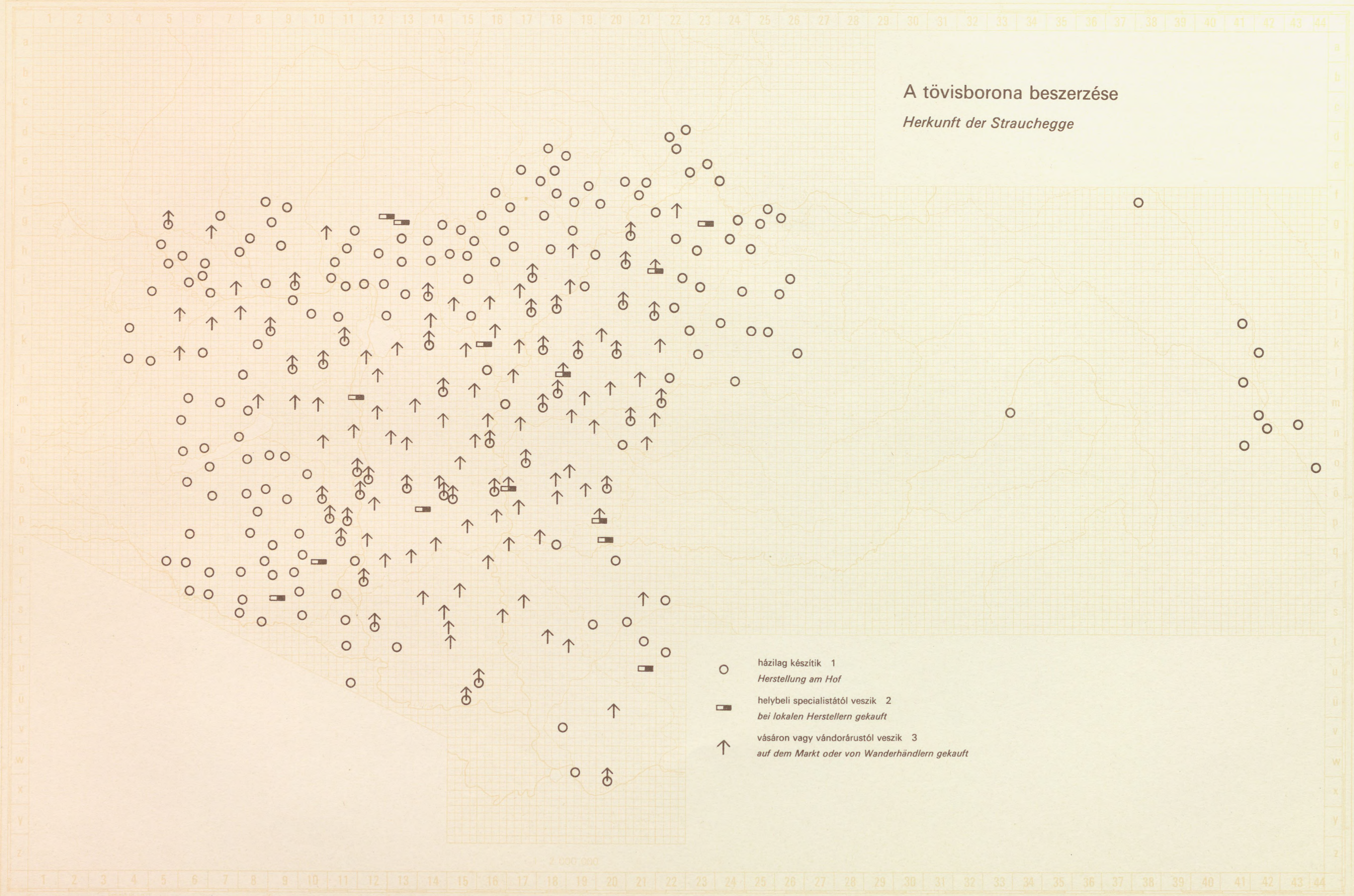
A tövisborona formái
Formen der Strauchegge

A tövisborona neve
Bezeichnung der Strauchegge

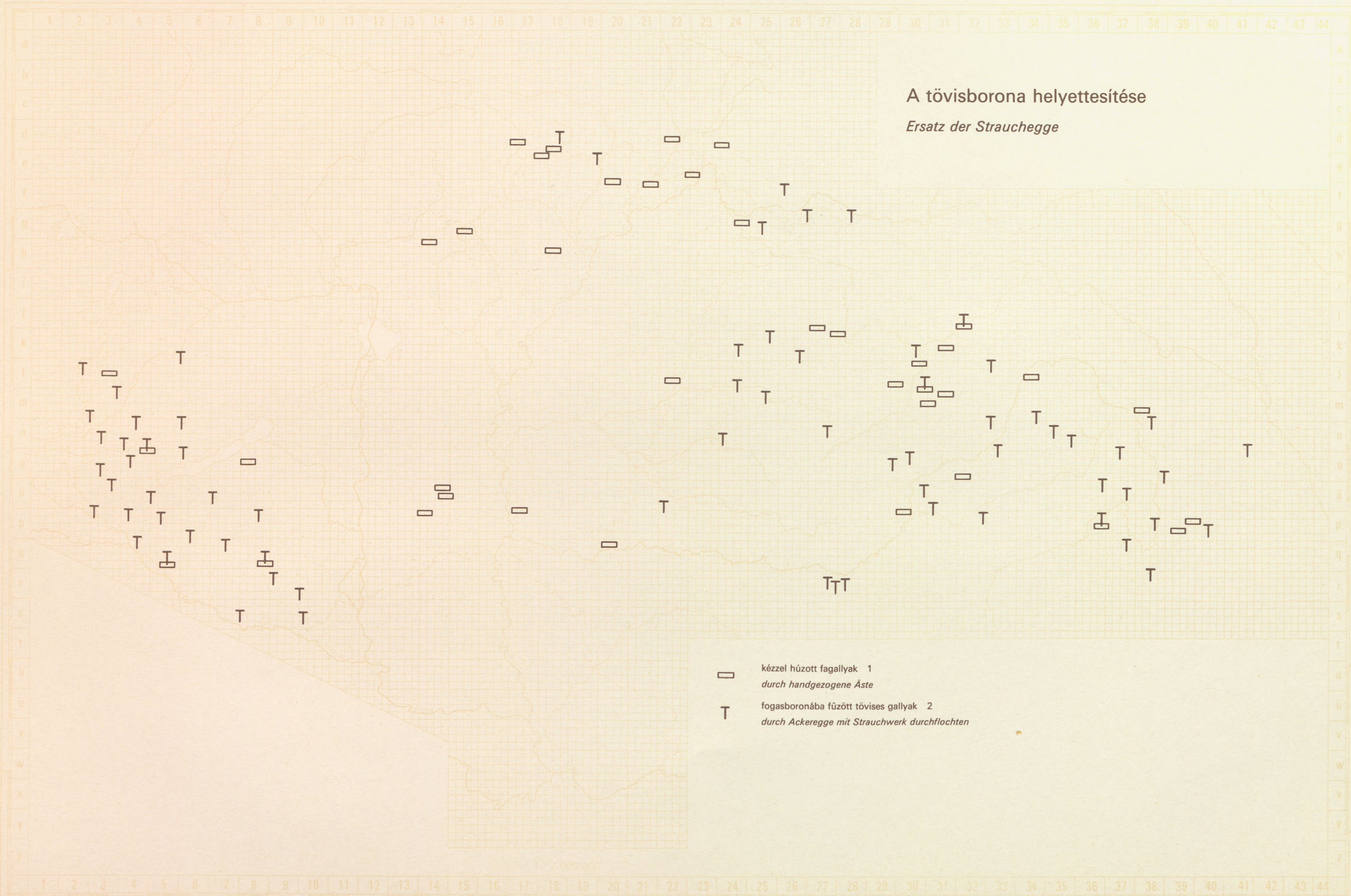

A tövisborona beszerzése
Herkunft der Strauchegge

- házilag készítik 1
Herstellung am Hof
- ▬ helybeli specialistától veszik 2
bei lokalen Herstellern gekauft
- ↑ vásáron vagy vándorárustól veszik 3
auf dem Markt oder von Wanderhändlern gekauft

2 000 000

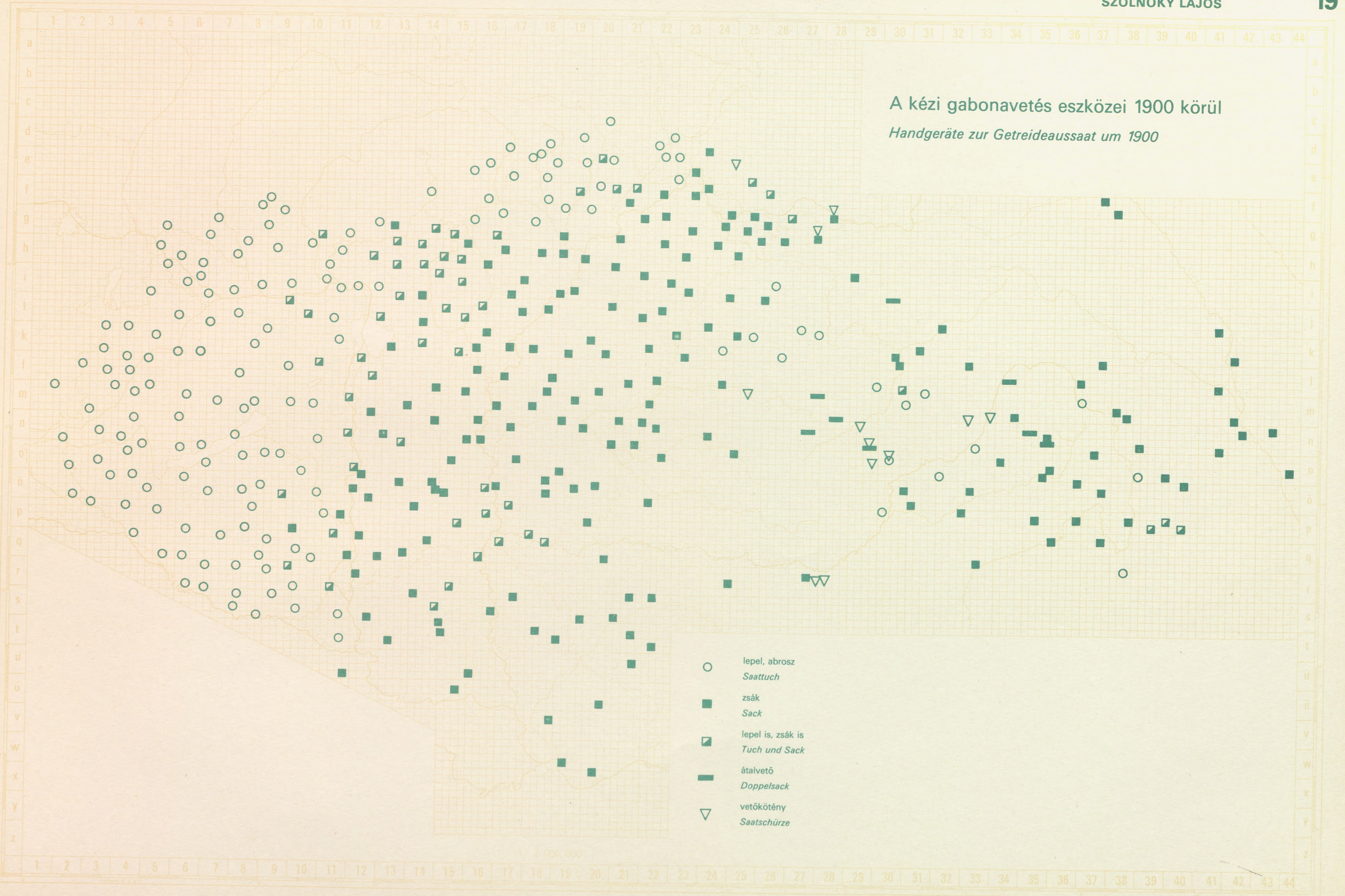
A tövisborona helyettesítése
Ersatz der Strauchegge

- kézzel húzott fagallyak 1
durch handgezogene Äste
- T fogasboronába fűzött tövises gallyak 2
durch Ackeregge mit Strauchwerk durchflochten

1:2.000.000

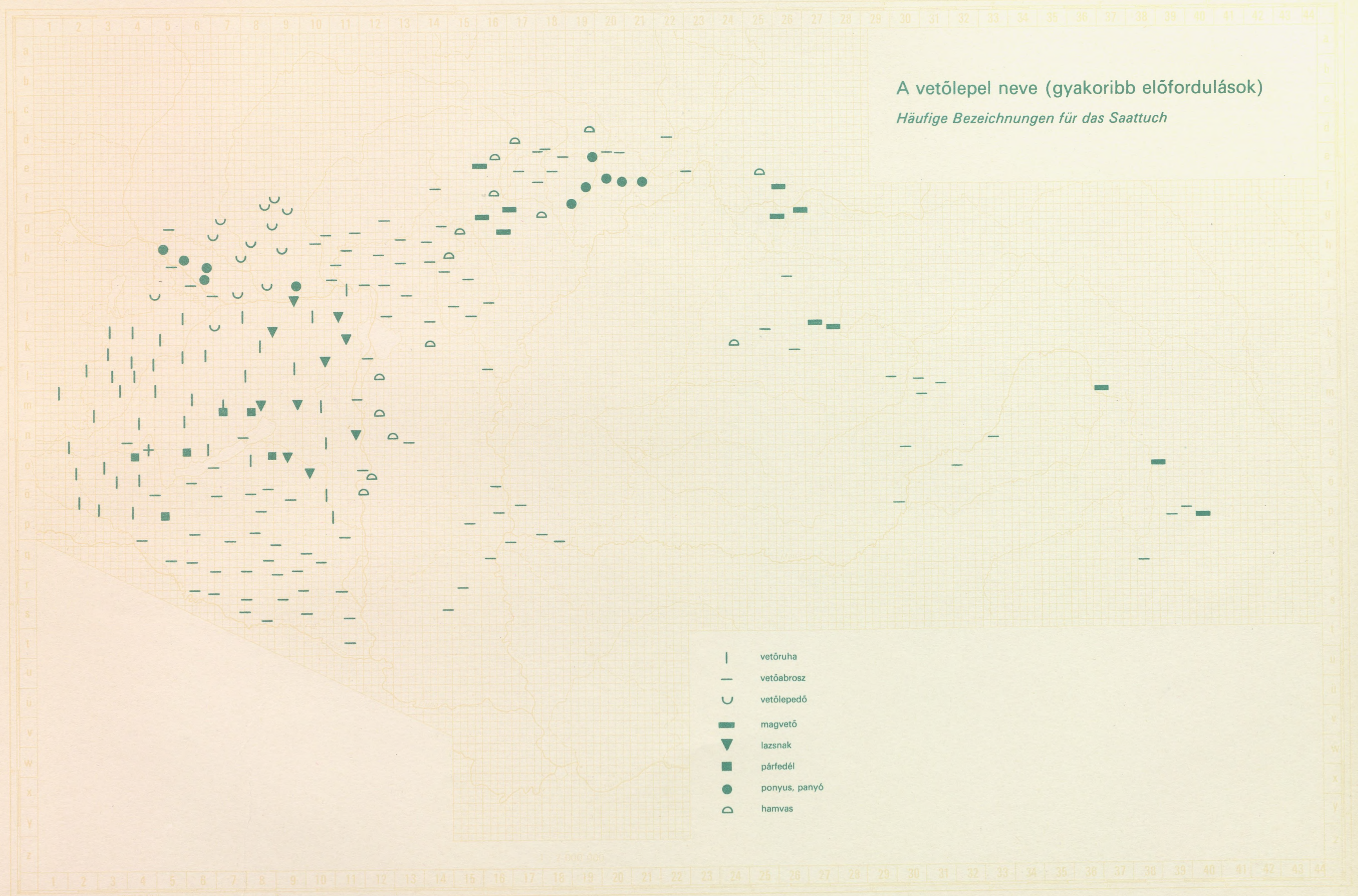
A kézi gabonavetés eszközei 1900 körül

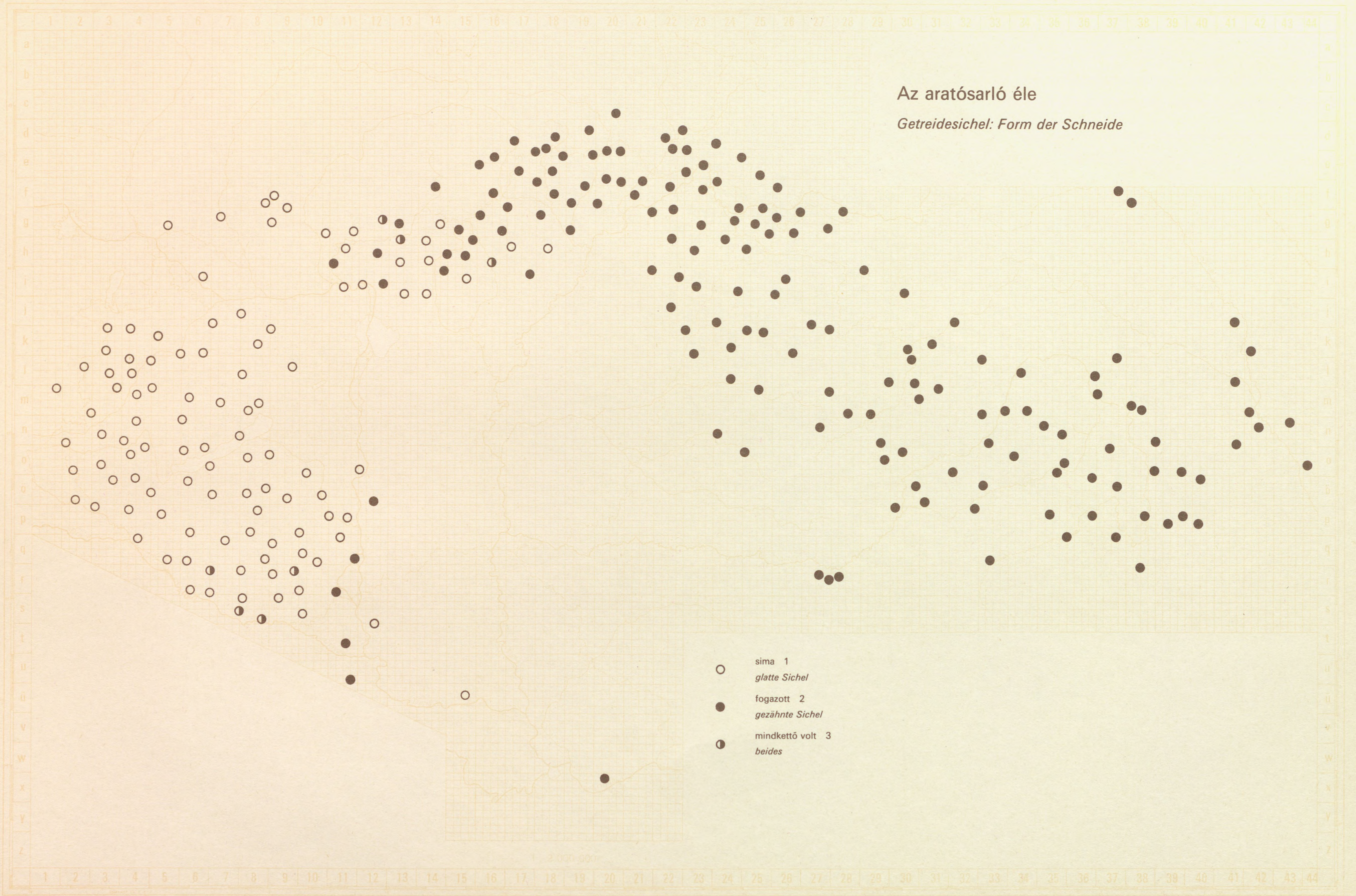
Handgeräte zur Getreideaussaat um 1900

- lepel, abrosz
Saattuch
- zsák
Sack
- ▣ lepel is, zsák is
Tuch und Sack
- ▬ átalvető
Doppelsack
- ▽ vetőkötény
Saatschürze

1:2 000 000

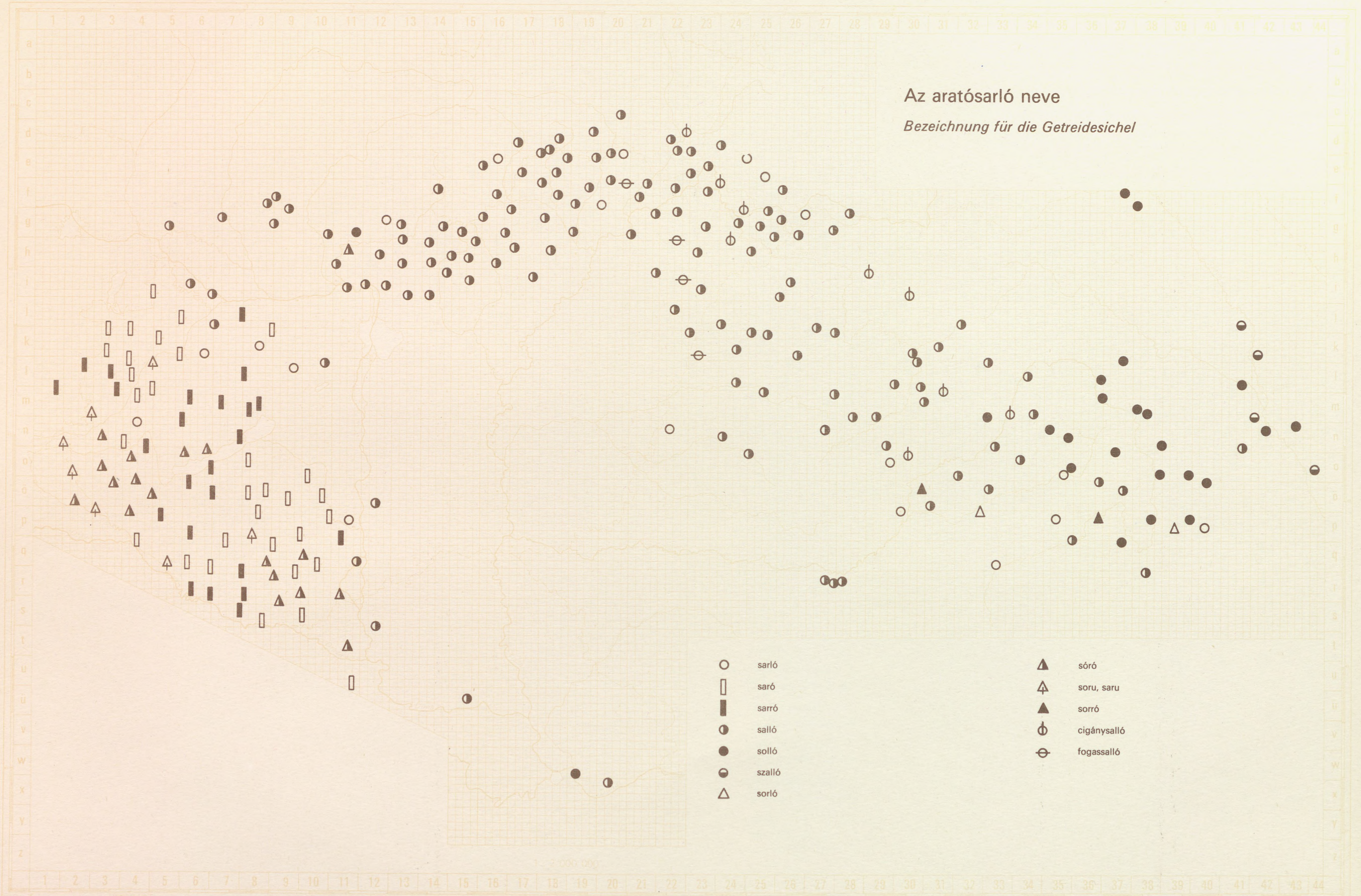

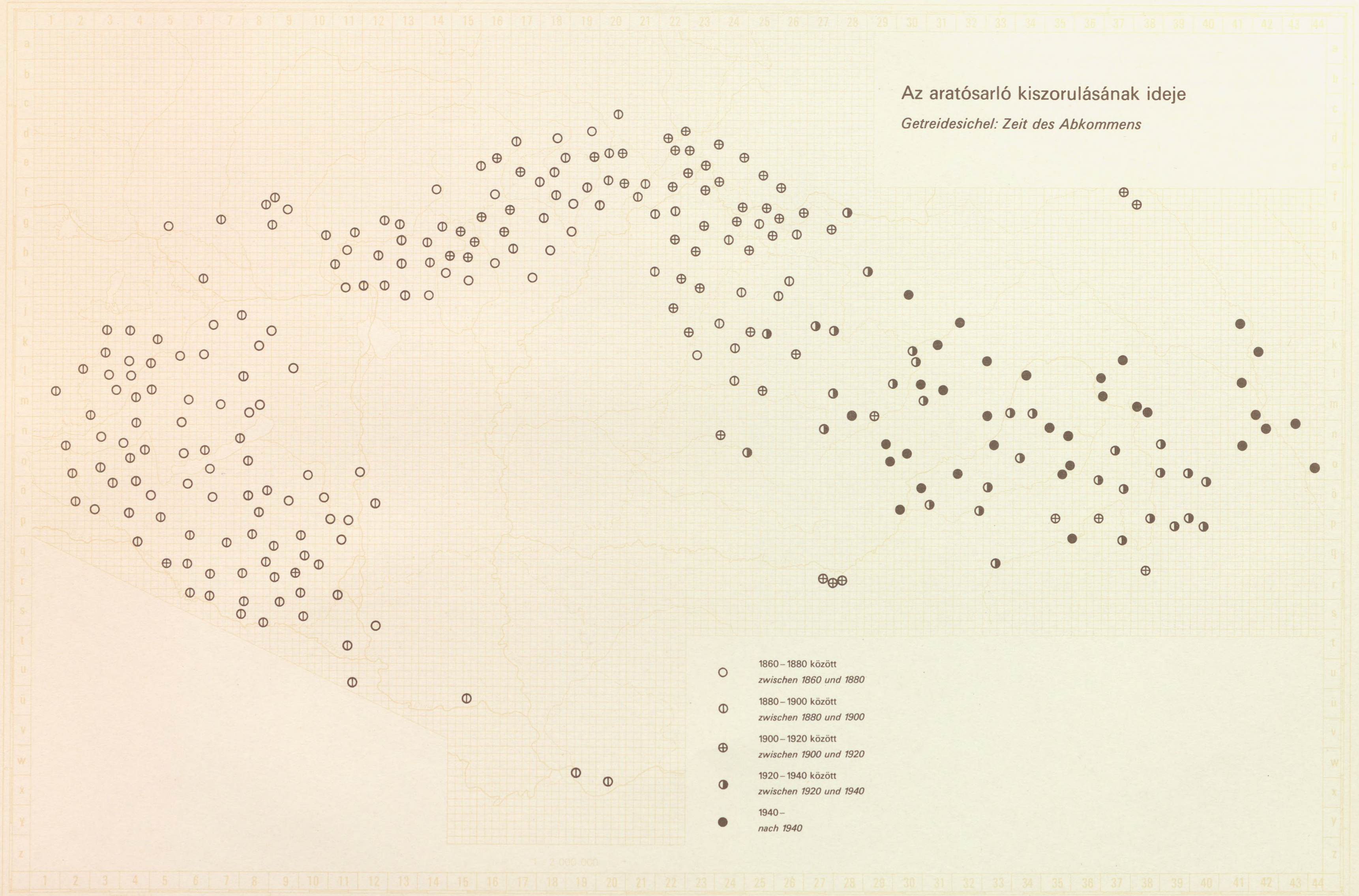
Az aratósarló éle

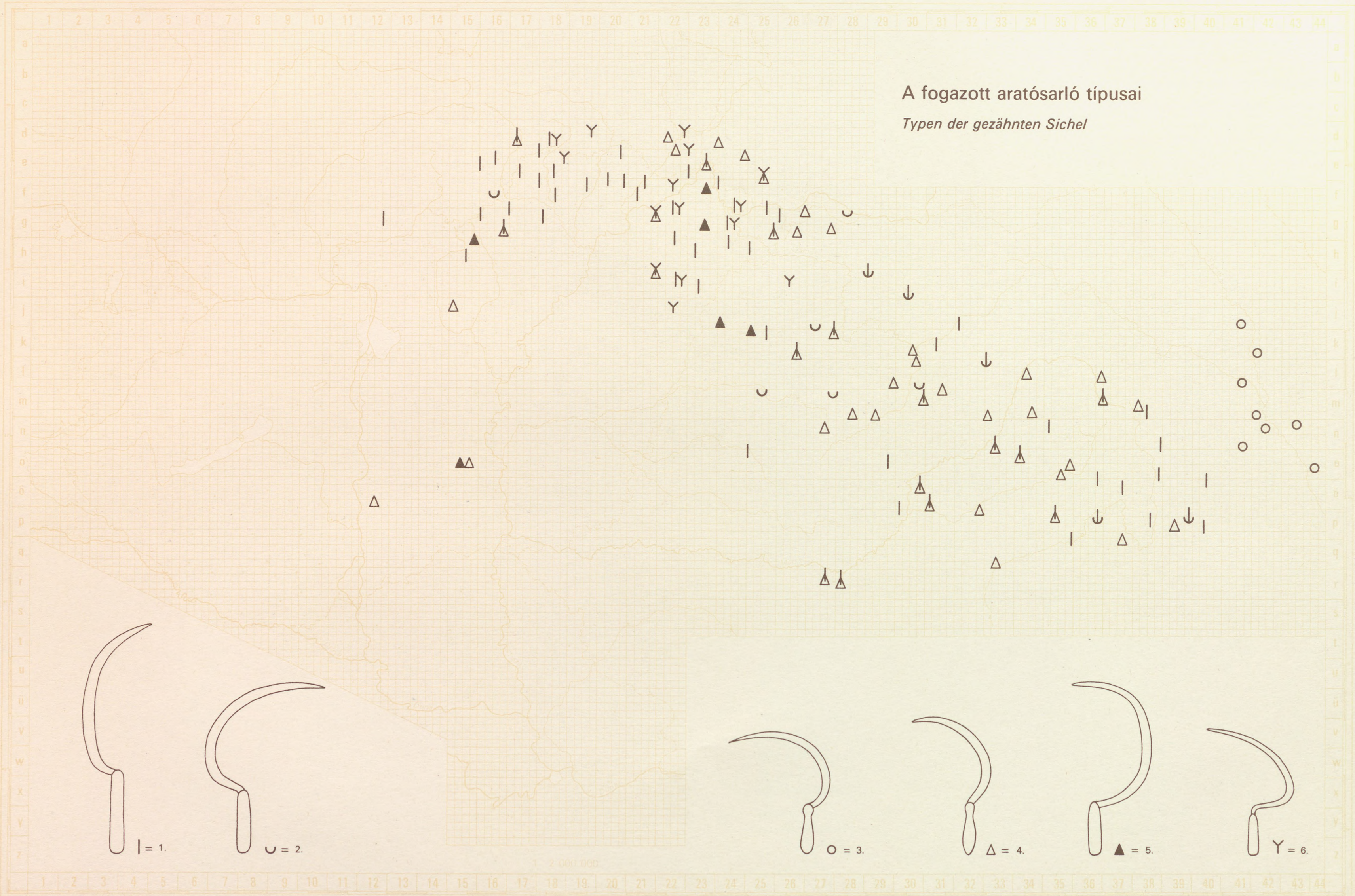
Getreidesichel: Form der Schneide

- sima 1
glatte Sichel
- fogazott 2
gezähnte Sichel
- ◐ mindkettő volt 3
beides

1:2 000 000

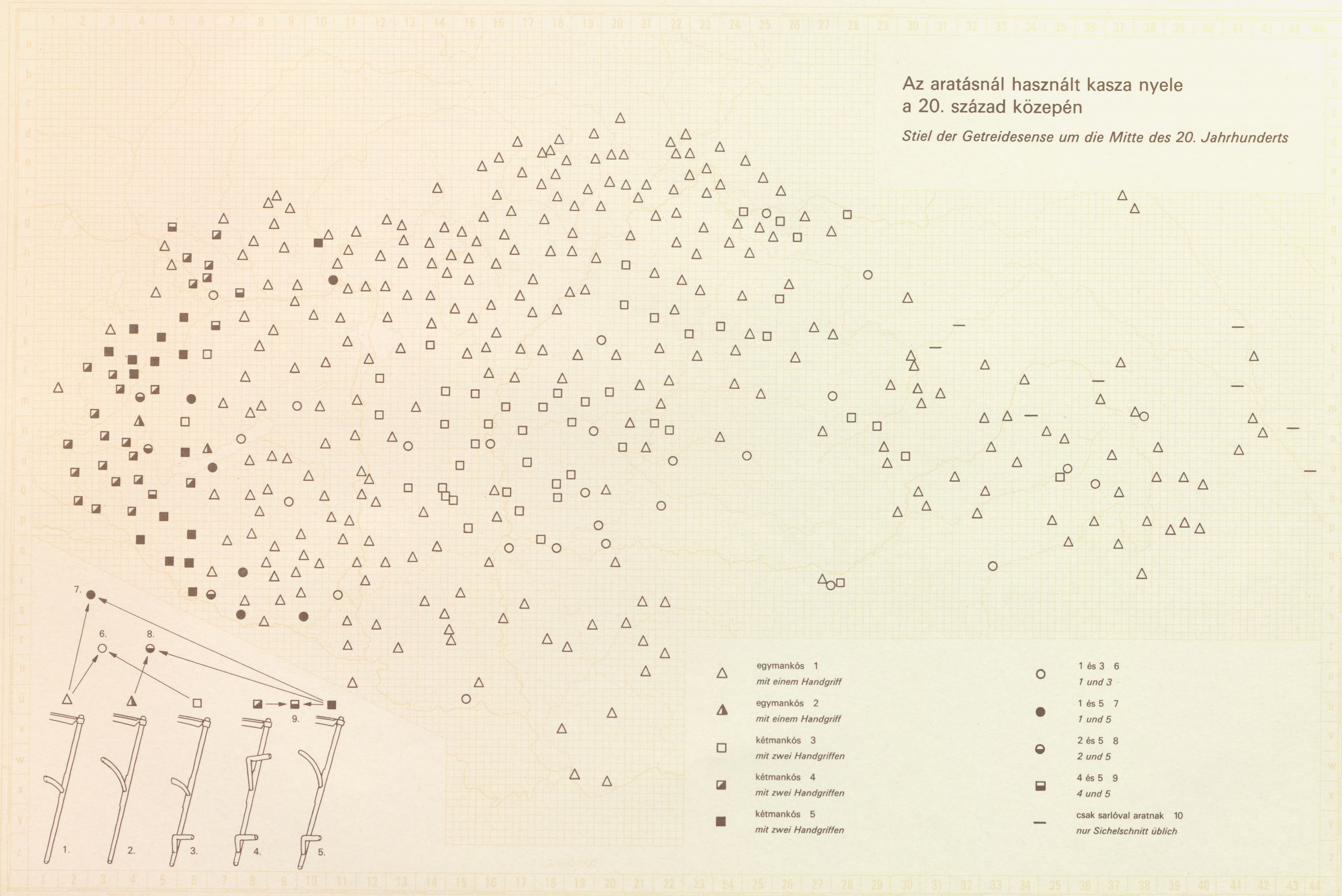

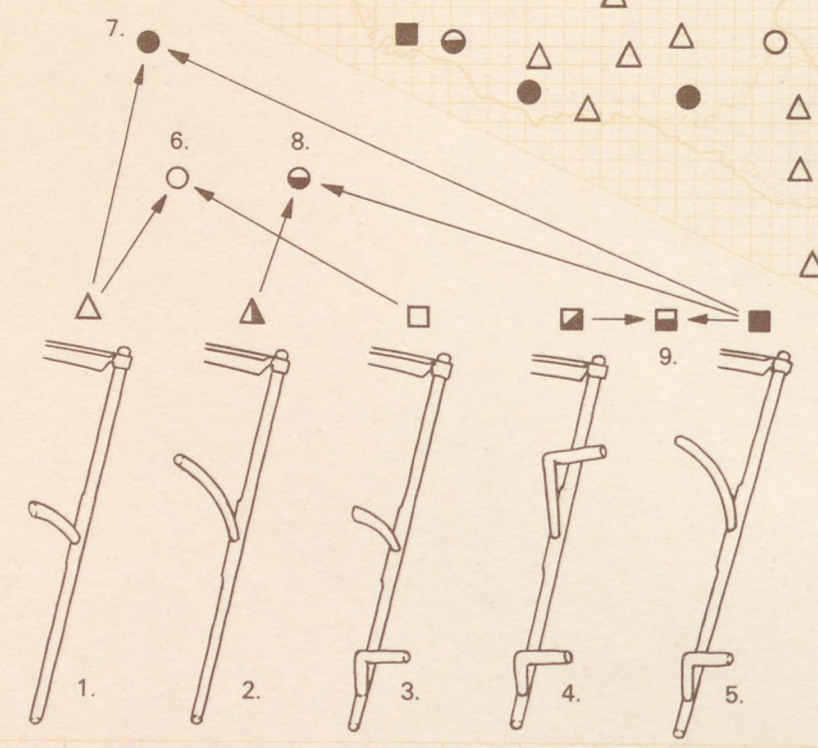

Az aratásnál használt kasza nyele
a 20. század közepén

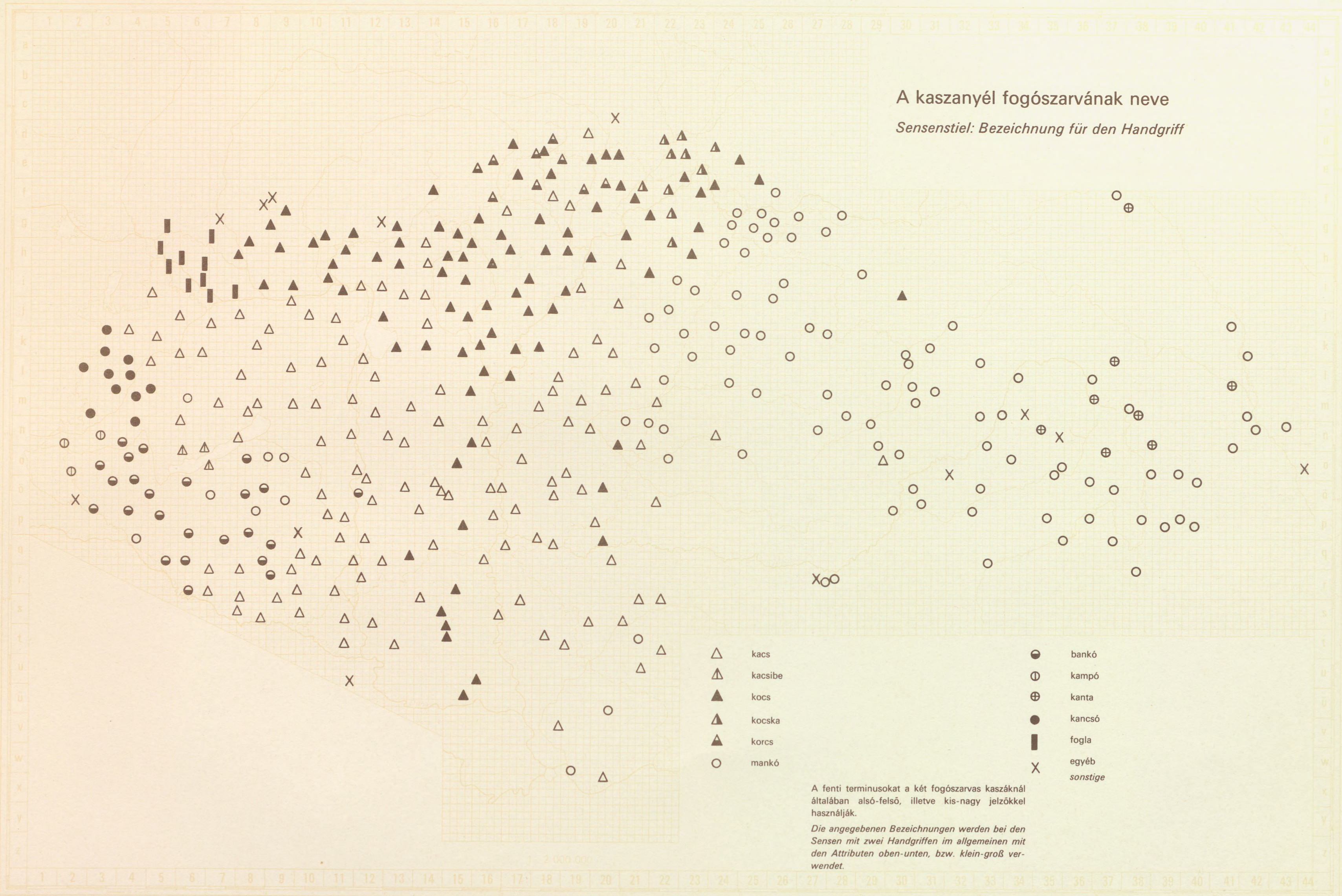
Stiel der Getreidesense um die Mitte des 20. Jahrhunderts

△	egymankós 1
mit einem Handgriff	○	1 és 3 6
1 und 3
▲	egymankós 2
mit einem Handgriff	●	1 és 5 7
1 und 5
□	kétmankós 3
mit zwei Handgriffen	◐	2 és 5 8
2 und 5
◼	kétmankós 4
mit zwei Handgriffen	◑	4 és 5 9
4 und 5
■	kétmankós 5
mit zwei Handgriffen	—	csak sarlóval aratnak 10
nur Sichelschnitt üblich

1 : 2 000 000

A kaszanyél fogószarvának neve

Sensenstiel: Bezeichnung für den Handgriff

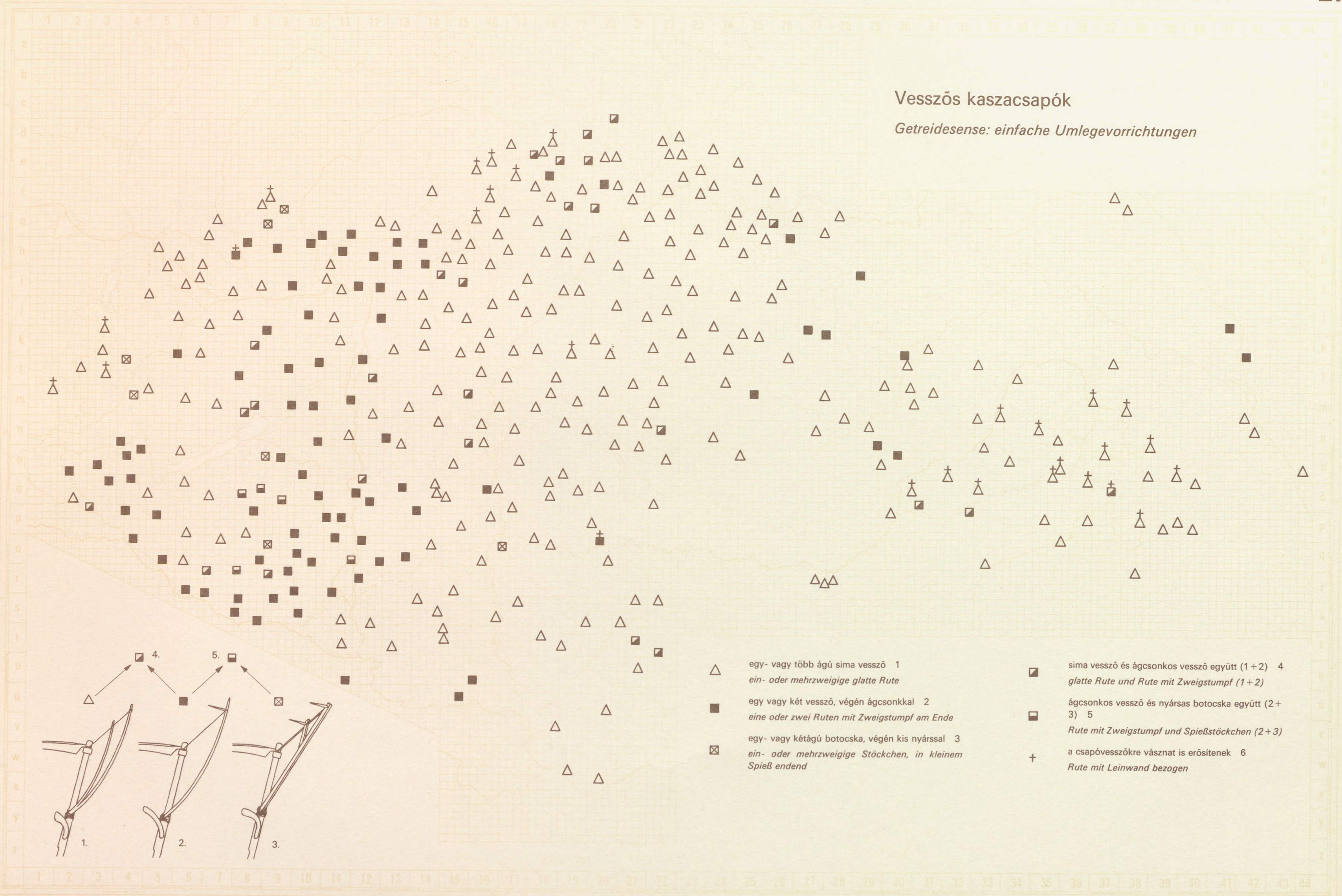
△	kacs	●	bankó
△	kacsibe	⊕	kampó
▲	kocs	⊕	kanta
▲	kocska	●	kancsó
▲	korcs	■	fogla
○	mankó	X	egyéb
			sonstige

A fenti terminusokat a két fogószarvas kaszáknál általában alsó-felső, illetve kis-nagy jelzőkkel használják.

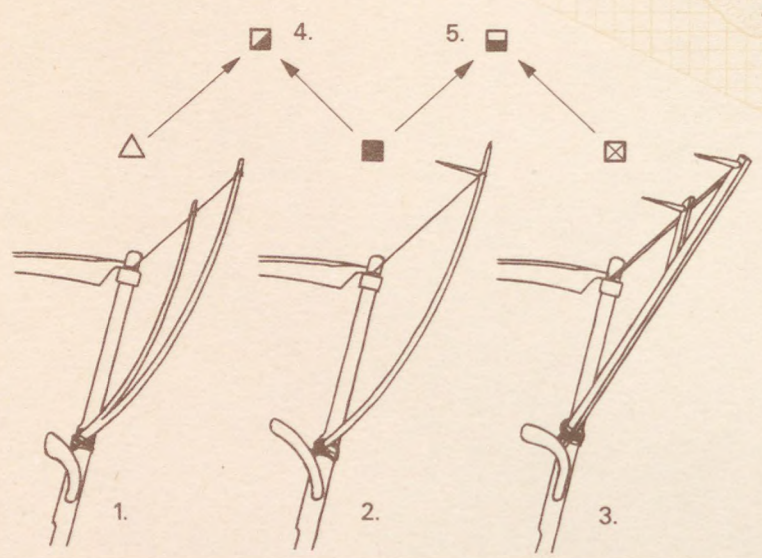
Die angegebenen Bezeichnungen werden bei den Sensen mit zwei Handgriffen im allgemeinen mit den Attributen oben-unten, bzw. klein-groß verwendet.

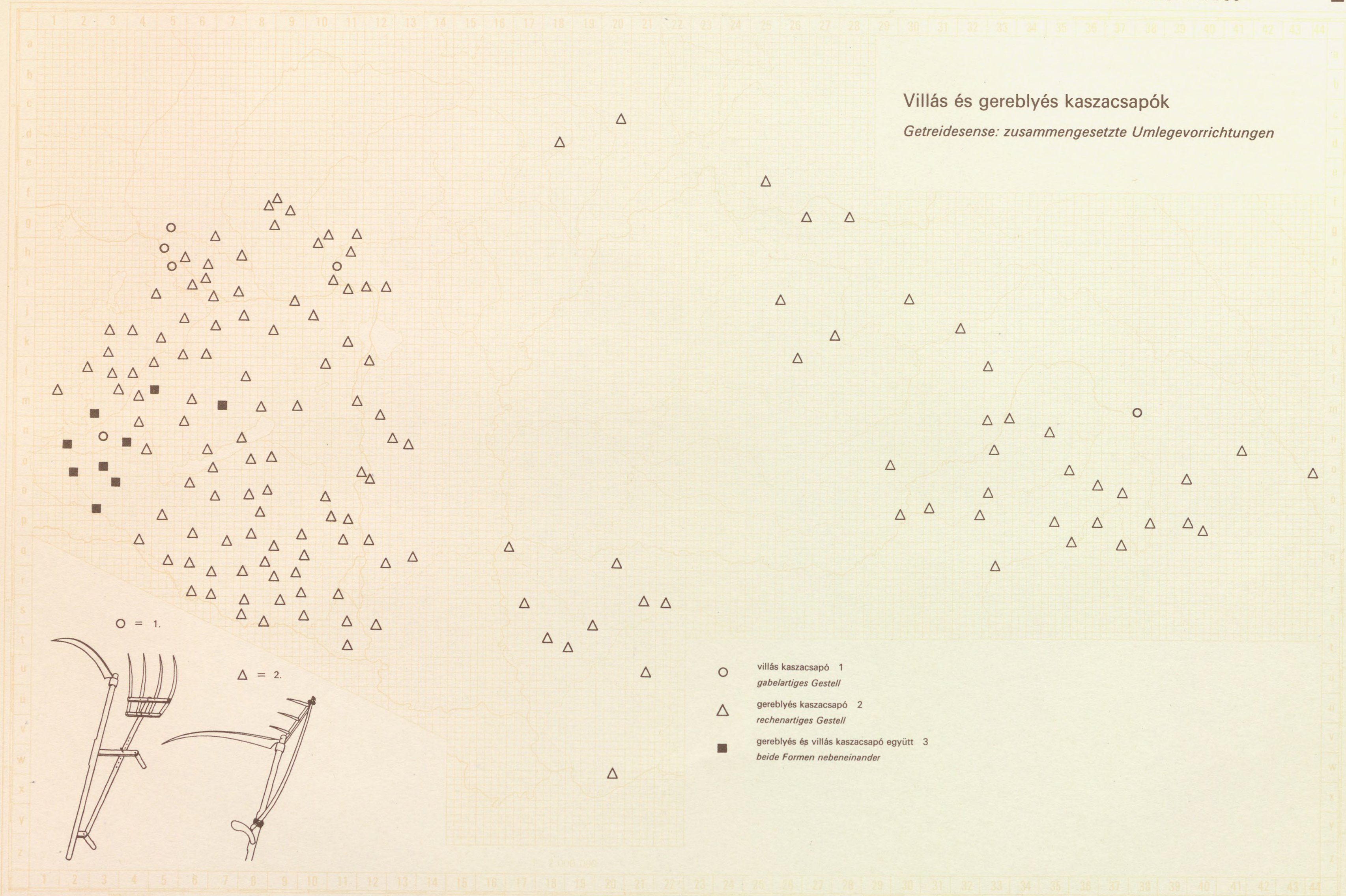
Vesszős kaszacsapók

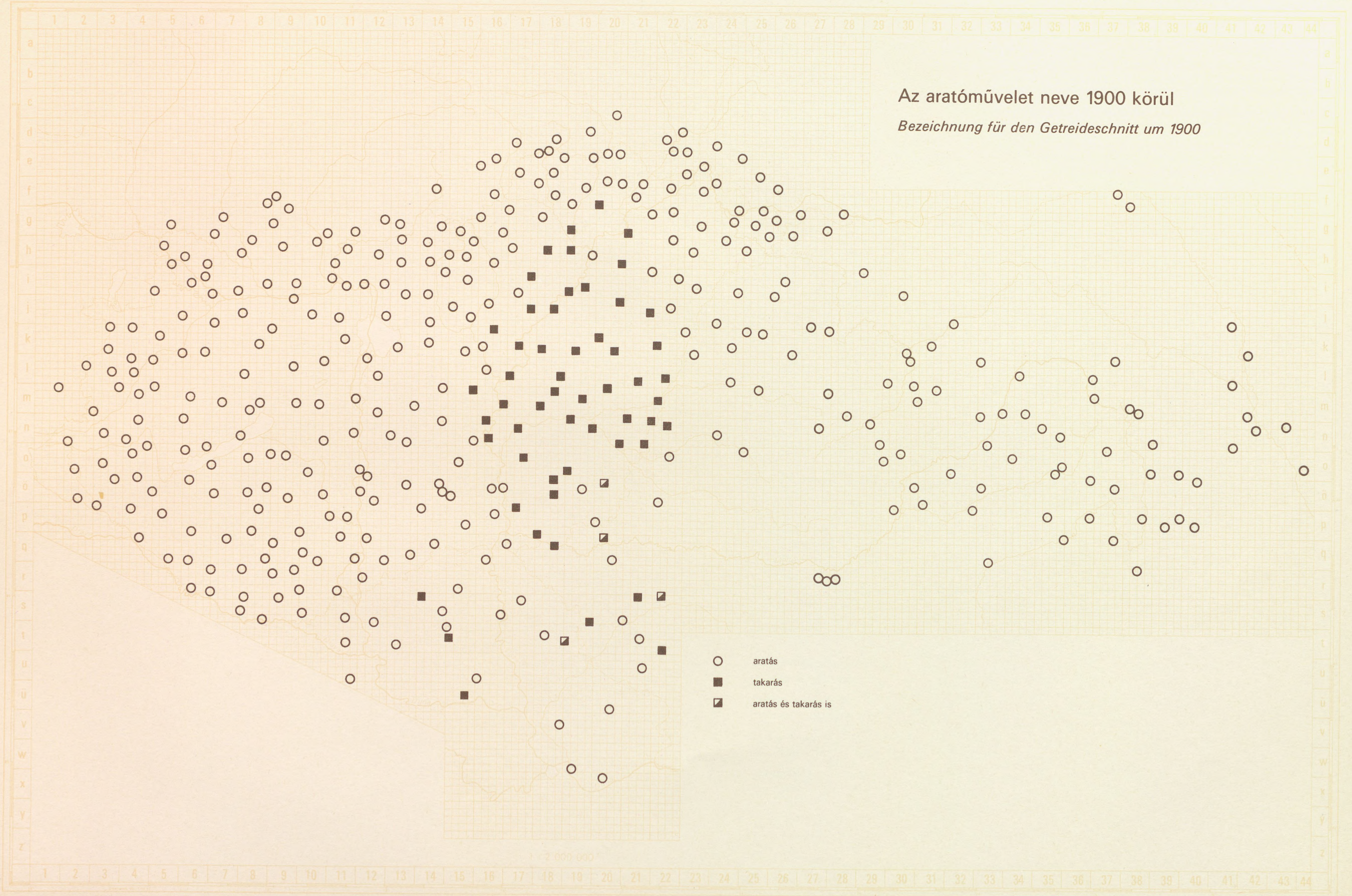
Getreidesense: einfache Umlegevorrichtungen

- △ egy- vagy több ágú sima vessző 1
ein- oder mehrzweigige glatte Rute
- egy vagy két vessző, végén ágcsonttal 2
eine oder zwei Ruten mit Zweigstumpf am Ende
- ⊠ egy- vagy kétágú botocska, végén kis nyárssal 3
ein- oder mehrzweigige Stöckchen, in kleinem Speiß endend
- ◼ sima vessző és ágcsontos vessző együtt (1+2) 4
glatte Rute und Rute mit Zweigstumpf (1+2)
- ◻ ágcsontos vessző és nyársas botocska együtt (2+3) 5
Rute mit Zweigstumpf und Speißstöckchen (2+3)
- + a csapóvesszőkre vásznat is erősítenek 6
Rute mit Leinwand bezogen

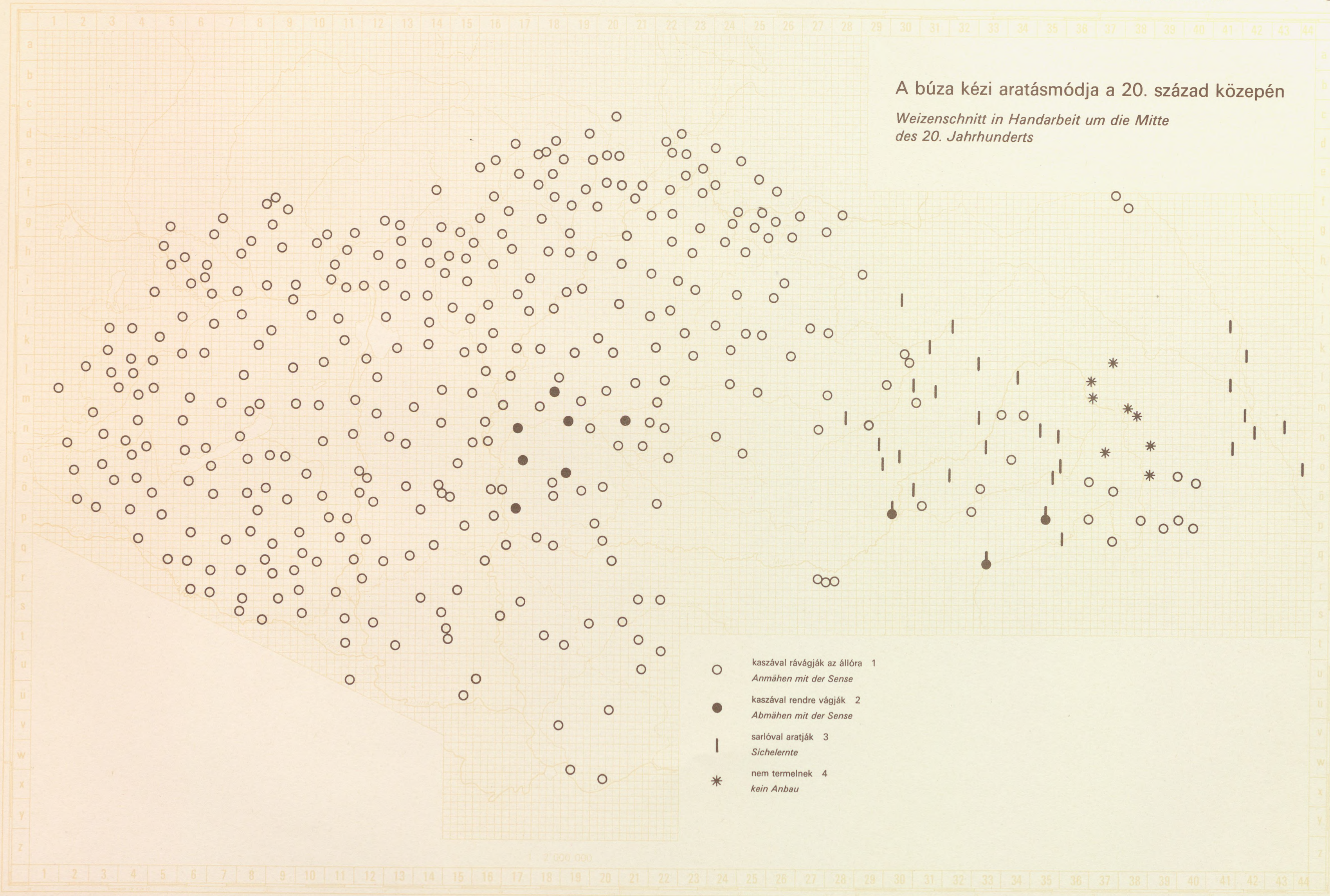

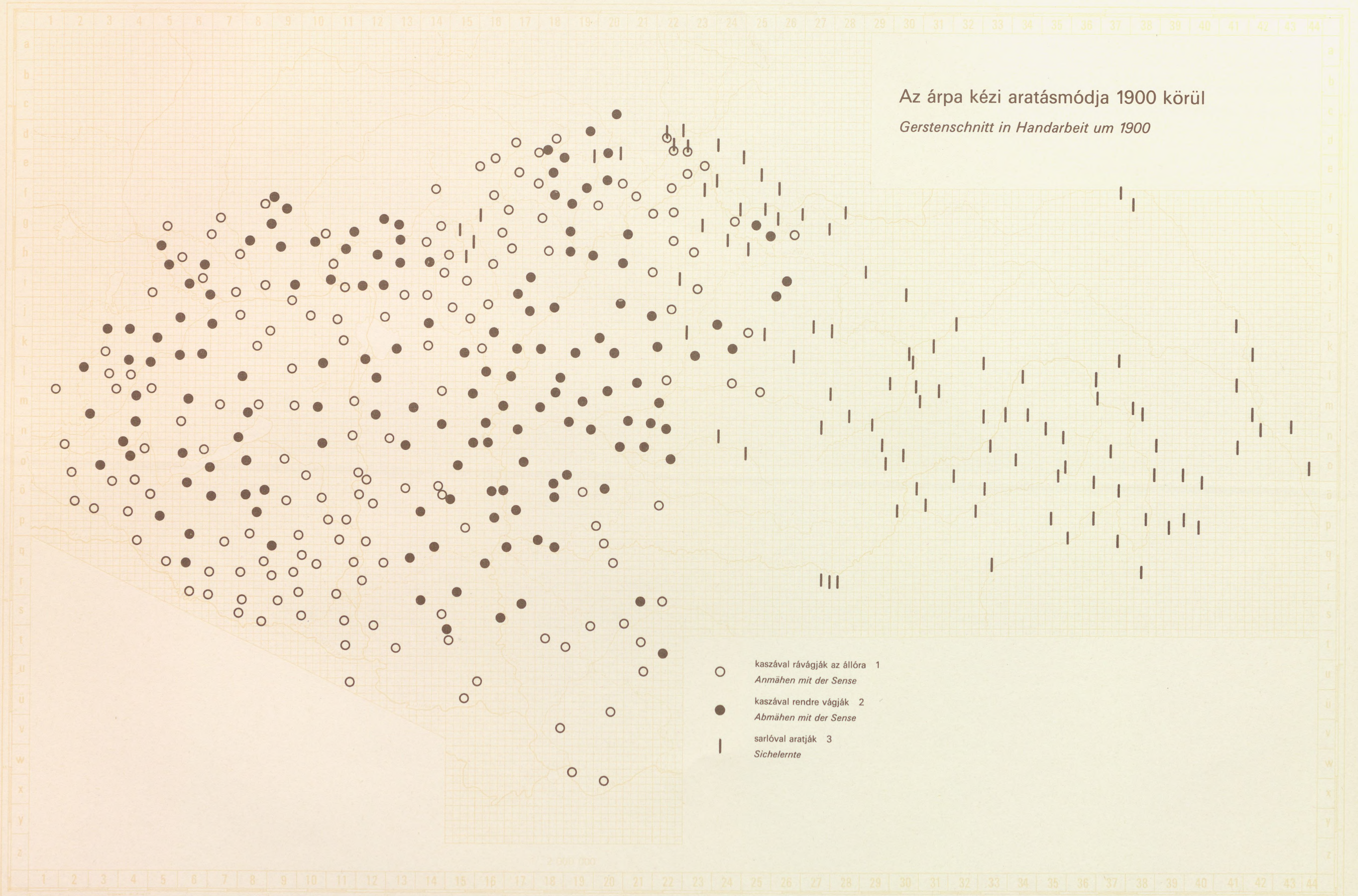
A búza kézi aratásmódja 1900 körül

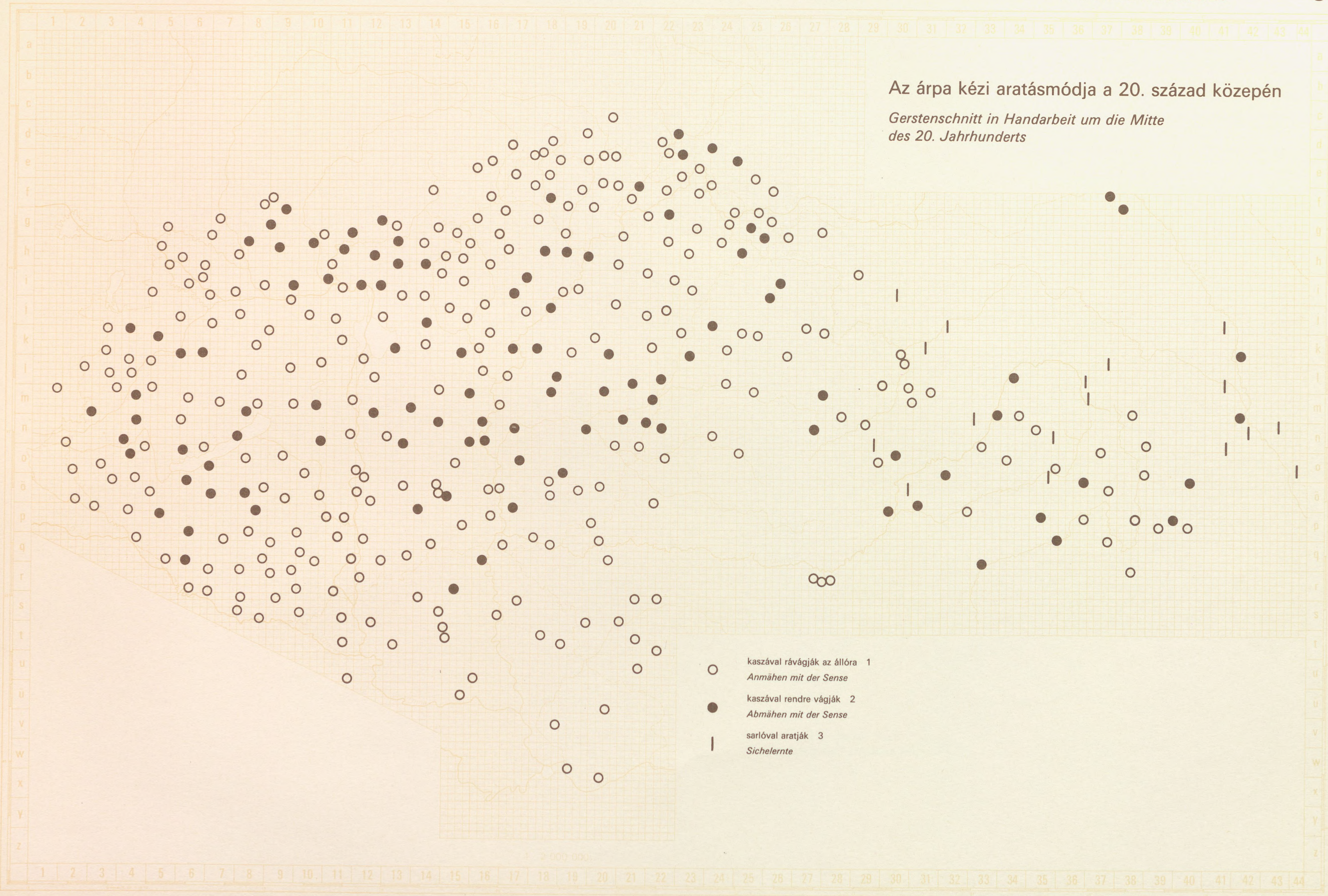
Weizenschnitt in Handarbeit um 1900

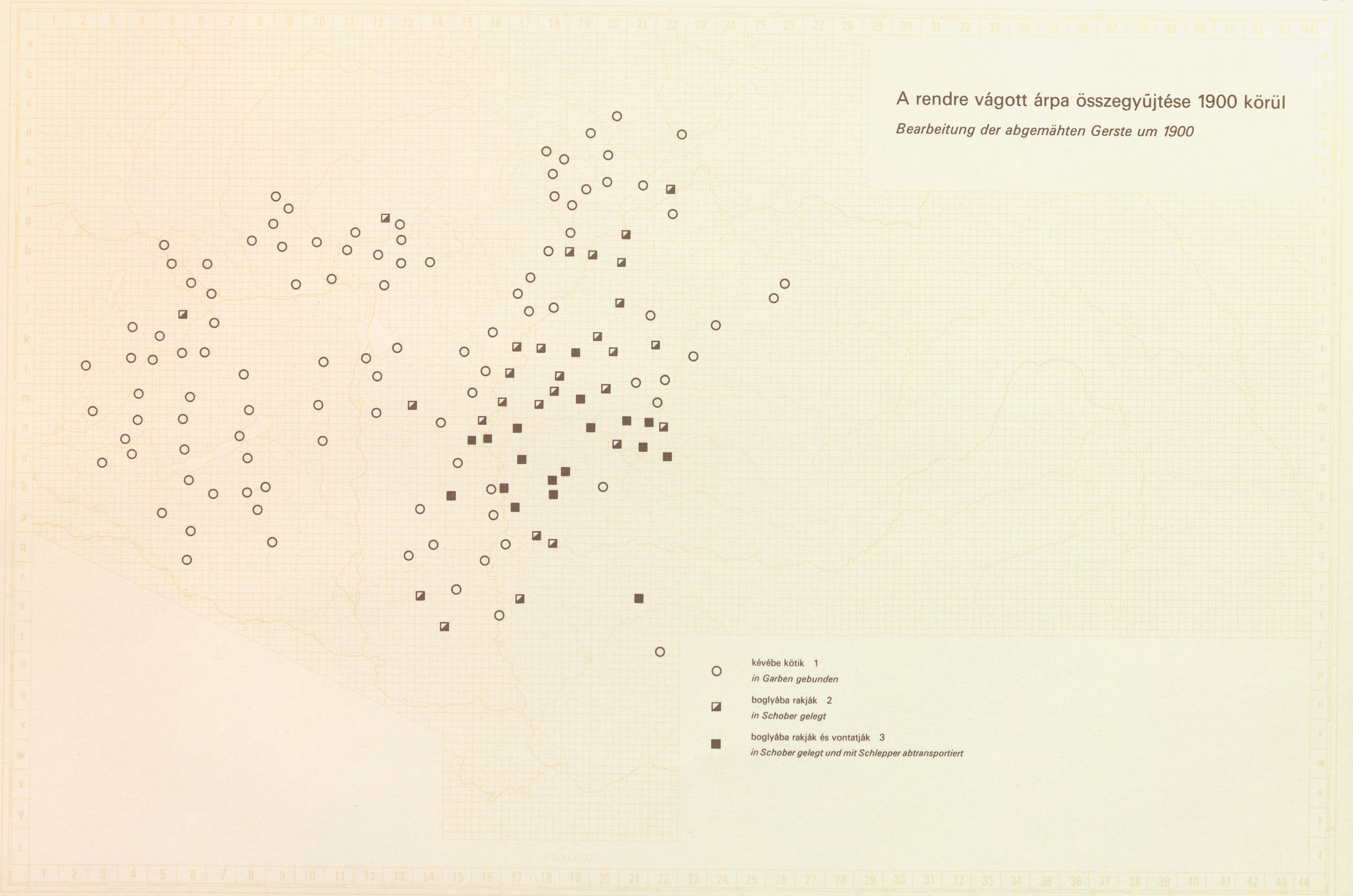

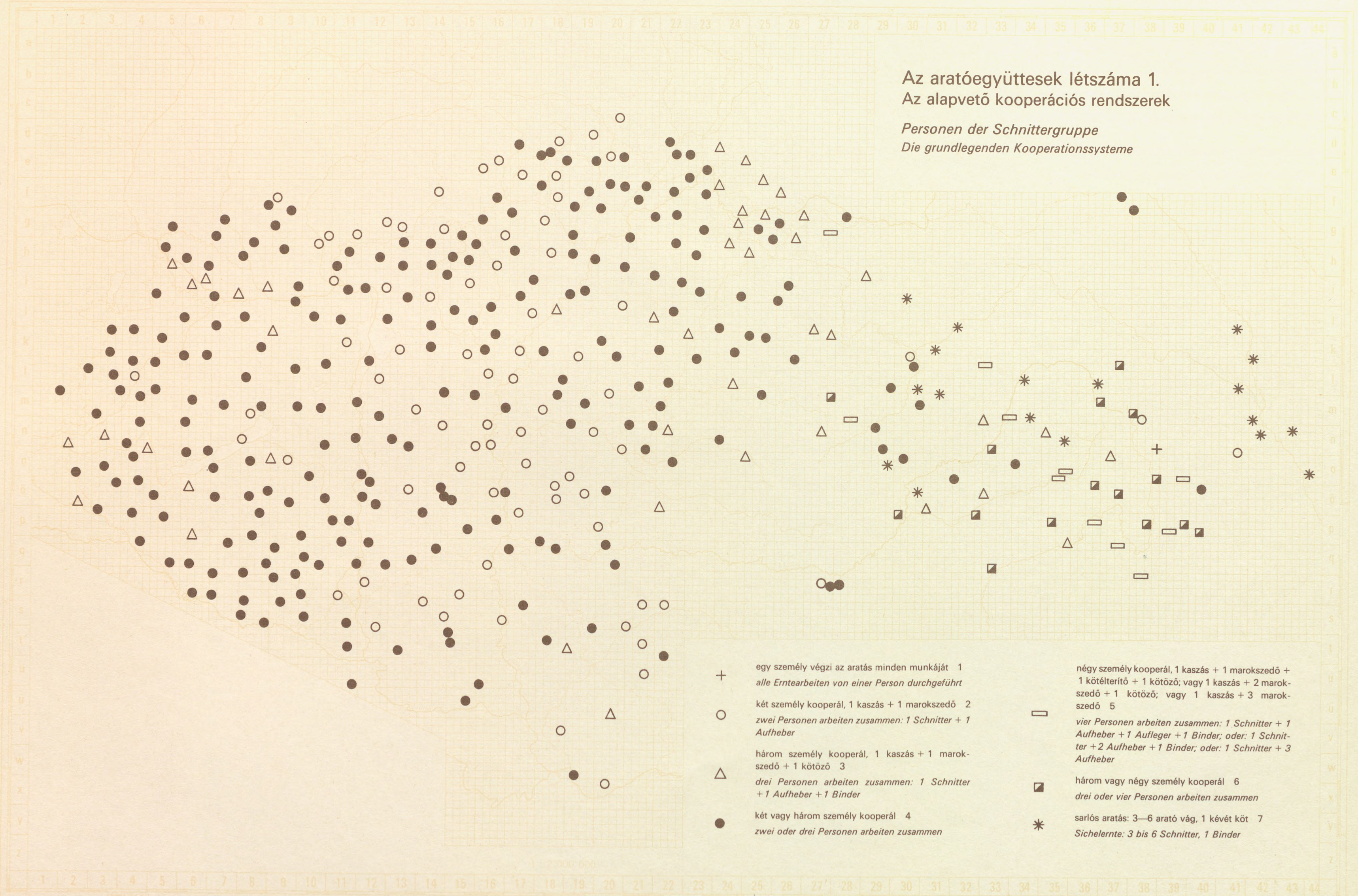
- kaszával rávágják az állóra 1
Anmähen mit der Sense
- kaszával rendre vágják 2
Abmähen mit der Sense
- | sarlóval aratják 3
Sichelernte
- * nem termelnek 4
kein Anbau

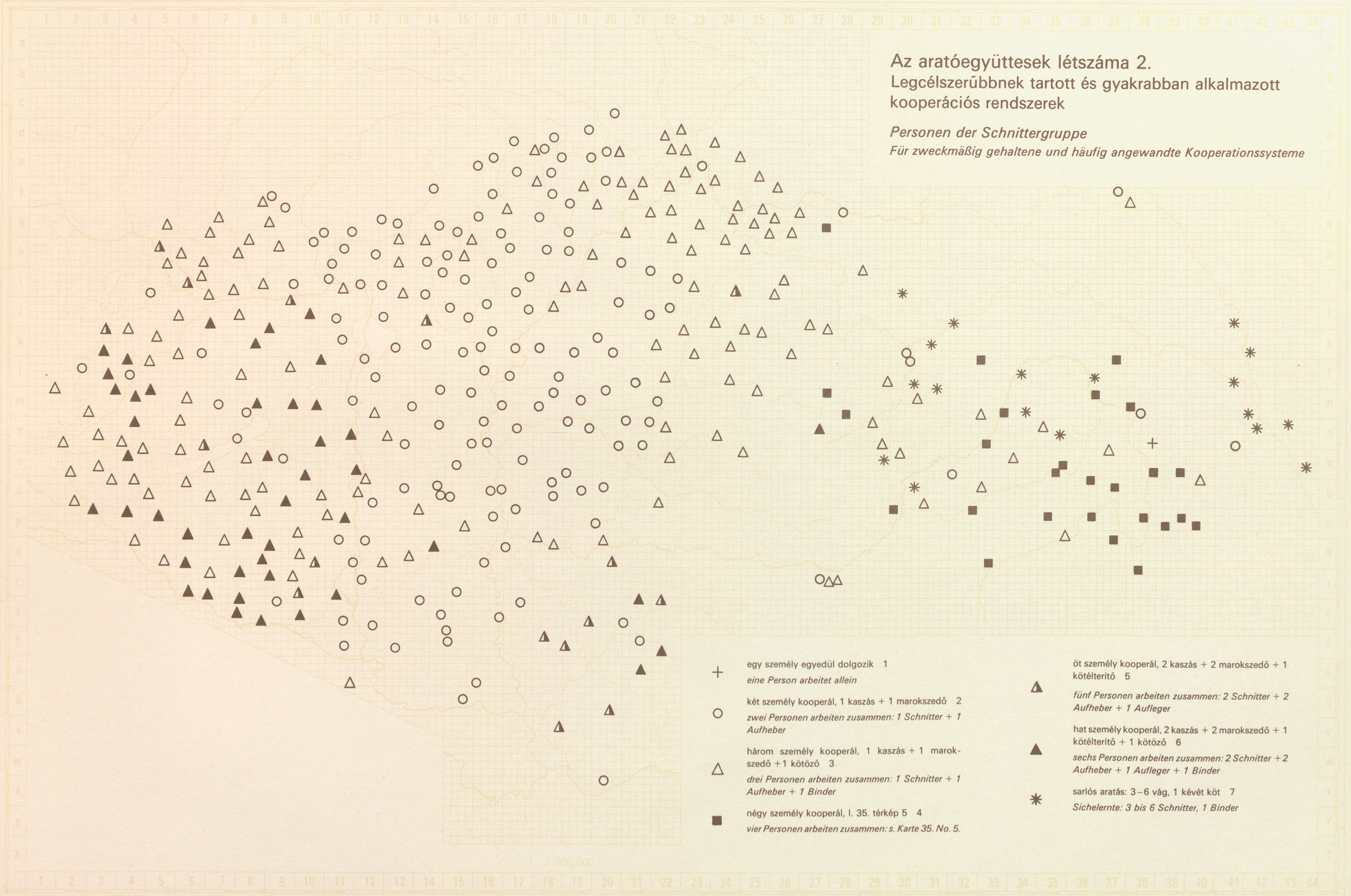

**Az aratóegyettesek létszáma 1.
Az alapvető kooperációs rendszerek**

*Personen der Schnittergruppe
Die grundlegenden Kooperationssysteme*

<p>+</p> <p>egy személy végzi az aratás minden munkáját 1
<i>alle Erntearbeiten von einer Person durchgeführt</i></p> <p>○</p> <p>két személy kooperál, 1 kaszás + 1 marokszedő 2
<i>zwei Personen arbeiten zusammen: 1 Schnitter + 1 Aufheber</i></p> <p>△</p> <p>három személy kooperál, 1 kaszás + 1 marokszedő + 1 kötöző 3
<i>drei Personen arbeiten zusammen: 1 Schnitter + 1 Aufheber + 1 Binder</i></p> <p>●</p> <p>két vagy három személy kooperál 4
<i>zwei oder drei Personen arbeiten zusammen</i></p> | <p>□</p> <p>négy személy kooperál, 1 kaszás + 1 marokszedő + 1 kötélterítő + 1 kötöző; vagy 1 kaszás + 2 marokszedő + 1 kötöző; vagy 1 kaszás + 3 marokszedő 5
<i>vier Personen arbeiten zusammen: 1 Schnitter + 1 Aufheber + 1 Aufleger + 1 Binder; oder: 1 Schnitter + 2 Aufheber + 1 Binder; oder: 1 Schnitter + 3 Aufheber</i></p> <p>■</p> <p>három vagy négy személy kooperál 6
<i>drei oder vier Personen arbeiten zusammen</i></p> <p>*</p> <p>sarlós aratás: 3–6 arató vág, 1 kévét köt 7
<i>Sichelernte: 3 bis 6 Schnitter, 1 Binder</i></p> |
|--|--|

1:2.000.000

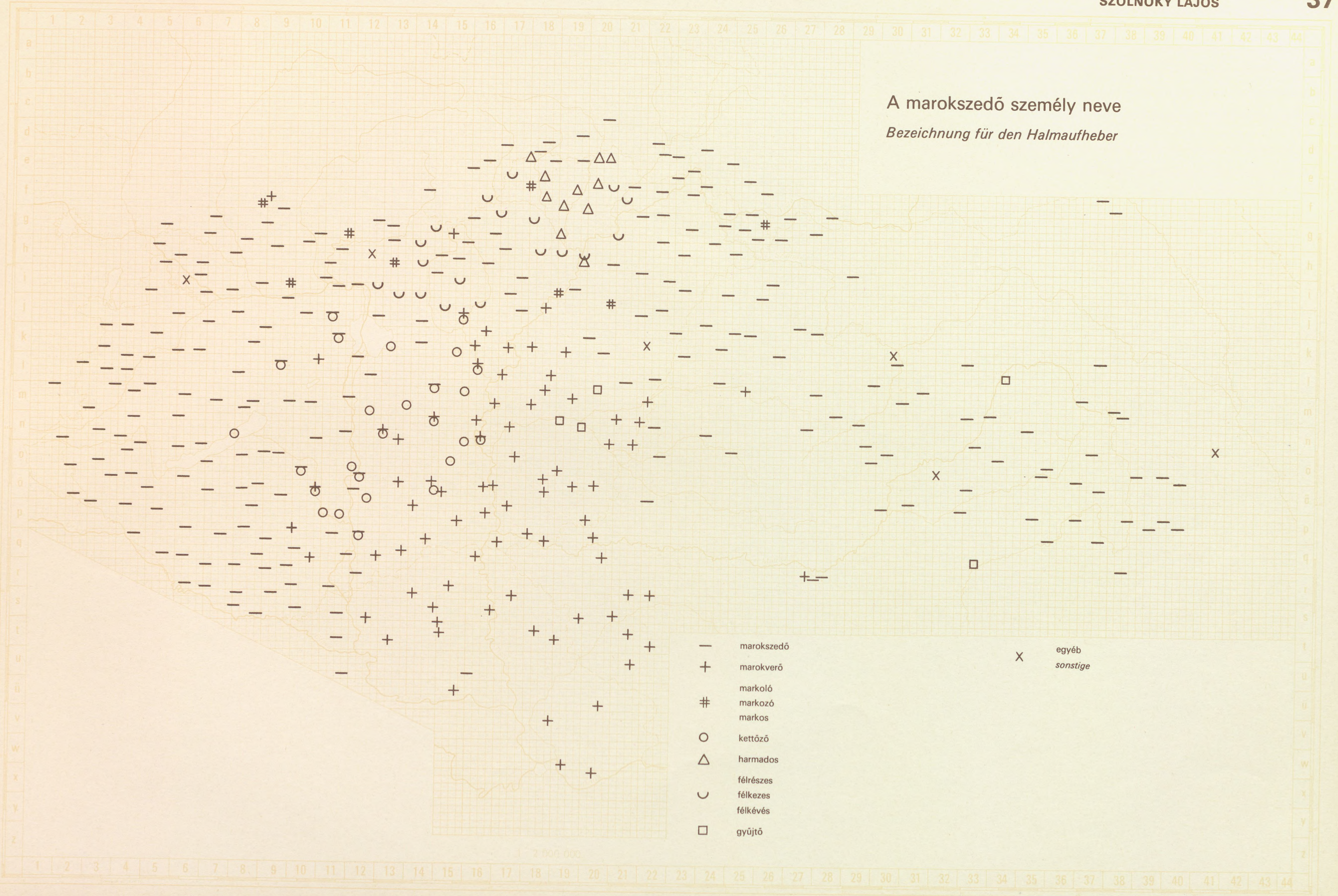

Az aratóegyettesek létszáma 2.
 Legcélyszerűbbnek tartott és gyakrabban alkalmazott
 kooperációs rendszerek

Personen der Schnittergruppe
Für zweckmäßig gehaltene und häufig angewandte Kooperationsysteme

+ ○ △ ■	<p>egy személy egyedül dolgozik 1
<i>eine Person arbeitet allein</i></p> <p>két személy kooperál, 1 kaszás + 1 marokszedő 2
<i>zwei Personen arbeiten zusammen: 1 Schnitter + 1 Aufheber</i></p> <p>három személy kooperál, 1 kaszás + 1 marokszedő + 1 kötöző 3
<i>drei Personen arbeiten zusammen: 1 Schnitter + 1 Aufheber + 1 Binder</i></p> <p>négy személy kooperál, l. 35. térkép 5 4
<i>vier Personen arbeiten zusammen: s. Karte 35. No. 5.</i></p> | <p>▲</p> <p>▲</p> <p>*</p> | <p>öt személy kooperál, 2 kaszás + 2 marokszedő + 1 kötélterítő 5
<i>fünf Personen arbeiten zusammen: 2 Schnitter + 2 Aufheber + 1 Aufleger</i></p> <p>hat személy kooperál, 2 kaszás + 2 marokszedő + 1 kötélterítő + 1 kötöző 6
<i>sechs Personen arbeiten zusammen: 2 Schnitter + 2 Aufheber + 1 Aufleger + 1 Binder</i></p> <p>sarlós aratás: 3-6 vág, 1 kévét köt 7
<i>Sichlernte: 3 bis 6 Schnitter, 1 Binder</i></p> |
|-------------------------------------|--|----------------------------|---|

1 : 2 000 000

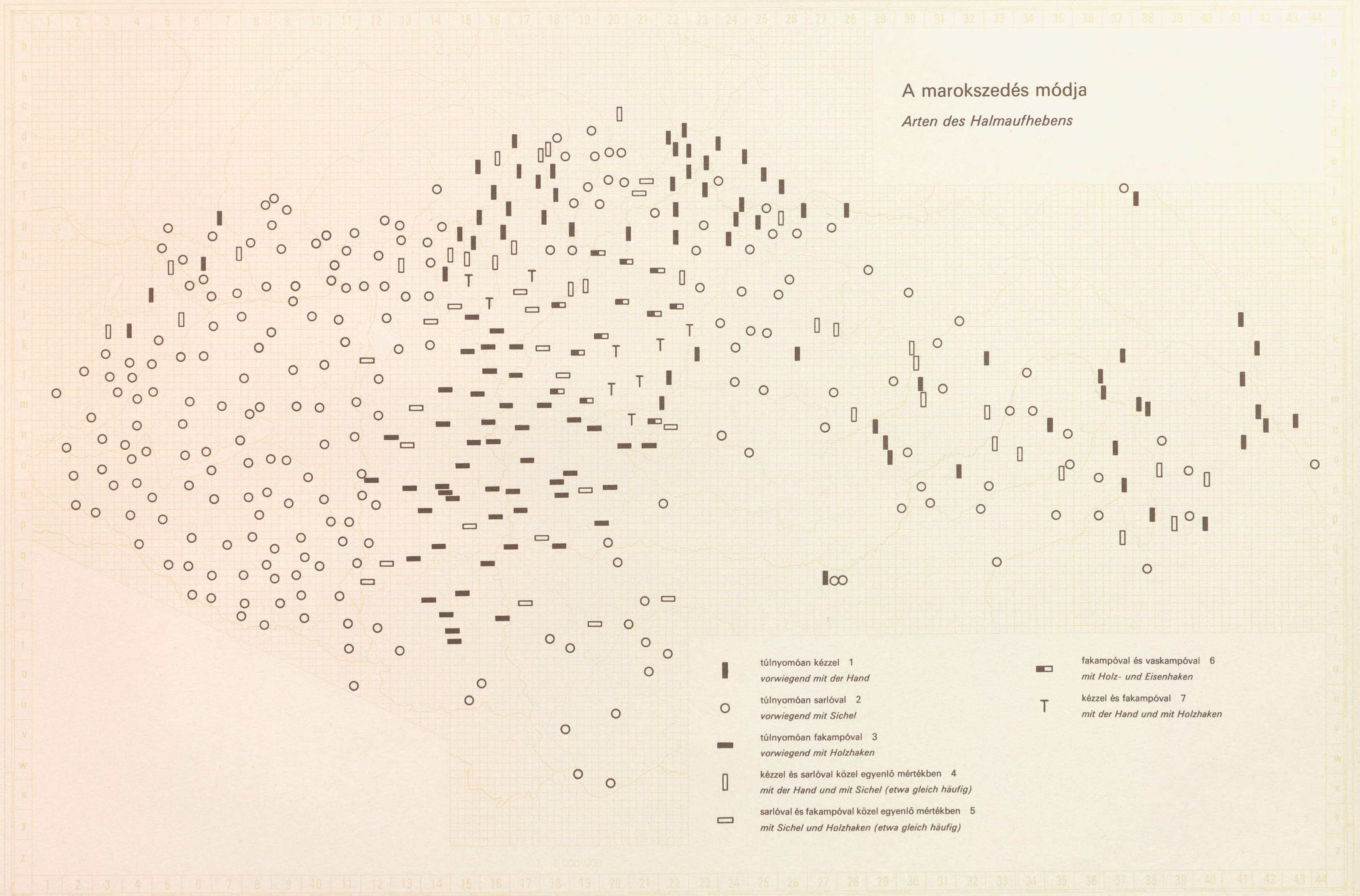
A marokszedő személy neve
 Bezeichnung für den Halmaufheber

- marokszedő
- + marokverő
- # markoló
- # markozó
- # markos
- kettőző
- △ harmados
- ∪ félrészes
- ∪ félkezes
- ∪ félkévés
- gyűjtő
- X egyéb
sonstige

1 : 2 000 000

A marokszedés módja

Arten des Halmaufhebens

█	túlnyomóan kézzel 1
<i>vorwiegend mit der Hand</i>	▬	fakampóval és vaskampóval 6
<i>mit Holz- und Eisenhaken</i>
○	túlnyomóan sarlóval 2
<i>vorwiegend mit Sichel</i>	T	kézzel és fakampóval 7
<i>mit der Hand und mit Holzhaken</i>
▬	túlnyomóan fakampóval 3
<i>vorwiegend mit Holzhaken</i>		
▮	kézzel és sarlóval közel egyenlő mértékben 4
<i>mit der Hand und mit Sichel (etwa gleich häufig)</i>		
▮	sarlóval és fakampóval közel egyenlő mértékben 5
<i>mit Sichel und Holzhaken (etwa gleich häufig)</i>		

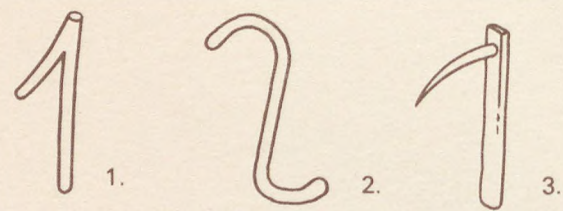
1: 2 000 000

A marokkszedő fakampó formái

Formen der Holzhaken zum Halmaufheben

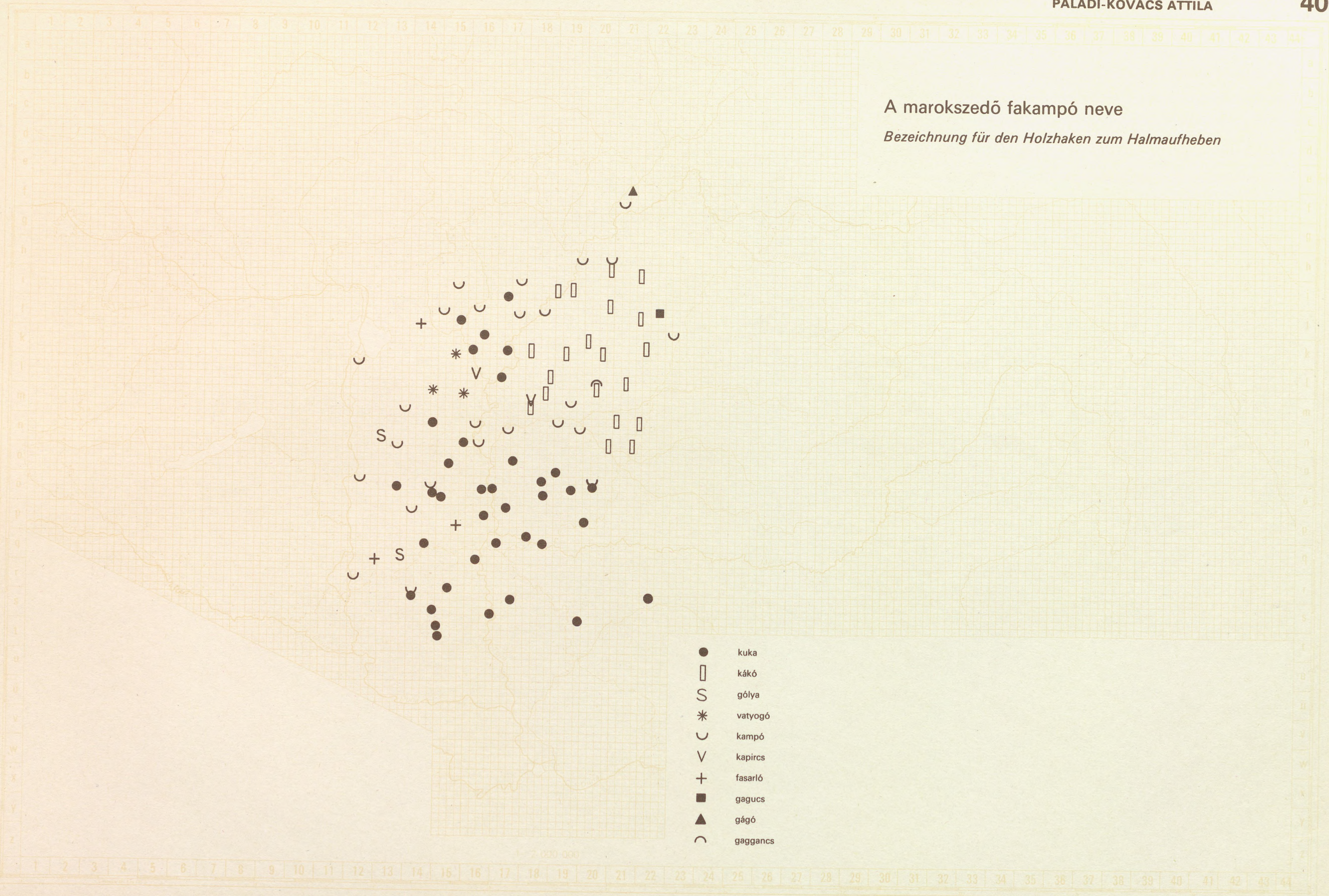
- T természetes fakampó 1
natürlich gewachsener Haken
- S különleges alakú természetes kampó 2
natürlich gewachsener Haken besonderer Form
- csapolt kampó túlsúlyban 3
eingezapfter Haken dominiert
- T csapolt és természetes kampó együtt 4
eingezapfter und natürlich gewachsener Haken nebeneinander

1 : 2 000 m

A marokszedő fakampó neve

Bezeichnung für den Holzhaken zum Halmaufheben

- kuka
- kákó
- S gólya
- * vatyogó
- ☾ kampó
- V kapircs
- + fasarló
- gagucs
- ▲ gágó
- ☾ gaggancs

Aratómunkások karvédőjének gyakoribb elnevezései

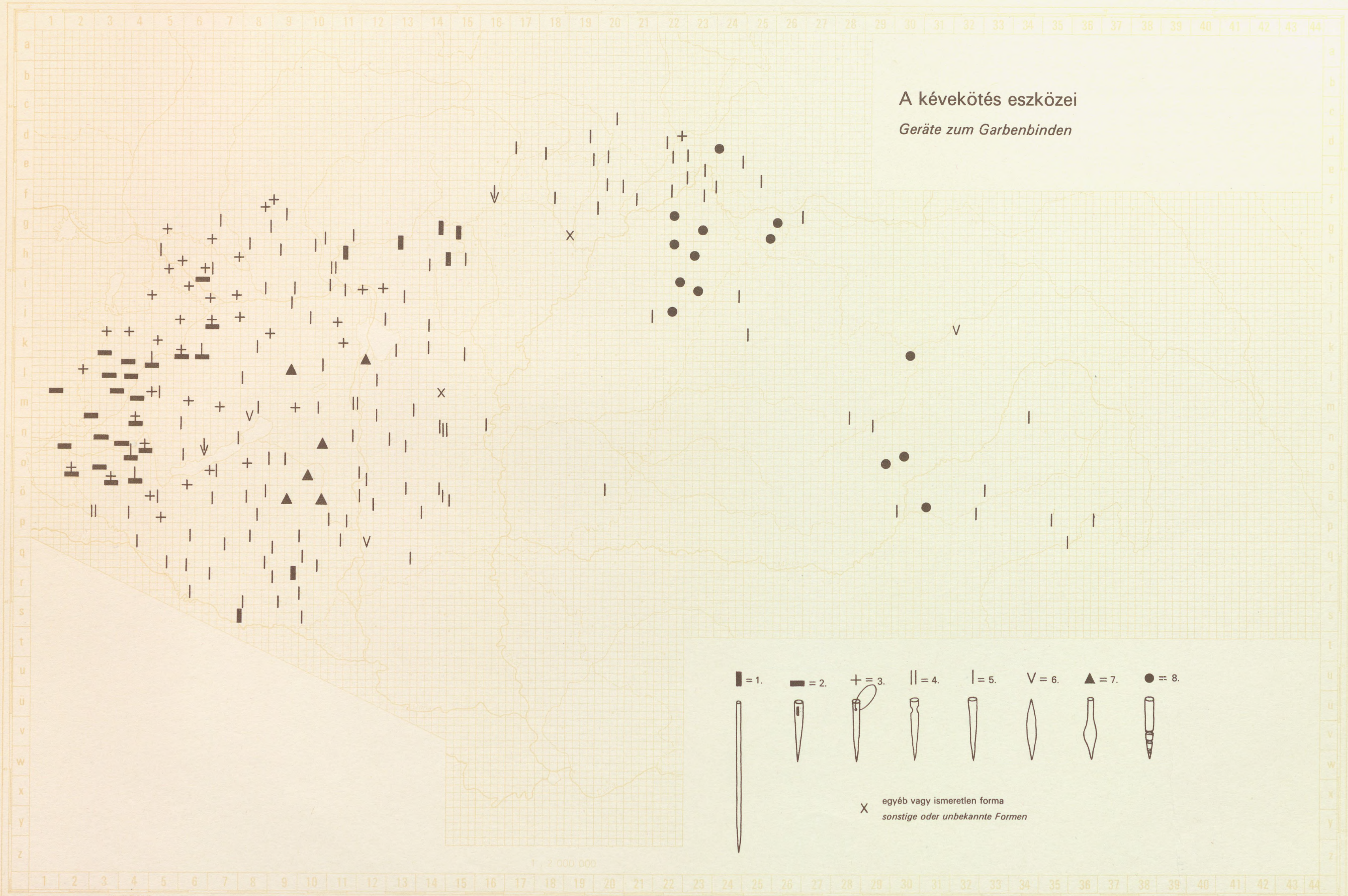
Häufige Bezeichnungen für den Armschutz der Erntearbeiter

T	tuszli, tucli, tusli		harisnya (vászonból)
█	karmantyú	X	egyéb (kézmentő, ujj stb.)
sonstige
S	kalló		
*	dugó		
█	szuka, karszuka		
●	karvas		
⌋	karruha, kézruha		
○	karvédő		
⌋	karótő		
△	karkesztyű		

1 : 2 000 000

A kévekötés eszközei
Geräte zum Garbenbinden

= 1.
 = 2.
 + = 3.
 || = 4.
 | = 5.
 V = 6.
 ▲ = 7.
 ● = 8.

X egyéb vagy ismeretlen forma
sonstige oder unbekannte Formen

1 : 2 000 000

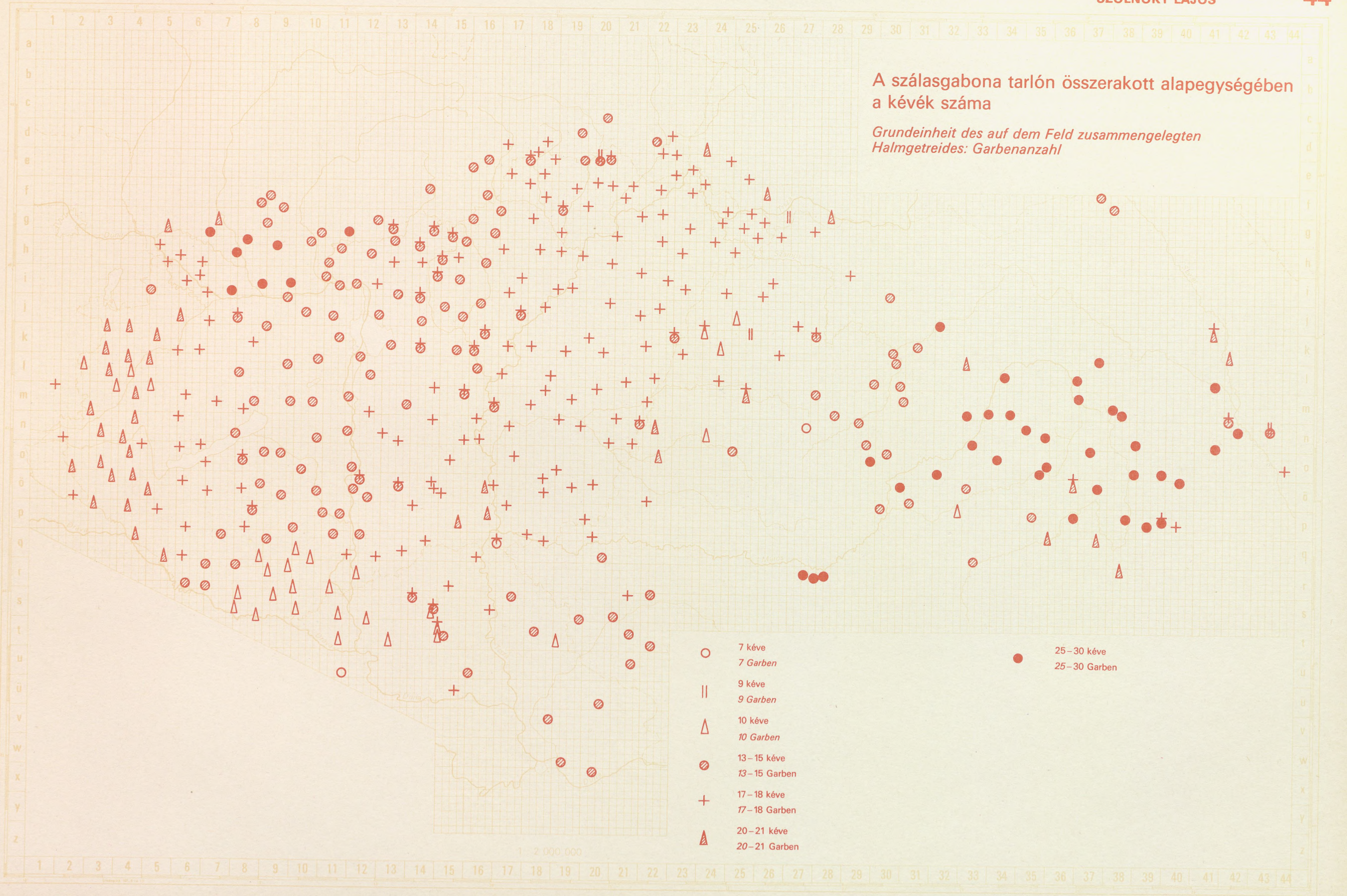
A kévekötő eszközök neve

Bezeichnung für die Geräte zum Garbenbinden

- V kévekötőfa, kévekötő, kötőfa
- + kévekötőbot, kötőbot
- cövek, kötőcövek, kévekötőcövek
- cuca, cucu
- △ cucapálca
- ▲ pálca, kötőpálca
- subafa
- ~ tőr
- karó
- X egyéb vagy ismeretlen
sonstige oder unbekannte Bezeichnungen

1:2 000 000

A szálasgabona tarlón összerakott alapegységében a kévék száma

Grundeinheit des auf dem Feld zusammengelegten Halmgetreides: Garbenanzahl

- 7 kève
7 Garben
- || 9 kève
9 Garben
- △ 10 kève
10 Garben
- 13-15 kève
13-15 Garben
- ⊕ 17-18 kève
17-18 Garben
- ▲ 20-21 kève
20-21 Garben
- 25-30 kève
25-30 Garben

1 : 2 000 000

A gabonakeresztek kéverakási rendszerei
Általánosító illusztráció

Systeme beim Legen der Garben
Schematische Darstellung

- hetes rendszerű kéverakás 1
Grundeinheit 7 Garben
- kilences rendszerű kéverakás 2
Grundeinheit 9 Garben
- tízes rendszerű kéverakás 3
Grundeinheit 10 Garben
- háromágú „kereszt” — többnyire csak emlékből 4
dreistrahliges Lagerung, meist nur in Erinnerung
- ötágú „kereszt” 5
fünfstrahliges Lagerung

a külön jellel nem jelölt kutatópontokon a gabonakereszt négyágú
in den nicht eigens bezeichneten Belegorten vierstrahlige Lagerung

1 : 2 000 000

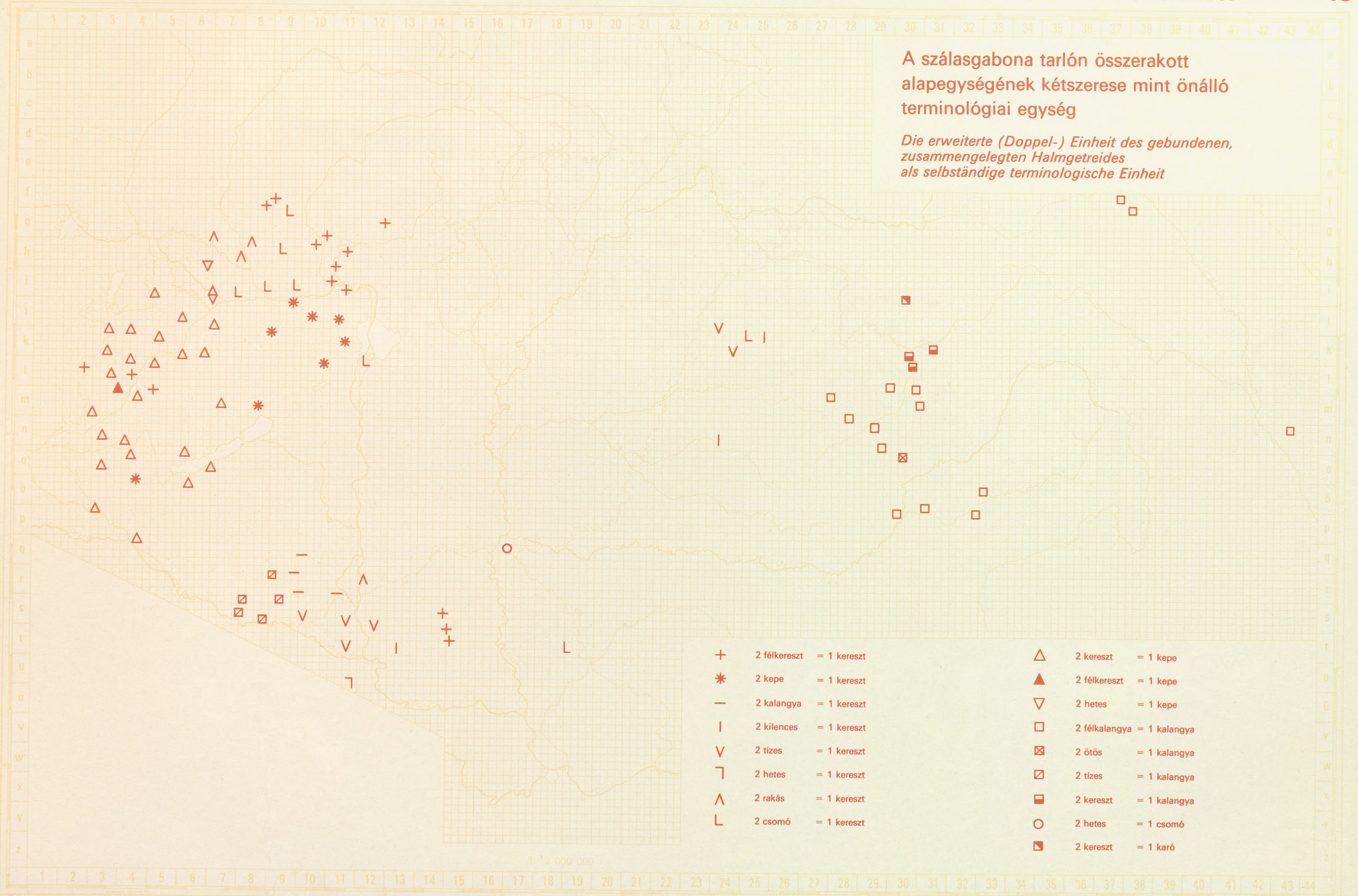

A szalmaszál-gabona tarlón összerakott
alapegységének kétszerese mint önálló
számolási (és néha formai)
egység

*Erweiterte (Doppel-) Einheit des gebundenen,
zusammengelegten Halmgetreides als selbständige
Rechnungs- und manchmal Formeinheit*

alapegység Grundeinheit	bővített egység erweiterte Einheit
△ 7 kéve 7 Garben	→ 14 kéve 14 Garben
□ 10 kéve 10 Garben	→ 20 kéve 20 Garben
▣ 20 kéve 20 Garben	→ 40 kéve 40 Garben
▲ 15 kéve 15 Garben	→ 30 kéve 30 Garben
▬ 17-18 kéve 17 bis 18 Garben	→ 35 kéve 35 Garben

1 : 2 000 000

A szálasgabona tarlón összerakott
alapegységének kétszerese mint önálló
terminológiai egység

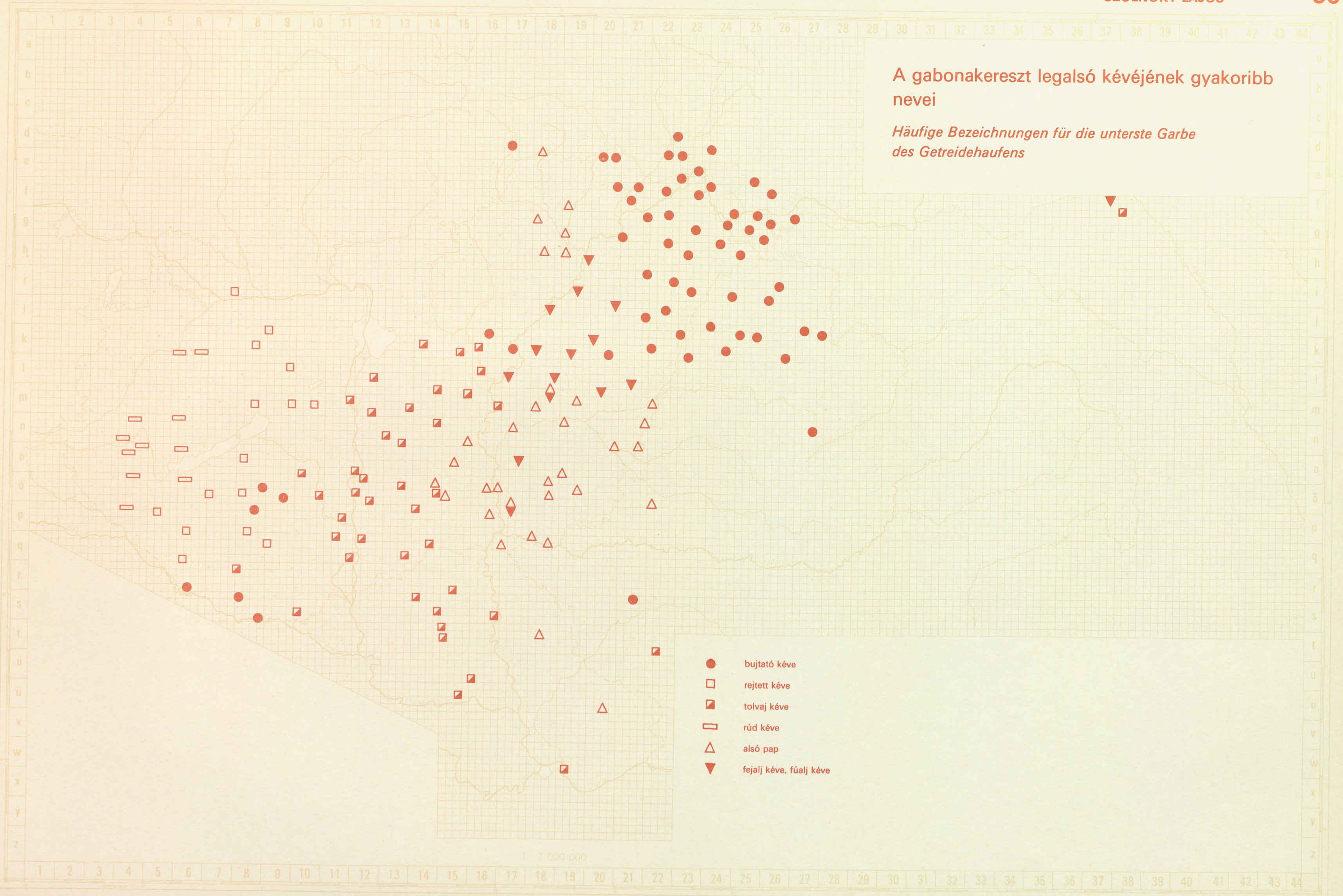
*Die erweiterte (Doppel-) Einheit des gebundenen,
zusammengelegten Halmgetreides
als selbständige terminologische Einheit*

A gabonakereszt legfelső (fedő) kévájének neve

Bezeichnung für die oberste Garbe des Getreidehaufens

A jellel nem jelölt kutatópontokon: pap.
 In den unbezeichneten Belegorten: pap.

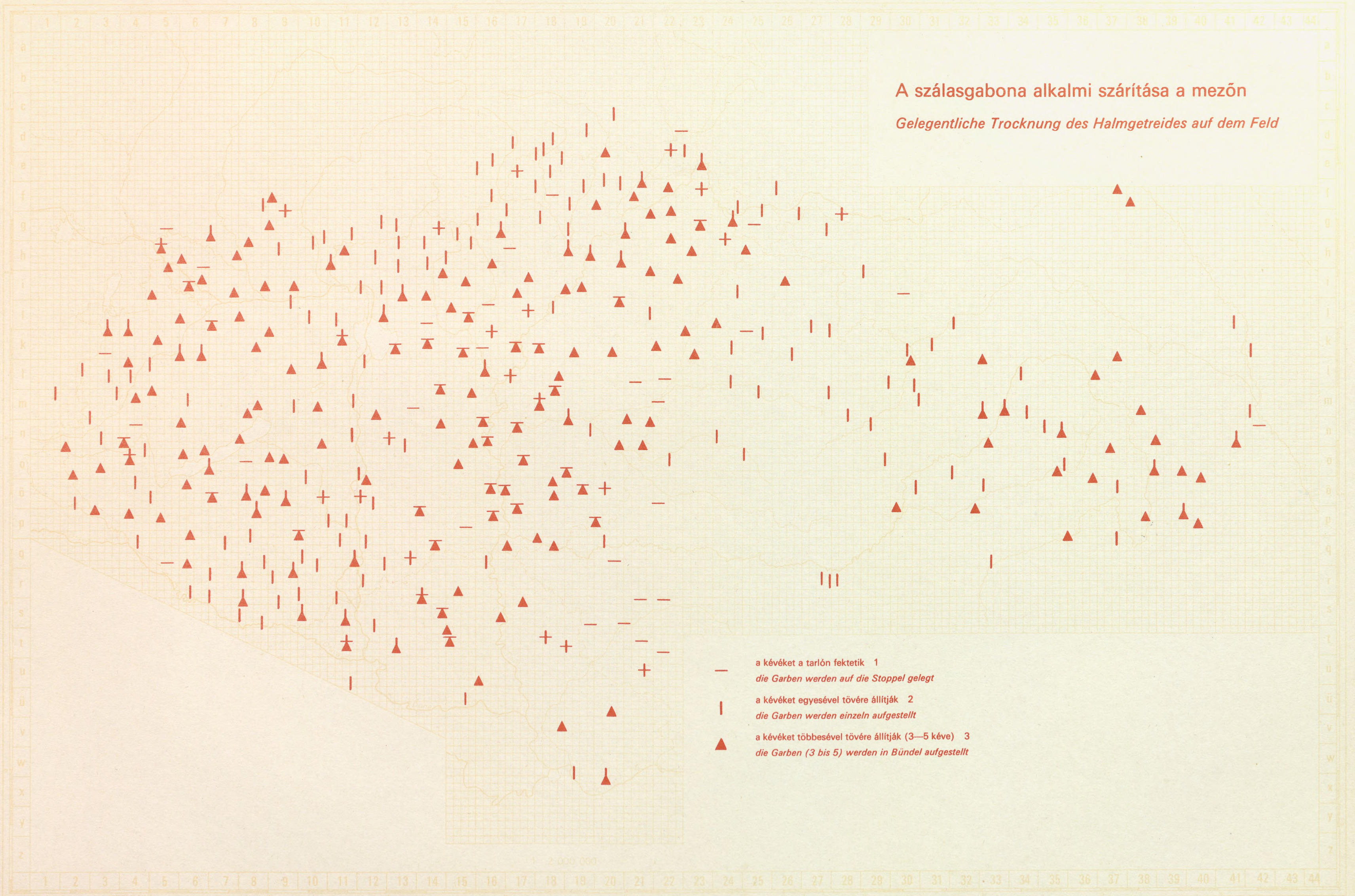

A gabonakévék karózása

Anpfählen der Getreidegarben

A kévék száma Garbenzahl			Az egység neve Einheitsbezeichnung
20-21	25-26	30-33	
△			kereszt
□	■	■	kalangya
▭			félkalangya
○			csomó
		■	karó

1 : 2 000 000

A szálsgabona alkalmi szárítása a mezőn

Gelegentliche Trocknung des Halmgetreides auf dem Feld

- a kévéket a tarlón fektetik 1
die Garben werden auf die Stoppel gelegt
- | a kévéket egyesével tövére állítják 2
die Garben werden einzeln aufgestellt
- ▲ a kévéket többesével tövére állítják (3—5 kéve) 3
die Garben (3 bis 5) werden in Bündel aufgestellt

1 : 2 000 000

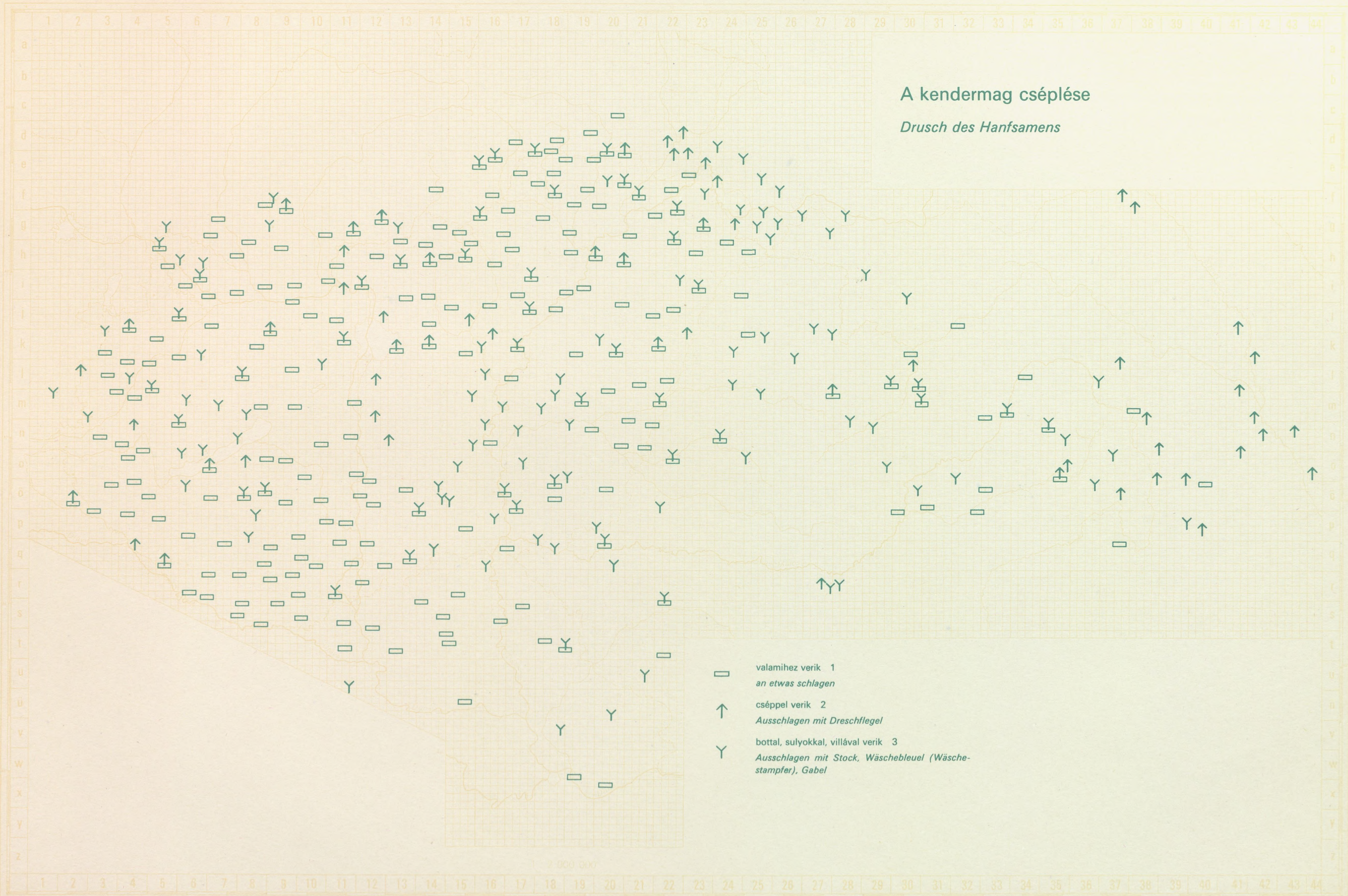

Kezdetleges gabonacséplés

Einfacher Getreidedrusch

A kendermag cséplése

Drusch des Hanfsamens

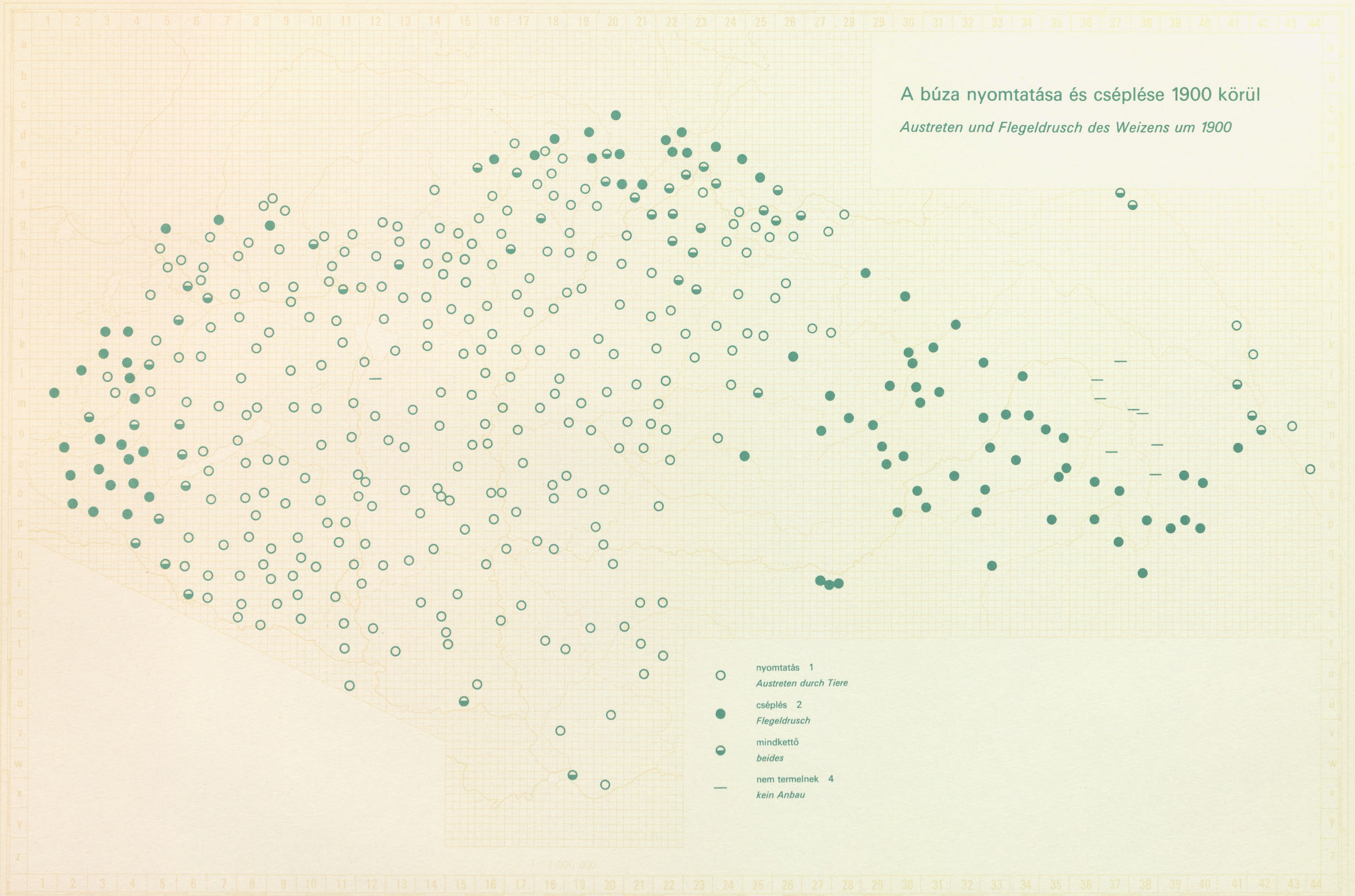

- valamihez verik 1
an etwas schlagen
- ↑ cséppel verik 2
Ausschlagen mit Dreschflegel
- Y bottal, sulyokkal, villával verik 3
Ausschlagen mit Stock, Wäschebleuel (Wäsche-stampfer), Gabel

2 000 OXO

A búza nyomtatása és cséplése 1900 körül

Austreten und Flegeldrusch des Weizens um 1900

- nyomtatás 1
Austreten durch Tiere
- cséplés 2
Flegeldrusch
- ◐ mindkettő
beides
- nem termelnek 4
kein Anbau

1:2 000 000

A rozs nyomtatása és cséplése 1900 körül

Austreten und Flegeldrusch des Roggens um 1900

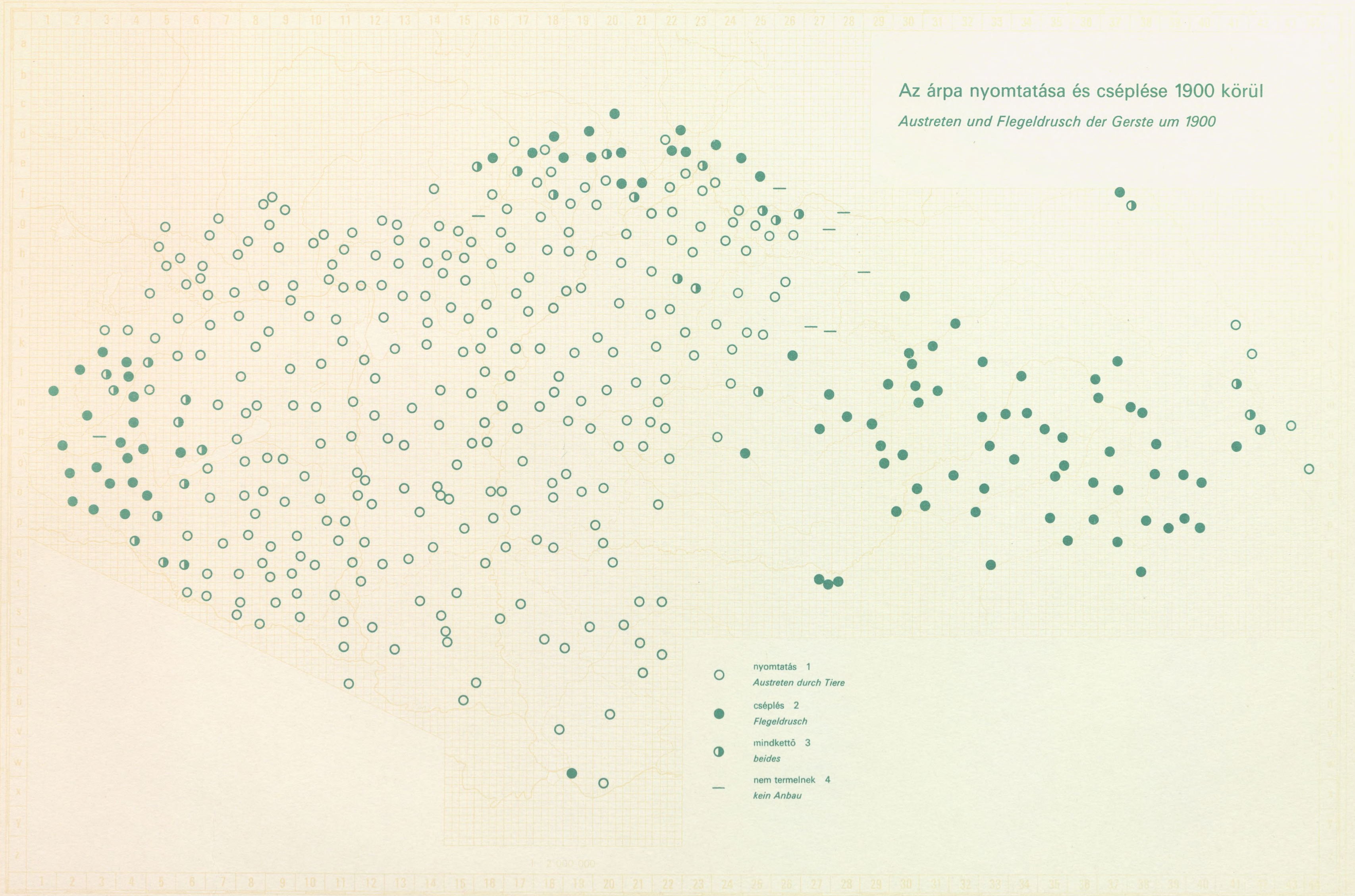

- nyomtatás 1
Austreten durch Tiere
- cséplés 2
Flegeldrusch
- ◐ mindkettő 3
beides
- nem termelnek, illetve csak zsúpnak cséplik 4
kein Anbau, bzw. nur Ausdrusch zur Langstrohgewinnung

1 : 2 000 000

Az árpa nyomtatása és cséplése 1900 körül

Austreten und Flegeldrusch der Gerste um 1900

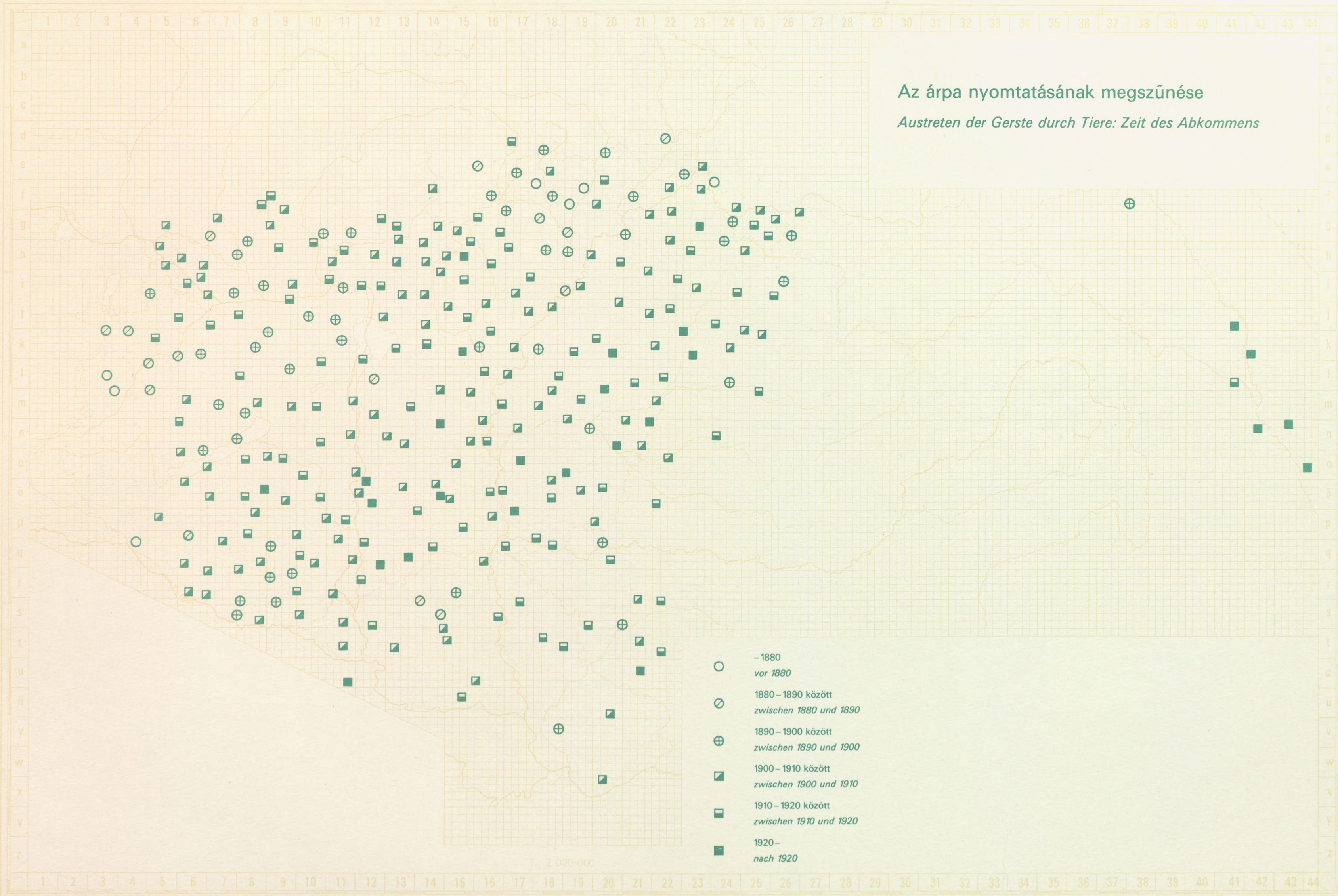
- nyomtatás 1
Austreten durch Tiere
- cséplés 2
Flegeldrusch
- ◐ mindkettő 3
beides
- nem termelnek 4
kein Anbau

1:2 000 000

A búza nyomtatásának megszűnése

Austreten des Weizens durch Tiere: Zeit des Abkommens

A rozs kézi cséplésének megszűnése
Handdrusch des Roggens: Zeit des Abkommens

zsúpnak a 20. század közepéig
 zur Langstrohwinnung bis zur Mitte des 20.
 Jahrhunderts

A nyomtatás helye 1900 körül

Platz für das Austreten von Getreide durch Tiere um 1900

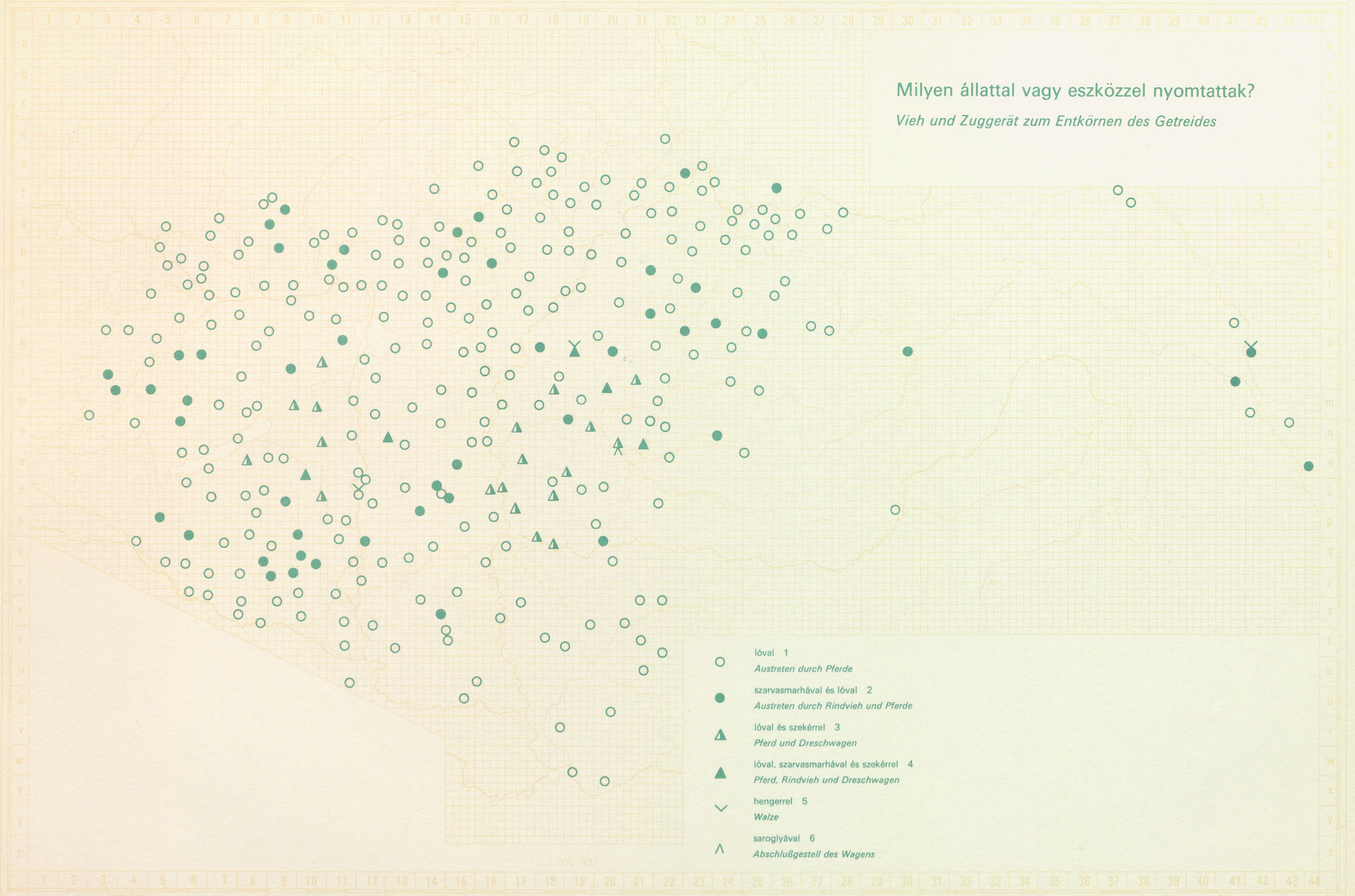

	udvar 1
Hof	▼	lóger 6
lóger (größerer Platz zum Austreten, nicht im Privatbesitz)
■	csűr 2
Scheune	—	utca 7
Straße
○	tarló 3
Stoppelfeld		
◻	ólaskert 4
kert (Ställe, eventuell Scheunen) außerhalb der Hofstelle		
△	szérüskert 5
Lagerplatz für Getreide und Stroh außerhalb des Hofverbandes		

1 : 2 000 000

Milyen állattal vagy eszközzel nyomtattak?

Vieh und Zuggerät zum Entkörnen des Getreides

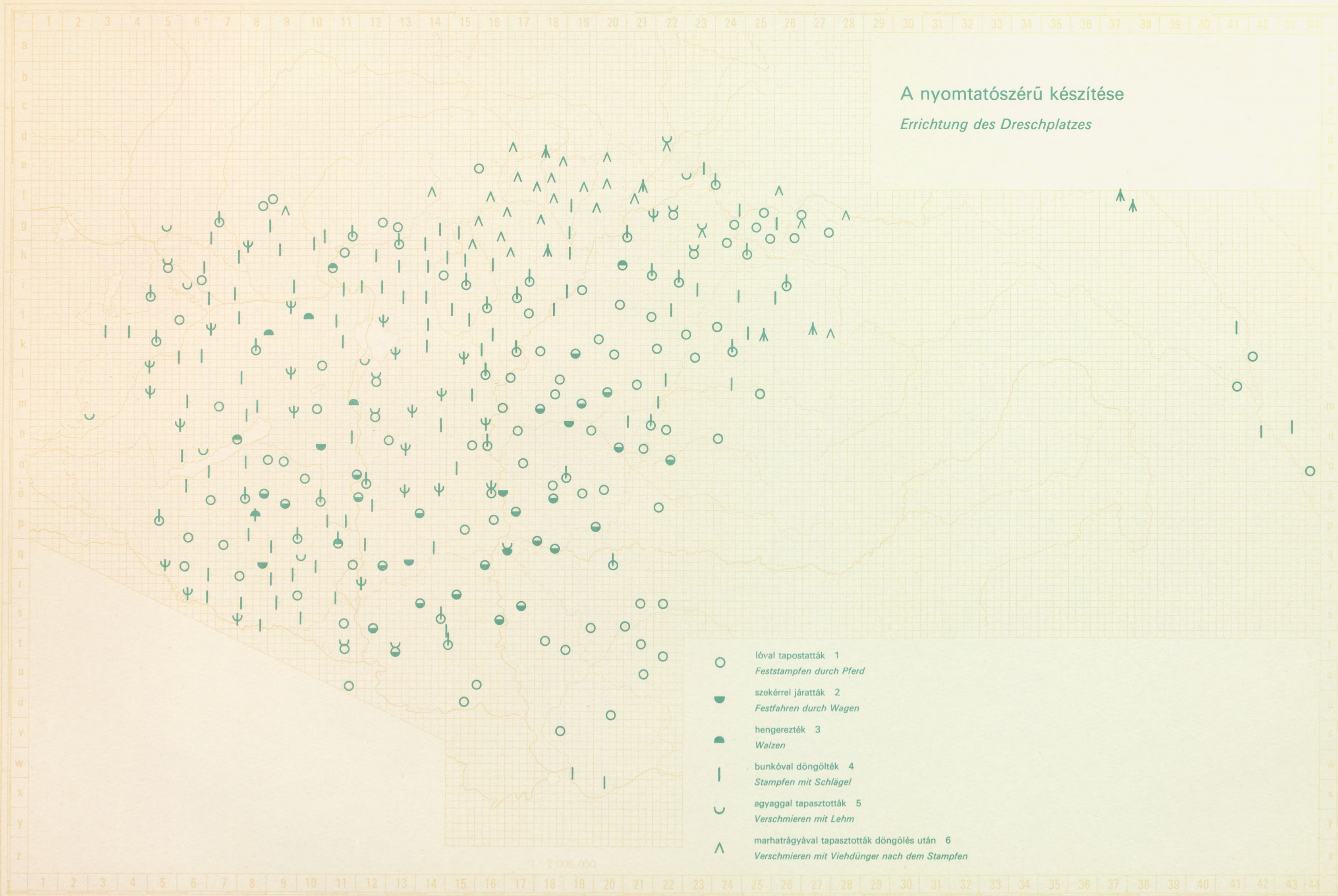

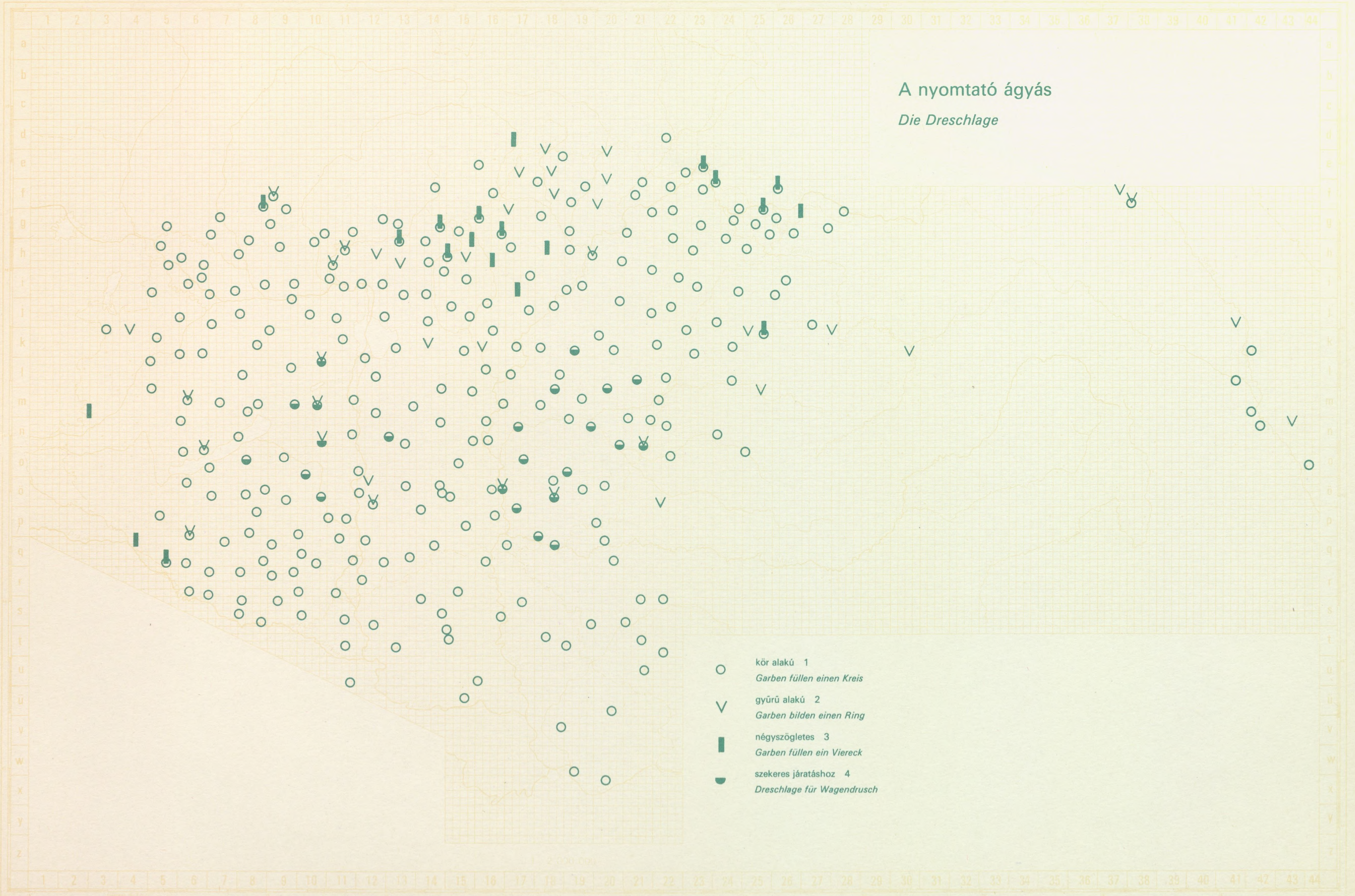
- lóval 1
Austreten durch Pferde
- szarvasmarhával és lóval 2
Austreten durch Rindvieh und Pferde
- △ lóval és szekérrrel 3
Pferd und Dreschwagen
- ▲ lóval, szarvasmarhával és szekérrrel 4
Pferd, Rindvieh und Dreschwagen
- ∨ hengerrel 5
Walze
- ∧ saroglyával 6
Abschlußgestell des Wagens

1 : 2 000 000

A nyomtatószerű készítése

Errichtung des Dreschplatzes

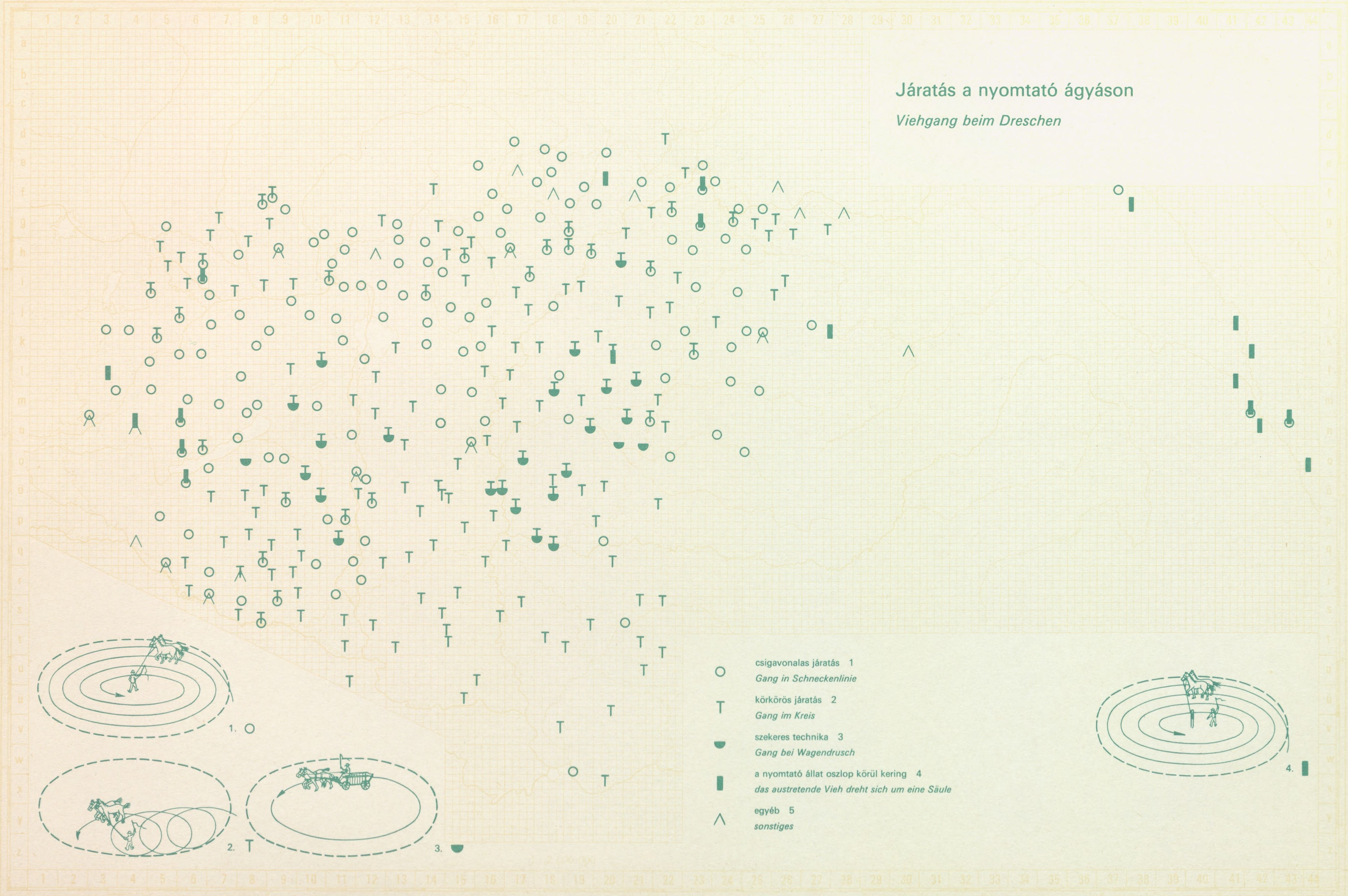
A nyomtató ágyás
Die Dreschlage

- kör alakú 1
Garben füllen einen Kreis
- ∇ gyűrű alakú 2
Garben bilden einen Ring
- ▬ négyzetes 3
Garben füllen ein Viereck
- ◐ szekeres járatáshoz 4
Dreschlage für Wagendrusch

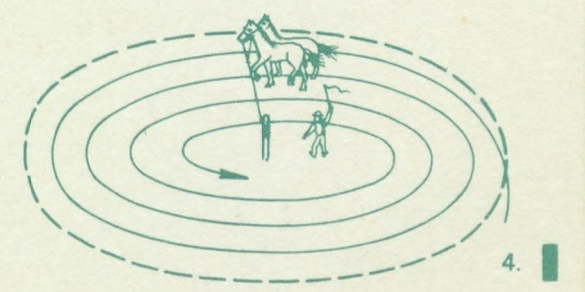
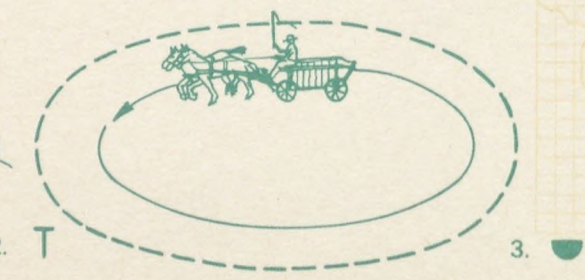
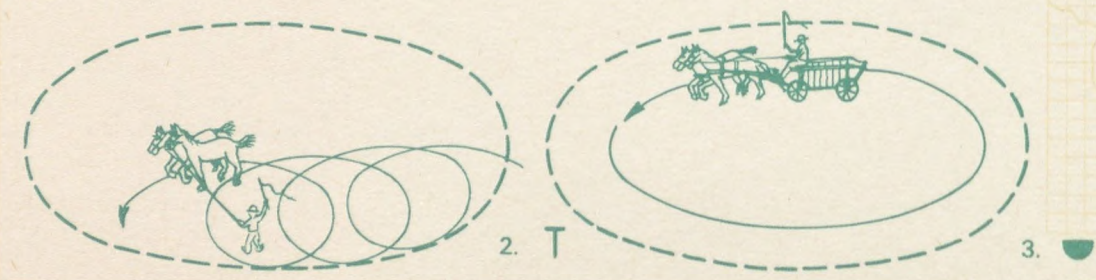
1:2.000.000

Járatás a nyomtató ágyáson

Viehgang beim Dreschen

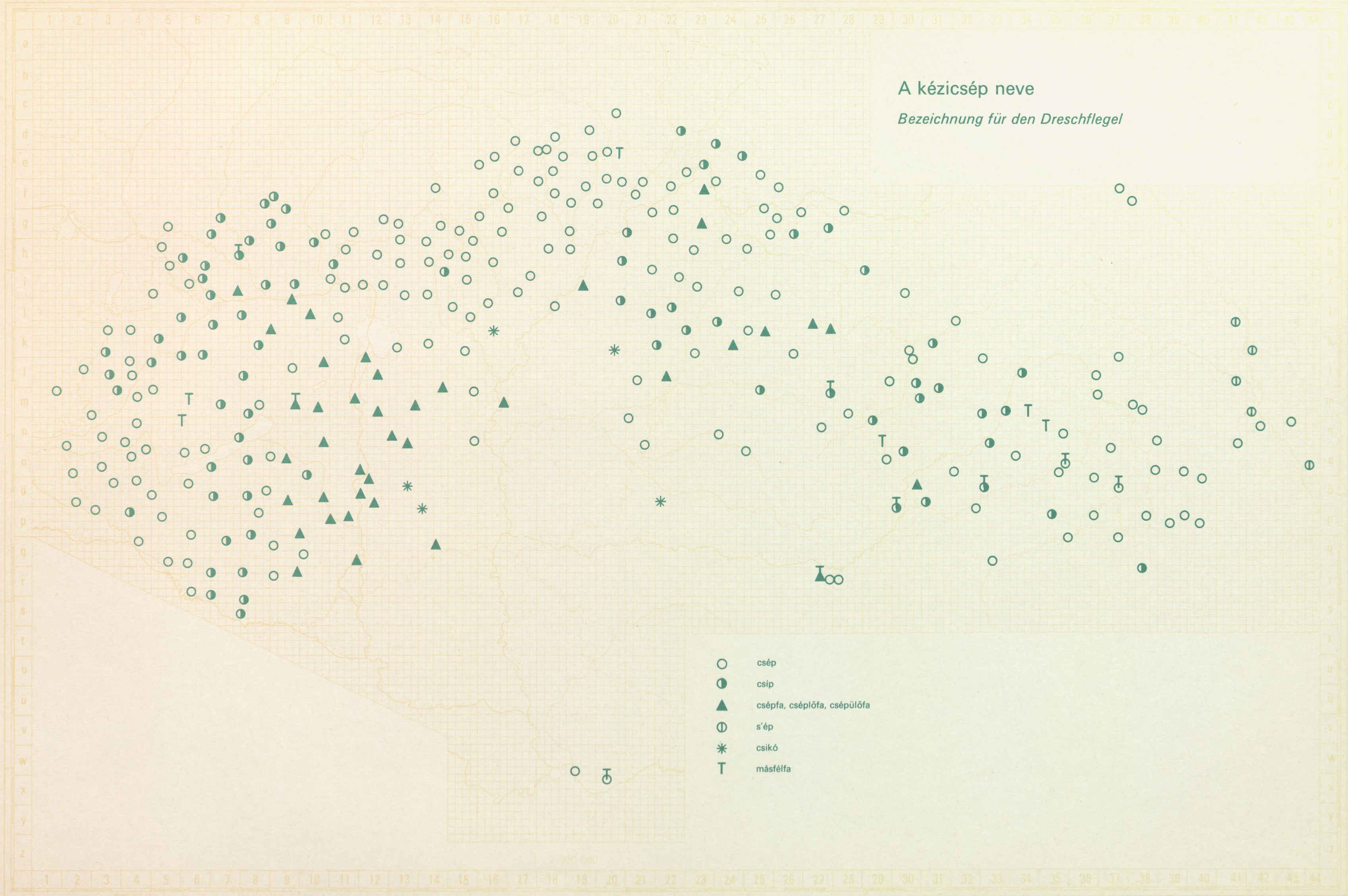
- csigavonalas járatás 1
Gang in Schneckenlinie
- T körkörös járatás 2
Gang im Kreis
- ◐ szekeres technika 3
Gang bei Wagendrusch
- ▬ a nyomtató állat oszlop körül kering 4
das austretende Vieh dreht sich um eine Säule
- △ egyéb 5
sonstiges

A kézcsep. A hadaró és nyél összeerősítése

Der Dreschflegel: Verbindung von Schlagholz und Handstab

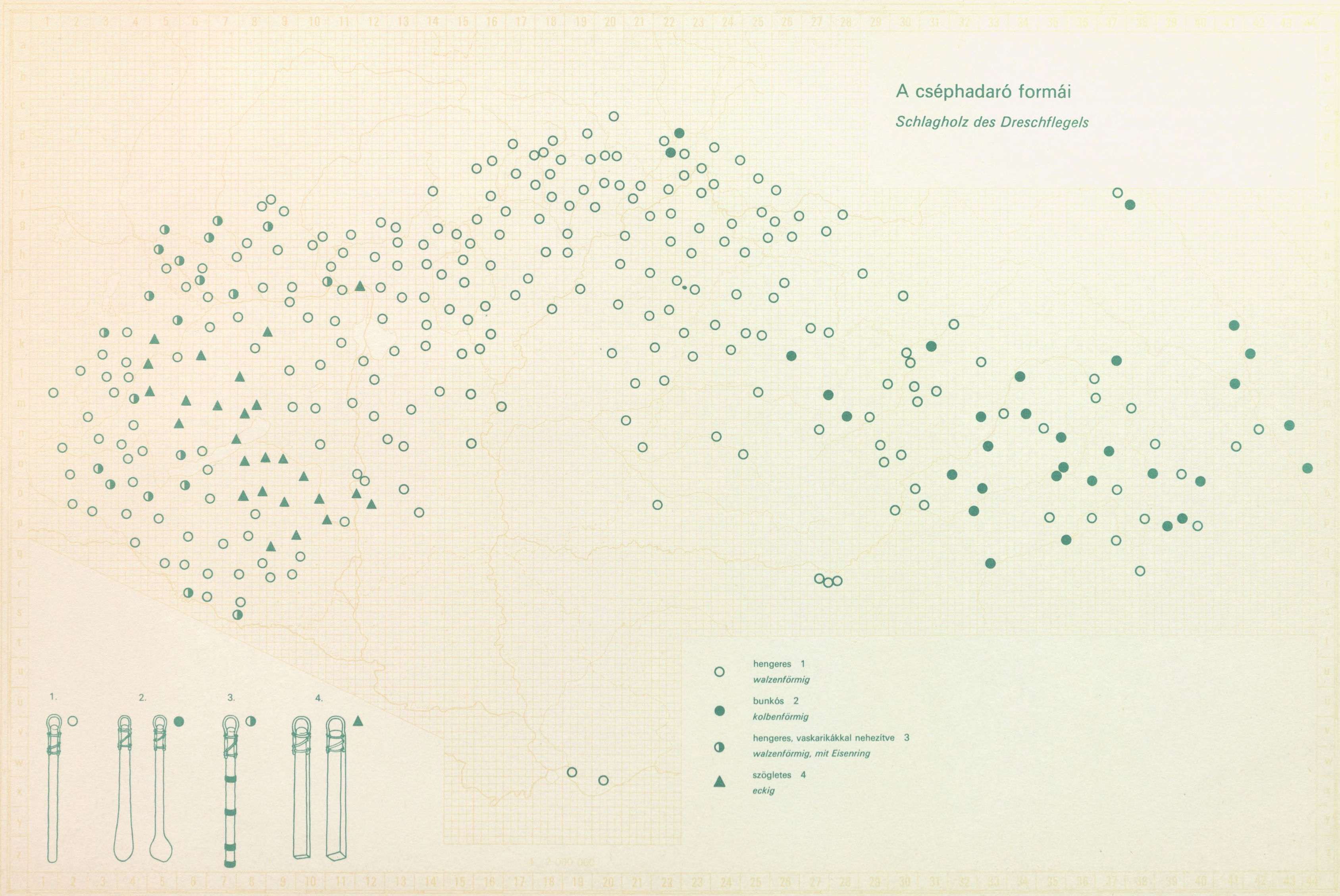

A kézicsép neve
Bezeichnung für den Dreschflegel

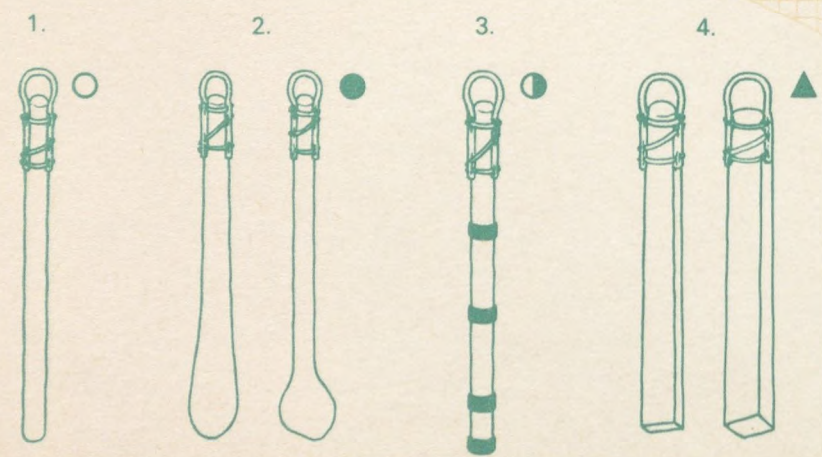
1 : 2 000 000

A cséphadaró formái

Schlagholz des Dreschflegels

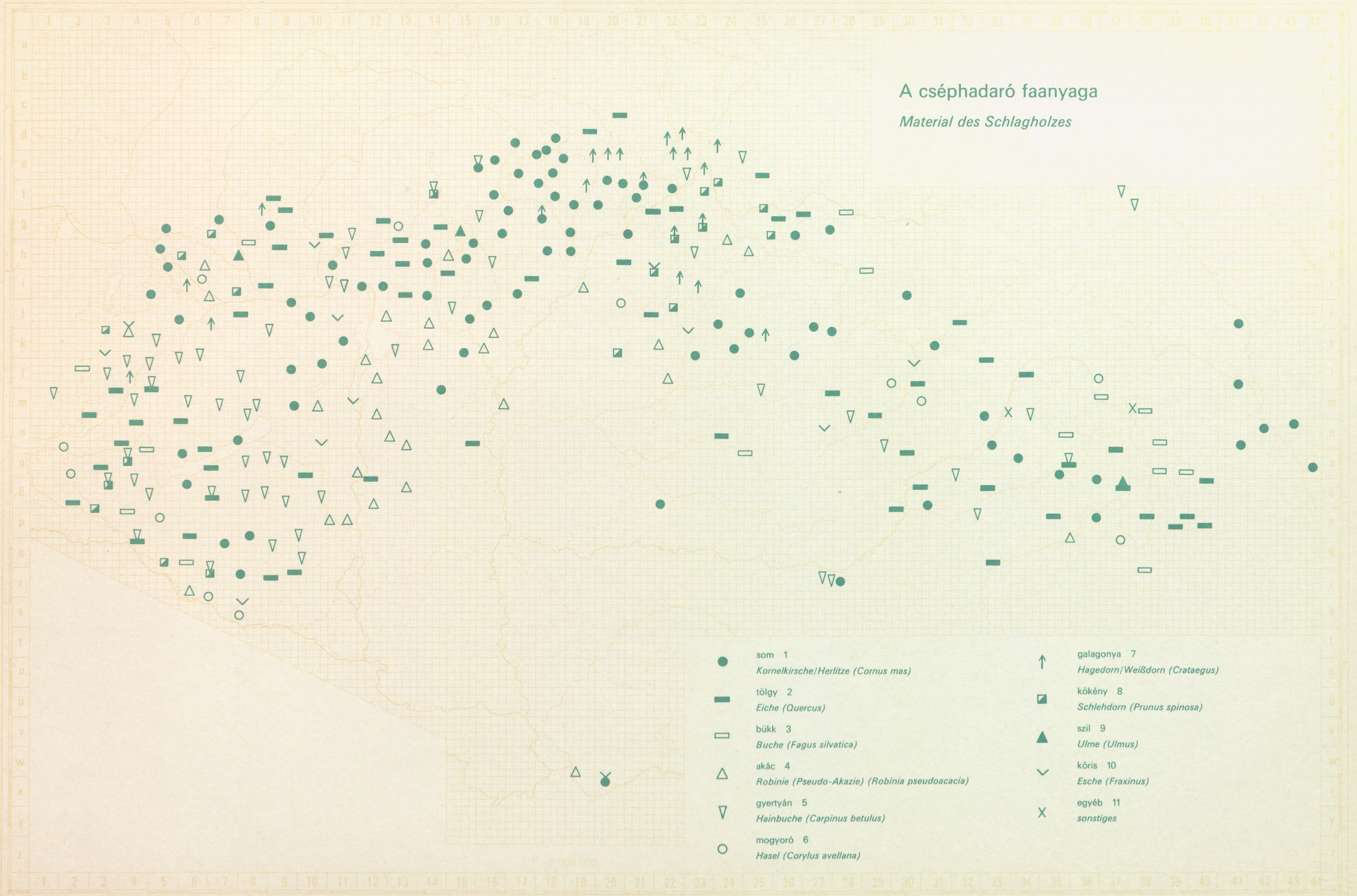

- hengeres 1
walzenförmig
- bunkós 2
kolbenförmig
- ◉ hengeres, vaskarikákkal nehezítve 3
walzenförmig, mit Eisenring
- ▲ szögletes 4
eckig

1 : 2 000 000

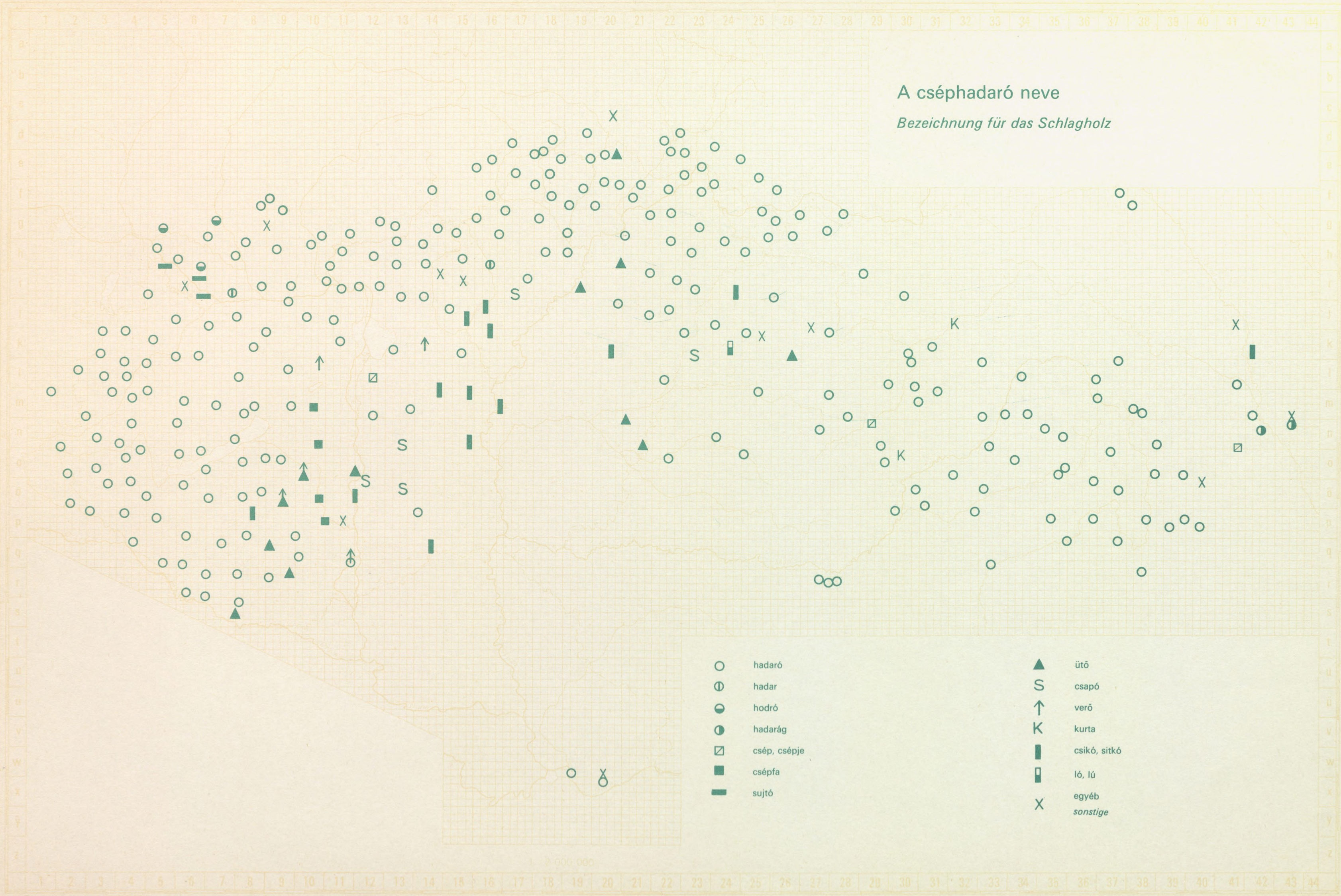

A cséphadaró faanyaga

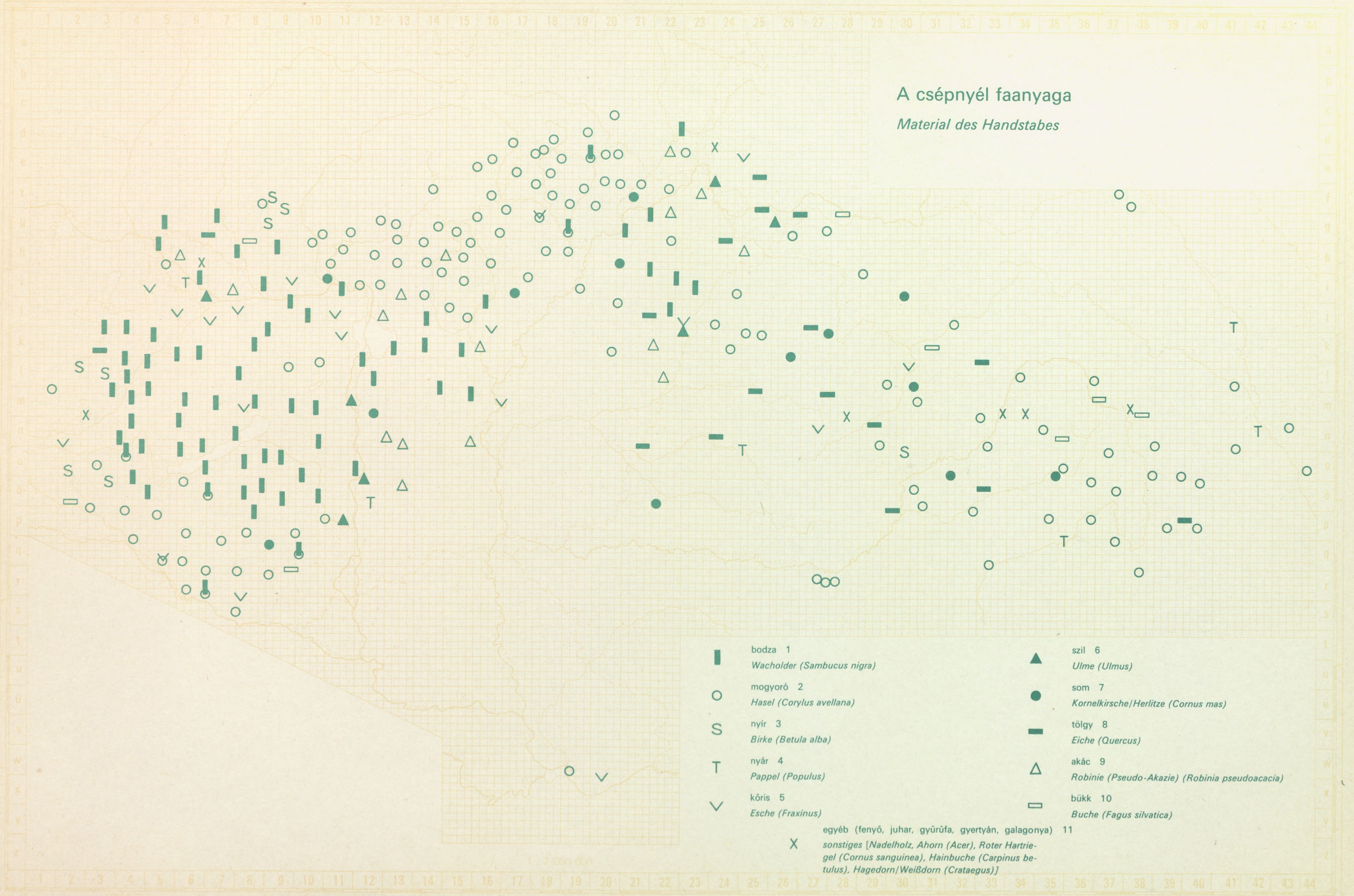
Material des Schlagholzes

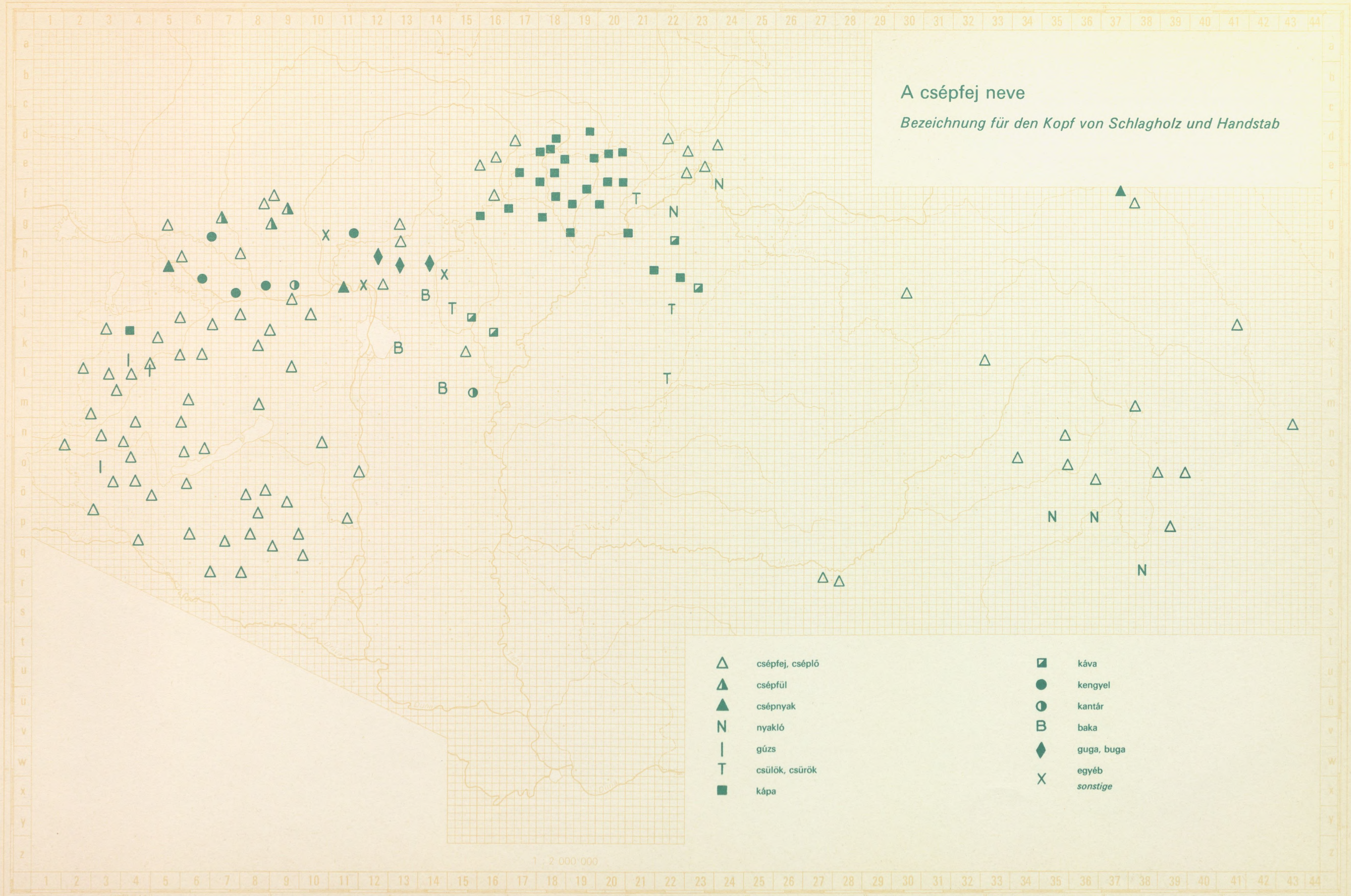
● som 1
<i>Kornelkirsche/Herlitze (Cornus mas)</i>	↑ galagonya 7
<i>Hagedorn/Weißdorn (Crataegus)</i>
■ tölgy 2
<i>Eiche (Quercus)</i>	◻ kökény 8
<i>Schlehdorn (Prunus spinosa)</i>
◻ bükk 3
<i>Buche (Fagus sylvatica)</i>	▲ szil 9
<i>Ulme (Ulmus)</i>
△ akác 4
<i>Robinie (Pseudo-Akazie) (Robinia pseudoacacia)</i>	∨ kőris 10
<i>Esche (Fraxinus)</i>
▽ gyertyán 5
<i>Hainbuche (Carpinus betulus)</i>	× egyéb 11
<i>sonstiges</i>
○ mogyoró 6
<i>Hasel (Corylus avellana)</i>	

1 : 1 000 000

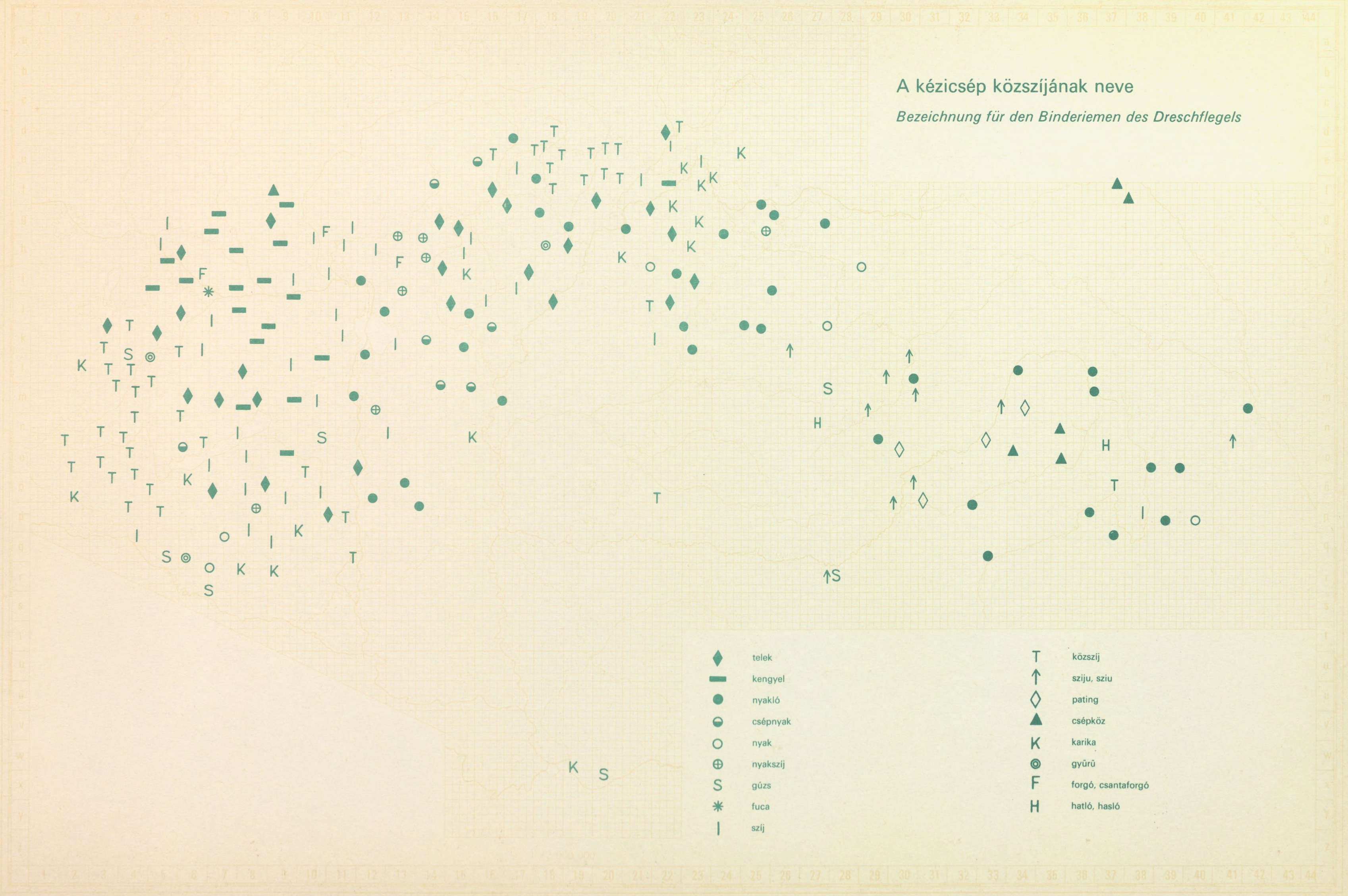

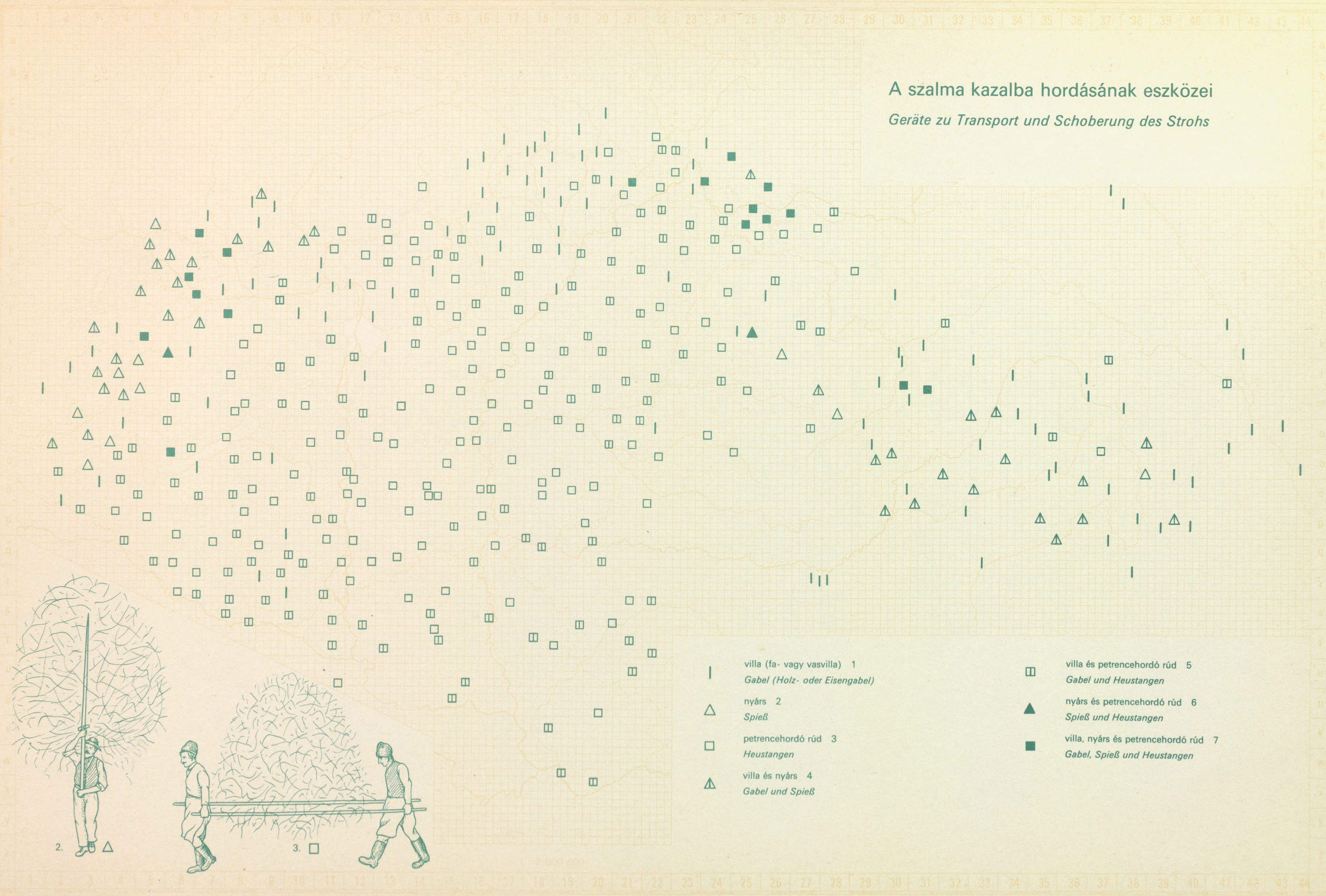
A kézicsép közsíjának neve

Bezeichnung für den Binderriemen des Dreschflegels

◆	telek	T	közsija
—	kengyel	↑	szija, sziu
●	nyakló	◇	pating
◐	csépnyak	▲	csépköz
○	nyak	K	karika
⊕	nyakszija	⊙	gyűrű
S	gúzs	F	forgó, csantaforgó
*	fuca	H	hatló, hasló
	szija		

A szalma kazalba hordásának eszközei
Geräte zu Transport und Schoberung des Strohs

- | villa (fa- vagy vasvilla) 1
Gabel (Holz- oder Eisengabel)
- △ nyárs 2
Spieß
- petrencehordó rúd 3
Heustangen
- △ villa és nyárs 4
Gabel und Spieß
- villa és petrencehordó rúd 5
Gabel und Heustangen
- ▲ nyárs és petrencehordó rúd 6
Spieß und Heustangen
- villa, nyárs és petrencehordó rúd 7
Gabel, Spieß und Heustangen

2.000.000